

**NAROČI
SE NA
NOVI GLAS!**

www.noviglas.eu

f i t

LETO XXVI. ŠT 11 (1219) TRST, GORIZIA
ČETRTEK, 25. MARCA 2021

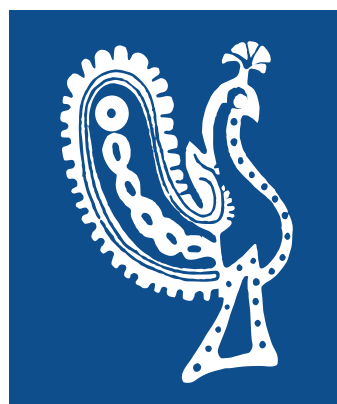
 CENA 1,20€
www.noviglas.eu

TAXE PERCUE TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA, ITALY

SETTIMANALE
Poste italiane S.p.a.
Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003
(conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma1, NE/PD ISSN 1124-6596

NOVI GLAS

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV
KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Str. 3 / Pogovor
Maja Vrtovec o Trstu, trgu
nepremičnin in pandemiji

Str. 9 / Knjižna novost
Znanstvena monografija izpod
peresa Dejana Valentinčiča

Str. 12 / Rebulov Apokrif
V izvedbi Radijskega odra
Jezusov pasijon in vstajenje

Naš križev pot

Jurij Paljk

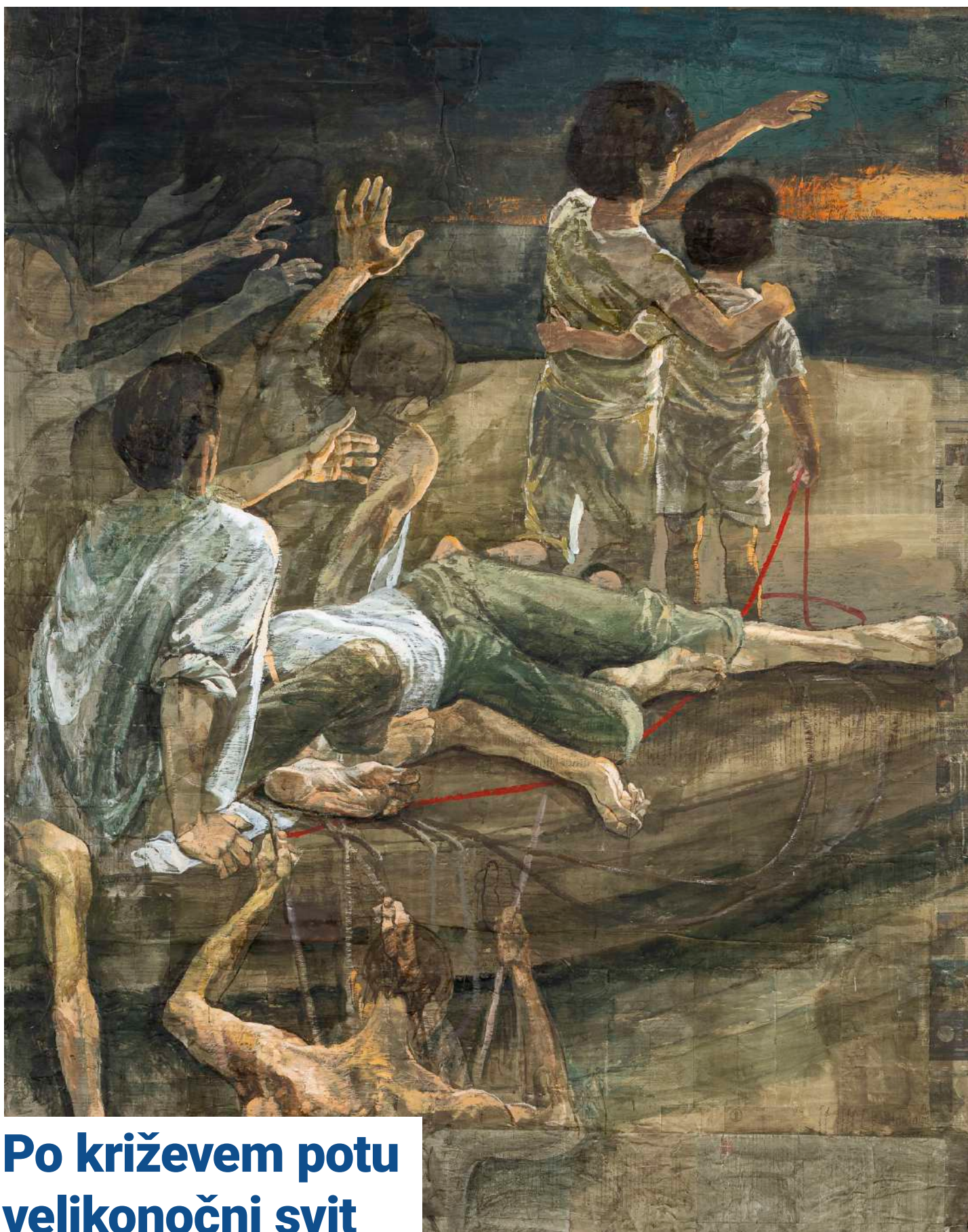
“Kdor hoče ljubiti, živeti, ta mora poljubiti križ,” je zapisal Srečko Kosovel in zajel tudi naš trenutek sredi posta in pandemije, ki nam je spremenila življenje. Ko smo lansko leto v karanteni dočakali praznik Velike noči, videli samotnega papeža na praznem Trgu sv. Petra, kako je molil za vse ljudi na Zemlji, si nismo predstavljali, da bomo tudi letos na podoben način preživljali postni čas in praznik Kristusovega vstajenja. Življenje se nam je spremenilo. Priznamo, da vsega ne razumemo. Ne razumemo vseh odlokov in ukrepov vlad po Evropi in še posebej ne v Italiji, kjer živimo, in tudi v bližnji Sloveniji ne. Ukrepov v boju z zahrbtnim virusom covid-19 se skušamo držati, ker se zavedamo, da lahko sami naredimo največ za zajezitev koronavirusa. Znanost je v zadnjih letih izjemno napredovala, sicer ne bi izdelali v šestih mesecih cepiv proti smrtonosnemu virusu covid-19, a tudi znanost in medicina sta krhki, kar se je pokazalo minule dni, ko je nekaj držav za kratek čas prepovedalo uporabo cepiva AstraZeneca. Kako pohlepen je človek v svoji naravi, govorijo nečloveško prekupčevanje s cepivi, zaslužkarstvo na račun mask, medicinskih sredstev, predvsem pa vse večje potiskanje na rob vseh že itak ranljivih skupin ljudi, starejših in revnih. Smrtni greh je to, kar vidimo, smrtni greh, ker ima prav sveti oče, ko vztraja pri tem, da smo na skupni barki, in ponavlja, da se bomo rešili le, če se bomo skupaj rešili. “Čas je, da se znebimo lažnive optimistične ideje o boju proti virusu. Bodimo stvarni: boj proti virusu zahteva velike napore vseh! ... Boj proti zlu, vsem oblikam zla, je dolgotrajen boj ... Pandemija in strah nam skušata preprečiti pogled v prihodnost. Toda mi vsi, vsak pozameznik, moramo priti iz te preizkušnje z zavestjo, da moramo vsi skupaj pripraviti lepšo prihodnost za vse, ki pridejo za nami,” je bil jaseen te dni Frančiškov kardinal iz Bologne Matteo Maria Zuppi. To je naš post, to je naš križev pot, a tudi vera v vstajenje.

Predsednik Pahor in naši predstavniki O Narodnem domu in zastopstvu v Rimu

V pripravi na skorajšnje srečanje s predsednikom Italijanske republike Sergiom Mattarellu v Rimu je predsednik Republike Slovenije Borut Pahor 22. marca v Ljubljani sprejel predstavnike slovenske narodne skupnosti v Italiji. Do srečanja je prišlo, da bi ocenili sedanje stanje in načrtovali nadaljnje korake, še zlasti kar se tiče dveh ključnih tem: procesa vrnitve tržaškega Narodnega doma in zastopanosti slovenske manjšine v izvoljenih telesih, deželnem svetu in rimskem parlamentu. Na ponedeljkovem srečanju v predsedniški palači so bili navzoči predsednica Slovenske kulturno-gospodarske zveze Ksenija Dobrila, predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj, senatorka Tatjana Rojc, predsednik paritetnega odbora Marco Jarc, zraven sta bila tudi ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Helena Jaklitsch ter slovenski veleposlanik v Rimu Tomaž Kunstelj.

/ str. 18

Po križevem potu velikonočni svit

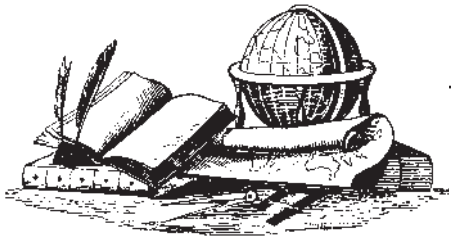
Safet Zec, Exodus, Barka, poliptih, 2017, tempera na papirju in platnu, 340 x 1100 cm (detajl) / Foto: Francesco Allegretto

Spoštovane naročnice in naročniki z Goriškega in Tržaškega!

Kot smo omenili v pismu, poslanem meseca decembra 2020, bomo v letu 2021 zaupali raznašanje tednika Novi glas na Tržaškem in ponekod na Goriškem zasebnima podjetjema. Na tak način bomo rešili problem stalnega zamujanja dostave časnika, za kar je doslej skrbela Italijanska pošta. Časopis boste na svojem domu prejeli ob četrtek oz. najkasneje ob petkih.

Novi način distribucije bo stekel postopoma po Veliki noči, in sicer najprej v nekaterih vaseh, ker imajo prebivalci le-teh poštne nabiralnike na cesti. Za naročnike, ki živijo v stanovanjskih hišah, novega načina distribucije še ni mogoče izvesti, ker raznašalci potrebujejo ključne vhodnih vrat, tako da lahko pridejo do poštne nabiralnikov, ki so navadno v vežah. Zaradi tega prosimo vse naročnike, ki bi radi prejeli na dom Novi glas z novim načinom distribucije, naj nas pokličejo na telefonsko številko 0481 533177 ali pišejo na zadruga.gm.ts@gmail.com, da se zmenimo, kako nam lahko izročijo kopijo ključa vhodnih vrat.

Zahvaljujemo se vam za pozornost in za to, da ste nam kljub težavam s pošto ostali zvesti. V upanju, da bomo končno rešili problem dostave našega tednika, vas prisrčno pozdravljamo.

Komentar

Upanje?

“Mislim namreč, da se trpljenje sedanjega časa ne dá primerjati s slavo, ki se bo razodela v nas”, je zapisano v pismu Rimljanom (8,18). Misel sva si s kolegom v času študija ponavljala skoraj ob vsakem srečanju in do danes me spremlja v presoji osebnega in družbenega življenja. V postnem času in koronavirusni krizi izstopa toliko bolj, saj kljub trpljenju in smrti Kristusa in številnih, ki hodijo skozi kalvarije življenja, upanje zori za nebo. Spremlja me ob premišljevanju usode Lamberta Ehrlicha in številnih, vrženih v brezna in jame zasutih ust. V tem upanju sem nízal postaje križevega pota *Slovenska kalvarija* in vztrajam v razčiščevanju zamolčane in potvorjene, z revolucijo povzročene narodove tragedije, ki obremenjuje tudi našo sedanost. Zvijačno in celo s podobnimi nasilnimi metodami jo še danes vzdržujejo brezvestneži, neobčutljivi za trpljenje in bolečine drugih in za popravo krivic, ki so jih storili njihovi predniki. Pogum in vztrajnost sta bila odlika pokojnega akademika dr. Trontlja, ko je leta 2009 ponujal SAZU sprejem Izjave za ustvarjanje

“verodostojnega znanstveno neoporečnega pogleda za delovanje pravne države in na kršitve človekovih pravic, za katere je bila odgovorna oblast v desetletjih po drugi svetovni vojni.” Ob slovesu (9. 12. 2013) je njegov naslednik v SAZU lahko le ugotovil, da so “si na akademiji zadnji izjavo o povojnih kršitvah človekovih pravic ... Najhujša spozaba so bili povojni poboji, predmet izjave pa je bilo tudi nadaljevanje neetičnih ravnanj oblasti skozi naslednja desetletja” in da (večina) akademikov ni “zmogla zbrati dovolj soglasja, da bi pripravljeno besedilo lahko objavili v imenu akademije”. Trontljevi etična odločnost in empatičnost sta zmogli predlog, ki ustreza etičnim standardom in zahtevam pravne države. Zdaj SAZU preseneča z Izjavo, ki gre v to smer, a ji še manjka “verodostojni znanstveno neoporečni pogled”, čeprav so jo podpisali akademiki. Pogrešamo ugotovitev resnice o sistematični komunistični organizaciji in izvedbi revolucije med vojno. Posledice so bile nečloveška stiska, poboji nasprotnikov, uničevanje premoženja, teror in povojni pomori. Zaradi tega tragedija naroda in

zato “imamo Slovenci o drugi svetovni vojni na slovenskih tleh in dogodkih neposredno po njej dva pogleda, ki so ju zakoličili zmagovalci ...” ne pa obe strani – poražencev javno o tem nihče ni vprašal za mnenje, zasuli so jim usta, kot je zapisal pesnik. Pa ne le mrtvim, pač pa tudi živim do danes celo v pravnih dokumentih država ni omogočila enakopravne besede. Zato imamo “kot narod razklan zgodovinski spomin na eno ključnih obdobj slovenske preteklosti z vsemi negativnimi posledicami za sedanost in prihodnost.” Sloveniji kot državi zato do danes ni uspelo preseči te “črno-bele pripovedi o osvobodilnem boju na eni in o izdajalcih na drugi strani”. Tudi predsednik republike je poudaril, da “je bilo v 30 letih storjenih veliko simbolnih in stvarnih dejanj, nikoli pa političnim institucijam in institucijam nacionalnega pomena, kakršna je SAZU, ni uspelo sprejeti dokumenta, ki bi ubesedil slovensko spravo.” A žal tudi tej Izjavi SAZU manjka Trontljeva znanstvena zgodovinsko politična analitičnost, očitno pri njej niso sodelovali za to ključni zgodovinarji.

/ str. 18
Janez Juhant

Čestitke novoizvoljenemu podžupanu Občine Celovec Voščilo mag. Lojzetu Dolinarju

Predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj je poslal pisno čestitko koroškemu Slovincu mag. Lojzetu Dolinarju, ki je bil na zadnjih volitvah izvoljen v celovški občinski svet in bil imenovan za podžupana Občine Celovec. Bandelj mu želi uspešno delo v korist sožitju na avstrijskem Koroškem, pri uveljavljanju pravic slovenske narodne skupnosti ter nadaljnjem razvoju čezmejnega sodelovanja med Avstrijo, Italijo in Slovenijo. “Kot je bilo že v medijih povedano, gre za zgodovinski dogodek, ki kaže na nove čase, v katerih je zapihal veter, usmerjen v odprtost in prihodnost. Verjetno ni

naključje, da so se ti novi časi pojavili ravno po tistem, kar je bilo lani rečeno ob 100-letnici koroškega plebiscita. Po duhu se smisel takratnega srečanja dveh predsednikov Avstrije in Slovenije veže na spominsko obeležitev 100-letnice požiga Narodnega doma v Trstu. Ta je tudi pri nas, prav tako ob prisotnosti dveh predsednikov, Italije in Slovenije, nakazala nove čase med tu živčima narodom. Srčno si nađejam, da bomo pravilno izkoristili te nove čase in lahko sodelovali v prihodnjih projektih, ki bodo usmerjeni v razvoj naše skupne čezmejne regije. To je tudi glavna pot, na kateri se Slovenci, ki živimo na Koroškem in

v Furlaniji Julijski krajini, lahko uveljavimo kot proaktivni del te alpsko-jadranske skupnosti. In v tem smislu zelo podpiram vaše prepričanje, da mora biti slovenski narodni skupnosti v Celovcu zagotovljeno predstavništvo. To je lahko tudi naše skupno zavzemanje za obe narodni skupnosti v Italiji in Avstriji, ki ga bomo skušali doseči ob pomoči Republike Slovenije”, je še zapisal predsednik SSO Walter Bandelj. Mag. Lojzetu Dolinarju in Sonji Koschier iskreno čestita tudi stranka Slovenska skupnost in jima želi plodno sodelovanje ter uspešno delo v dobrobit slovenske manjšine in vse celovške skupnosti.

Srečanje SKGZ in SSO ter predsednika paritetnega odbora z deželnim vodstvom RAI

Slovenski program naj dobi status produkcijskega središča z avtonomno finančno postavko!

Predsednika krovnih organizacij SKGZ in SSO, Ksenija Dobrila in Walter Bandelj, ter predsednik institucionalnega paritetnega odbora Marco Jarc so se sestali z deželnim in centralnim vodstvom ustanove RAI in z direkcijo za medije in založništvo. Slovenski predstavniki so direktorju za institucionalne zadeve državne radiotelevizijske hiše RAI Stefanu Luppiju, direktorju RaiCom Pietru Grignaniju, ravnatelju deželnega sedeža Guidu Corsu ter vodji direktorata za medije pri predsedstvu vlade Ferrucciu Sepeju povedali predvsem to, da pričakujejo obnovitev konvencije med radiotelevizijsko družbo RAI in italijansko vlado, ki bi se morala udejanjiti konec aprila. Ta bi končno priznala slovenskim programom status produkcijskega središča z avtonomno finančno postavko, kot za radiotelevizijske programe za nemško, francosko in slovensko narodno skupnost predvideva reforma RAI, odobrena z zakonom leta 2015. Slovenci pričakujejo večjo

razvidnost pri uporabi namenskih sredstev, prenovo tehnološke opreme, ustreznejšo oblikovanje kadrovskih zasedb, vključitev pogoja poznavanja slovenskega jezika tudi za tehnično osebje in objavlanje razpisov v slovenskem jeziku, kot to že velja za nemško manjšino. Srečanju

celo BBC. Vodja direktorata za medije se je zavzel za nastavitev organa, ki bi na krajevni ravni preverjal in podpiral izvajanje smernic konvencije, ter napovedal možnost dodatnih sredstev za razširitev programskih storitev. Slovenske predstavnike odgovori vodstva RAI niso povsem zadovoljili, saj njihov poziv

sta prisostvovala tudi glavni urednik slovenskega informativnega sporeda Marko Tavčar in vodja slovenskega programskega oddelka Martina Repinc. Oba sta opozorila na nekatere konkretne organizacijske težave, s katerimi se redno spopadata pri svojem delu zaradi nepriznavanja specifike statusa produkcijskega središča, kar dejansko slovenska oddelka tudi sta, saj mnoge krajevne oddaje, dokumentarce, posnetke in risanke predvajajo tudi slovenska nacionalna medijska hiša, sama RAI in

za uveljavljanje zakonskih postavk za priznanje statusa produkcijskega središča ni naletel na ugoden odziv. Z vprašanji implementacije konvencije RAI za slovenske programe so slovenski predstavniki seznanili deželna svetnika Igorja Gabrovca ter Danila Slokarja, v nadaljevanju nameravajo tudi zaprositi za podporo in zavzemanje slovensko senatorko Tatjano Rojc, predsednika deželnega sveta Pier Maura Zanina in deželnega odbornika za manjšinska vprašanja Pierpaola Robertija.

Povejmo na glas

Ko duša vstane v svetlobo

Janez Povše

Enkratni so dogodki, ko v naravi in v naši duši zaživi tisto osupljivo, ki mu lahko rečemo vstajenje. Ko se iz sivih in viharnih dni nekje tam daleč in potem vse bliže izvije sonce z lučjo in toplino krasote svoje. Ko se že je zdelo, da nebo za večne čase bo ostalo temno in brezčutno, se razlije nadenj svetloba in vse v lepo spremeni. Izza dreves v gozdu se razprostre čez travnike in v dolino, da v zraku zatrepeta poigravajoča luč in preganja sence, ki še nočejo oditi. In ta luč mladostno pohiti v naselja hiš in ceste mest, od strehe na drugo streho preskakuje ter vse preprede s kopreno slavlja in zmage nad vsem, kar ni luč in mrakobno vase pogleduje v mračno zaobrnjeno temo. In luč je zdaj povsod, še oblaki so od nje vsi beli, potoki kristalno čisti, in sicer brezbarven veter je dobil šumeč nadih svetlega in znova srečnega spomina. In vse kliče in radostno govori na vse strani, da narava se spremenila je v vstajenje, v praznik vseh praznikov, v novo rast in novo pomlad, ki je vstajenja veličastni vrh in se obnavlja in spet obnavlja in naj nikdar ne neha se rojevati na novo. Toliko bolj silovito in odrešujoče se zgodi vstajenje v duši, v človeku, res v prav vsakem lahko človeku, kjer koli že živi pod soncem. Zgodi se, ko se je v duši, v tem središču bitja, preko mere naselila velika skrb in je dušo tesnobno udušila. Zgodi se, ko se zdi, da je vse slabo in le slabo in je povsod premalo ali nič dobrega. Zgodi vstajenje se, ko se prijatelj je obrnil

proč od nas in ni več naš prijatelj, zgodi se, ko se bližnja oseba za vedno iz tega sveta je poslovila, zgodi se, ko nimam več veselja do ničesar, ko se tam z obzorja prične približevati sam obup in me je zaradi njega strah, zgodi se, ko sem utrujen ali utrujena in je videti, da svet žal sploh ni lep, ampak le takšen, kot pač je. Zgodi vstajenje se, ko me preplavi razočaranje nad vsem in z njim temnačno tiha bolečina, zgodi vstajenje se, ko že ne vidim izhoda in so vse sanje zatonile v noč, zgodi se, ko moje roke tipajo zaman po smislu, ki se mi odmika pa se zbojim, da se želi povsem od mene oddaljiti. Zgodi se, ko v duši je le nekaj žarkov ljubljene svetlobe in zato prešibka je tolažba za vse bolj omagano srce. In prečudežno vstajenje zgodi se v enem samem hipu in vse težko v meni, kar bilo je že pretežko, kot blisk prežge in razsvetli, da svetloba, ta mogočna luč, v mojo že skoraj omravelo dušo vstopi - ne vstopi, pač pa jo s svojo blago, a neskončno močno silo kakor vseognjeni val preplavi, da ni več v mraku, ki bil je prej. Duša se s krili iz temnih globočin neskončno olajšana visoko dvigne prav tja do večno živega neba in ni več stisk, tesnobe in skrbi, obup se na obzorju je obrnil proč in za vedno izginil v daljavi. In ni več razočaranj in jih ne bo, svet spet je lep, vsi meni dragi spet in še bolj so z mano, saj mi smehlja se smisel vsega in mene samega in v trdno oporo ljubeče mi ponuja roko, da spet sem živ, kot nisem bil nikoli, in še bolj prepričan v presrečno prijateljstvo in presrečno skupno pot z vsakomer in z vsemi.

Razstava: Safet Zec - Objemi in Exodus, slike

V Slovenski Istri se odpira velika likovna razstava z naslovom: **SAFET ZEC OBJEMI in EXODUS, slike**. Od konca 26. marca do 30. junija 2021 bodo na osmih prizoriščih na ogled slike iz ciklov Objemi in Exodus mojstra Safeta Zeca, ki bo hkrati doslej tudi njegova največja samostojna razstava v Sloveniji. Zec je oba cikla slikal zadnjih 20 let, navdahnjen z globokim spoštovanjem do sočasnih tragičnih dogajanj, zlasti do tragedije v Srebrenici in do sodobne globalne migrantske problematike s

poudarkom na otrocih kot najbolj nedolžnih žrtev. Razstavo spremlja večjezični katalog z zapisi Giandomenica Romanellija in Nives Marvin, oblikovala ga je Hana Zec. **Piran:** Gledališče Tartini Piran, krstilnica Janeza Krstnika, cerkve Marije Zdravja, sv. Petra, sv. Roka in sv. Marije Tolažnice, Tartinijeva hiša. **Portorož:** Kamnita dvorana Monfort. **Organizatorji:** Obalne galerije Piran, TA Maona, Društvo “Prijatelji zakladov sv. Jurija”

POGOVOR Dr. Maja Vrtovec

Trst je od nekdaj mesto izjem, kjer se trg nepremičnin dobro sooča s pandemijo

Nepremičninska posrednica dr. Maja Vrtovec je Goričanka, ki živi v Trstu. Prijazna gospa, s katero smo se pogovorili, ima več kot dvajset let izkušenj predvsem na področju bančništva, v Trstu pa vodi uspešno nepremičninsko agencijo "Immobili senza confini, Nepremičnine brez meja, Immobilien ohne Grenzen". Povedala nam je marsikaj o nepremičninskem tržišču, o spremembah, ki jih je pandemija prinesla na to področje, in o mestu v zalivu.

Prosim vas, da našim bralcem predstavite svoje delo.

Najprej se vam prisrčno zahvaljujem za vašo pozornost in možnost, da se predstavim cenjenim bralcem Novega glasa. Z nepremičninami se ukvarjam že vrsto let. Pred dvajsetimi leti sem na Novi Ljubljanski banki razvila uspešen projekt na temo "Hipotekarni krediti italijanskim fizičnim osebam za nakup nepremičnin v Sloveniji". Takrat se je veliko tržaških družin preseljevalo na slovenski Kras in mi smo bili nekako pionirji v tem poslu. Po spremembi strategije skupine NLB in umiku podružnice iz Italije sem izbrala pot nepremičninske posrednice. Leta 2016 sem opravila izpit na Trgovinski zbornici v Trstu in pridobila licenco nepremičninskega agenta. Leto kasneje sem predavala na konferenci v Cankarjevem domu v Ljubljani na temo "Investicijske priložnosti v Sloveniji", analizirala sem čezmejno stanovanjsko mobilnost, in sicer razloge, zakaj se Italijani iz mest selijo v Slovenijo, kjer tudi kupujejo nepremičnine. Zadnja leta se sicer dogaja tudi obratno: veliko Slovencev se vrača v "slovenska pljuča", kot je pravil naš veliki pisatelj Ivan Cankar. Pri svojem delu v glavnem ponujam nacionalne in mednarodne posredniške storitve, povezane z nepremičninskim sektorjem, pri tem sodelujem z glavnimi agencijami v Trstu, Gorici, Krmini, Sloveniji, Hrvaški in Avstriji. Specializirana sem v posredovanju pri kupoprodaji in najemu vseh vrst nepremičnin, predvsem pa stanovanjskih.

Kakšna pa je bila vaša študijska oz. profesionalna pot?

Višješolski študij sem opravila na Trgovskem

tehničnem zavodu za zunanjo trgovino Žiga Zois v Gorici. Leta 1997 sem diplomirala na Ekonomski fakulteti v Trstu, leta 2015 sem uspešno zaključila izobraževanje in opravila izpit "Bančna šola" pri

v drugih agencijah sem si zaželela sama začrtati svojo profesionalno pot in najti svojo poslovno nišo, čeprav je konkurenca velika – na Tržaškem je preko 120 nepremičninskih agencij. Od nekdaj rada spoznavam

območjih tržaške pokrajine med 1.050 evrov in 2.450 evrov na kvadratni meter, mesečna najemnina pa med 3 in 11,1 evrov na kvadratni meter. Povprečna prodajna cena stanovanj v Trstu (1.800 evrov na kvadratni

ki sega tudi izven tržišča in na področje prestižnih nepremičnin. Trenutno imam naprodaj približno 20 nepremičnin. Povpraševanja imam veliko, vedno več je investicij predvsem v majhna stanovanja, v stanovanja z razgledom na morje ali z vrtom, a stranke iščejo tudi celotne prazne palače, ki so potrebne preureditve. Žal sama ne utegnem ugoditi vsem, zato imam tudi občasne zunanje sodelavce, ki mi pomagajo pri uresničevanju poslov, in kolegice-agentke, s katerimi si posle delimo.

Od kod prihajajo vaše stranke? So med njimi tudi zamejci?

Stranke so iz Trsta in okolice, iz Slovenije, Avstrije, Nizozemske, Srbije, nekatere tudi iz Poljske, Amerike, Rusije in Dubaja. Tudi nekaj zamejcev je med njimi. Čeprav me izven bančnih in prijateljskih krogov še ne vsi dobro

poklicu splet in družbena omrežja v veliko pomoč, a če ni dobre podlage, je vse zaman – najboljše reklamo dela zadovoljen komitent, ki moje storitve svetuje svojim sorodnikom, prijateljem in znancem.

Kdo so vaši poslovni partnerji? Sodelujete tudi z javnimi ustanovami?

Posebno pozorna sem na pravno varnost, zato sodelujem s strokovnjaki, z arhitekti, notarji, geometri, inženirji, geodeti in s Slovenskim deželnim gospodarskim združenjem, v katero sem včlanjena. Članica sem tudi združenja "Associazione Proprietà Edilizia", ki se ukvarja s formalnim pregledom pogodb in registracijo na italijanski davčni agenciji, in Italijansko-slovenskega Foruma iz Ljubljane, ki omogoča gospodarsko in kulturno povezovanje ter izmenjavo izkušenj podjetnikov – ti delujejo na različnih poslovnih področjih in ozemeljskih predelih italijansko-slovenskega sveta.

Kako je kriza s koronavirusom vplivala na tržišče?

Epidemija s koronavirusom je lani v Italiji na splošno povzročila upočasnitev poslovanj in padec transakcij, tako da se je v letu 2020 število poslov znižalo za 19,5%, sicer pa nimamo še dokončne slike. Po predvidevanjih se bodo vzponi in padci nadaljevali še celo leto 2021 zaradi novih zapiranj na državni ravni – najvišjo upočasnitev poslovanj bomo verjetno imeli meseca marca in aprila. Trenutno gospodarsko krizo lahko ponazorimo s krivuljo v obliki črke W, ki ima zaradi zunanjih dejavnikov hitre padce in vzpone. Taka je bila npr. kriza iz leta 1993, ki se je razlikovala od "počasnejše" krize v obliki črke U, kot je bila npr. tista iz leta 2008, ki je dejansko trajala celo desetletje. Padec cen in močna likvidnost trgov ustvarjata danes "zanimivo" obdobje za tiste vlagatelje, ki bodo znali razbrati revolucionarne spremembe ponudbe in povpraševanja, ki jih je v sektorju uvedla pandemija. Ljudje, ki so bili prej zainteresirani za nakup prvega doma ali spremembo stanovanja, pa so lahko sedaj zadržani iz različnih razlogov: strah in negotovost pri delu, težave pri prodaji hiše in pridobivanju bančnih posojil.

/ str. 16

Katja Ferletič

Združenju Bank Slovenije v Ljubljani. Šestnajst let sem bila zaposlena v banki NLB d.d., Ljubljana, v tržaški podružnici, in še prej v podružnici v Milanu, kjer sem delala na kreditnem oddelku in oddelku upravljanja tveganj in pravnih zadev. Zaradi reorganizacije skupine NLB in zahtev Evropske komisije so bile postopoma ukinjene vse podružnice v tujini in Italiji.

V obdobju študija in med delovnimi izkušnjami sem pridobila potrebno strokovno znanje za opravljanje administrativnih in komercialnih nalog. Praktično znanje sem pridobila tudi z opravljanjem dela kot samostojna skrbnica strank, zadnja leta na banki sem se ukvarjala z insolvenčnimi postopki ter s problematičnimi naložbami. V največje zadovoljstvo mi je bilo skrbeti za odobritev nepremičninskih poslov fizičnim in pravnim osebam – mogoče je bilo že zapisano, da bom postala nepremičninska posrednica. S svojo poslovno izbiro se sicer moja mama začetno ni povsem strinjala, saj sem se odpovedala varni, stalni službi v bančnem sektorju in se odločila za odprtje svoje agencije, a sama sebi pravim "trdoglava Urška", ker sem odločna in vztrajna: odločila sem se in nadaljevala pot v nepredvidljivem svetu nepremičnin!

Kdaj ste ustanovili podjetje?

Svoje podjetje sem ustanovila septembra 2017. Po enoletni izkušnji

različne narode in kulture, zato sem se odločila za poslovanje "brez meja" in se specializirala v poslovanju s tujimi strankami ter iskanju nepremičnin za italijanske stranke v tujini.

Kako bi opisali trenutno tržišče nepremičnin na Tržaškem? Za katere vrste nepremičnin je zanimanje največje?

Trst je s svojimi 202.123 prebivalci glavno mesto dežele Furlanije Julijske krajine. Tudi za nepremičninski sektor je to izjemno pomembno mesto in približno 87% vseh oglasov o nepremičninah na pokrajinskem nivoju zadeva mesto Trst. Trenutno je v mestu objavljenih 5.692 oglasov za nepremičnine, od tega 3.975 za prodajo in 1.717 za najem, s skupnim indeksom 28 oglasov na tisoč prebivalcev. Po podatkih OMI (Osservatorio del mercato immobiliare) niha prodajna cena stanovanj na različnih

meter) je za približno 19% višja od povprečne cene na deželni ravni in za približno 6% nižja od povprečne cene na pokrajinski ravni (1.950 evrov na kvadratni meter). Veliko je zanimanje za majhna, dvosobna stanovanja oz. za investicijo do 100 tisoč evrov, in za večja, družinska stanovanja, nekje do 200 tisoč evrov. Prestižne nepremičnine pa imajo vedno svoj trg, ki ne pozna negativnih učinkov krize in pandemije.

Koliko ponudb in koliko povpraševanj imate letno pri vašem podjetju?

Agencija je v bistvu start-up (skoraj novo ustanovljeno podjetje), a moram priznati, da sem tri leta po odprtju že dosegla zaželjene rezultate, in to me zelo veseli. Kar se tiče ponudb, je moje podjetje majhna stvarnost, kljub temu je ogromno dela v zaledju in si prizadevam, da bi svojim strankam nudila čim bolj kakovosten servis ter zanimivo ponudbo,

poznajo in še nisem razvila svoje oglaševalne akcije, se nameravam temu čim prej posvetiti predvsem zato, ker želim svojim strankam nuditi maksimalno kakovosten servis.

Katere usluge nudite svojim strankam?

Svojim strankam nudim svetovanje in posredovanje, pregled zemljiške knjige in vseh urbanističnih dokumentov, ureditev papirjev v čim krajšem času, da potekajo kupoprodaje brez težav, večjezično dokumentacijo, pošteno oceno tržne vrednosti nepremičnin, Property finder (raziskave nepremičnin po naročilu), Advertising (oglaševanje-reklamo) na vseh glavnih italijanskih in svetovnih portalih in medijih, video posnetke in foto book. Tudi tuje stranke spremljam pri vseh birokratskih postopkih, predvsem pred kupoprodajo in po njej. Seveda so pri mojem

Misel na cvetno nedeljo

Ponižati se, da bi bili povišani

Ker na cvetno nedeljo beremo Gospodov pasijon, se ustavimo ob Pavlovem odlomku iz pisma Filipljanom. Apostol razmišlja o tem, kako je večni Logos, Božji Sin, bil v večnosti v isti Božji naravi, ki je večna, pa je vendarle prevzel nase minljivo podobo, ko se je ponižal. Dobesedno govori, da se je “izpraznil”, ne le ponižal, kar se potem lepo dopolni s tem, da je postal podoben ljudem. Imamo neminljivi element, ki je Božja narava, potem pa minljivi element, to pa je človeška narava. Sporočilo za nas je to, da če hočemo biti napolnjeni z Božjo navzočnostjo, da se Gospod naseli v nas, se mora tudi vsak izmed nas “izprazniti” samega sebe. Vedno sta ovira naša ponos in napuh. Predstavljajmo si kozico, ki ima na sebi tesno nadeto pokrovko, pa ne more vanjo nič od zgoraj, če pa pokrovko odkrijemo, se kozica lahko napolni z vsebino. Za človeka to izpraznjenje pomeni to, da se pred Bogom ne skrivamo, kakor bi nas on ne mogel najti in videti, kakšni smo – spomnimo se na prvega človeka! Pred

Bogom moramo torej popolnoma razkriti svoje življenje, in sicer v vseh ozirih. Gotovo je en vidik naše grešno življenje, ki ga ne gre skrivati, ko

Gospod je postal “suženj”, torej je v resnici privzel nase človeško minljivost in umrljivost, da bi ravno po trpljenju in smrti človeka rešil stare sužnosti, sužnosti

pa ga pri zakramentalni spovedi skesano in s trdnim sklepom predstavimo, nas Bog spet poviša, spet smo povzdignjeni v dostojanstvo Božjih otrok. Zakaj bi držali v sebi vso to umazanijo, pa se ne bi raje izpraznili tega in se namesto tega napolnili z Božjo milostjo, s samim Božjim življenjem, z večnostjo. Tako človek postane resnično svetišče Sv. Duha v svojem telesu.

greha. Človek, ki želi biti svoboden raje od Boga, da bi delal, kar bi pač hotel, si domišlja, da ga potem nič ne oklepa, v resnici pa se te sužnosti greha sam ne more rešiti. Kakor Izraelci v Egiptu, ki jih je skrbelo bolj, kaj bodo jedli in pili, kakor pa, da bi bili sami svoji gospodarji v svoji deželi. Sv. Avguštin nas uči, da ima človek toliko gospodarjev, kolikor ima grešnih strasti,

zato pa nikdar ni svoboden, če ni svoboden svojih pregreh. Ljudje tako pridejo, če pridejo, v cerkev, da se ne bi zgodilo praktično nič – nekaj poslušajo, treba jim ni kaj veliko, nato pa se ne zgodi nič. Ravno zaradi tega bi potem mnogi radi napolnili svetišča s svojo navzočnostjo, namesto da bi pustili Božji, da deluje v njih. Za spoved smo dejali, kaj se zgodi, a prav tako je pomembno “dati svoje srce” v dar na Božji oltar, da bi bil ta dar skupaj s Kristusom vzet in poveličan na križ, da bi nato bil pokopan v Božje Srce, vendar bi bil kasneje tudi obujen in dan človeku kot bogat sad sodelovanja med človekom in Bogom – to je tisti sad Duha, o katerem govori sv. Pavel. Res je, za dosego tega se je treba ponižati pred Bogom, ker se mu je treba popolnoma razgaliti, ko mu darujemo svojo pravno, zahvalno in prosilno molitev, a ravno to je tisti dar, ki Boga resnično slavi, pa je res čistilna in slavlina molitev. S Kristusom je res potrebno umreti sebi, da bi potem z njim vstali kot novi ljudje.

Andrej Vončina

Kratke

Komisija Pravičnost in mir / Pomembna Izjava SAZU o spravi

Komisija Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci pozdravlja izjavo Slovenske akademije znanosti in umetnosti o spravi na Slovenskem. Msgr. dr. Anton Stres, predsednik Komisije Pravičnost in mir pri SŠK, takole izjavlja: “V danem zgodovinskem trenutku gre za pomembno pobudo, v kateri so prisotni poglavitni vidiki, ki v slovenski javnosti doslej niso bili dovolj upoštevani. Izjava je korak v procesu, ki ga je treba nadaljevati. Zato podpiramo tudi prizadevanje predsednika republike gospoda Boruta Pahorja, da spodbudi nadaljnje korake k “soočenju s preteklostjo v vsej njeni resničnosti”, in sicer z ustanovitvijo mnenjsko uravnotežene skupine različnih zgodovinarjev, pravnikov in drugih uveljavljenih strokovnjakov, ki naj temeljito in celovito preučijo in presodijo tedanji položaj ter ovrednotijo razloge in odgovornosti za ravnanja takratnih družbenih in političnih skupin. Ob tem upamo, da bo Izjava takoj pospešila procese za zagotovitev pravice do groba, rehabilitacije žrtev medvojnega in povojnega nasilja in poprave krivic, ki so, kot trdi Izjava, na samem začetku pravne ideje med Slovenci. Prav tako pričakujemo, da bo Izjava SAZU vplivala na izrazje in nadaljnjo obravnavo medvojnih in povojnih dogodkov v šolskih učbenikih in v javnem govorjenju nasploh. Strinjamo se, da je le s prizadevanjem za resnico, za popravilo krivic, s spoštovanjem drugače mislečih, na podlagi obče veljavnih etičnih načel ter s pietetnimi in spominskimi dejanji, ki bodo namenjena vsem padlim, pobitim in umorjenim, mogoče hitreje stopati po poti slovenske sprave.”

Zakoncema Siter papeško odlikovanje

V petek, 19. marca 2021, je bila v Novem mestu v stolni cerkvi sv. Nikolaja slovesna sveta maša, med katero je apostolski nuncij v Sloveniji msgr. dr. Jean-Marie Speich podelil zakoncema Vilmi in Daniju Siterju najvišje papeško cerkveno odlikovanje Pro Ecclesia et Pontifice za delovanje na področju zakonskih skupin in odnosov med zakonci. Slovenski škofje so na 111. redni seji Slovenske škofovske konference, ki je potekala 11. marca 2019 v Kopru, sprejeli sklep, s katerim so podelili Daniju in Vilmi Siter odličje sv. Cirila in Metoda za zasluge pri ustanavljanju in vodenju društva Družina in Življenje. Odličje je zakoncema Siter izročil mariborski nadškof metropolit in podpredsednik SŠK msgr. Alojzij Cvikl 28. septembra 2019 v Radencih.

Kaj nam hoče povedati koronavirus? (42)

Primož Krečič

Jezusovo branje zgodovinskega dogajanja

Ko razmišljamo o dogajanju zgodovine, zlasti ob nesrečah, potresih, vojnah, epidemijah, **se srečamo z Jezusovo vlogo**. Že na povsem človeški ravni je pokazal nov način človeškosti in ljubezni, odkril je veličino človeškega dostojanstva in pokazal ljubezen, ki se dotika vseh globin krškega življenja. Tako kot je predhodnik Janez Krstnik klical ljudi k spreobrnjenju, je tudi **Jezus vabil ljudi, da spremenijo smer življenja in v njem odkrijejo prisotnost Božjega kraljevanja** v svetu. V nekaterih primerih se je ustavil pri nesrečah, ki so se zgodile, in povedal, da zanje niso ljudje prav nič krivi. Če je padel stolp v Siloi na ljudi in jih pobil, ti niso bili večji grešniki kot drugi (Lk 13,1-9). S tem je zavrnil razmišljanje tedanjih Judov, ki so povezovali kazni z določenimi grehi. Iz Jezusovih napovedi o Jeruzalemu je mogoče razbrati težave in nesreče, ki jih bodo povzročili judovski voditelji s svojim napuhom in trmo, ker niso znali brati svojega časa in sprejeti klica k spreobrnjenju. Kasneje, čez 30 let, **so v luči njegovih napovedi brali porušenje Jeruzalema in templja** ter razkropitev Judov po vsem svetu. Judom je povedal, da nima drugega znamenja za svoje poslanstvo **kot znamenje preroka Jona**, ki ga je pojedla velika riba in potem pustila po treh dneh (Mt 12,39). Jezus je s tem velikonočnim znamenjem budil upanje in delil usmiljenje, ko je odpuščal grehe, ozdravljal bolezni, izganjal hude duhove. **Pokazal jim je način, kako se z njim in v njem gradi Božje kraljevanje v svetu**. Tudi ko so ga ob ozdravljenju sleporojenega vprašali učenci, kdo je grešil, da se je tak rodil, jim je povedal, da ni grešil ne on ne njegovi starši, ampak je to **prilika, da se razodene Božje delovanje** (Jn 9,3). Jezus ni iskal moralno kozmičnega vzroka, zakaj se

je zgodilo kaj hudega. Ni izpostavil določenega greha, ki bi predstavljal Božjo kazen, ampak **je usmerjal naprej k daru odrešenja in novega življenja**. Bil je luč, ki je želel prinesiti svetlobo v vse pore bivanja. Zelo zgovorna je Jezusova drža, ko je kot mesijanski kralj jezdil na osličku in so ga množice romarjev ter domačinov pozdravljale **kot moža, ki prinaša mir** (Lk 19). Tudi v trpljenju, ki ga je čakalo kmalu za tem, je rekel svojim učencem, naj se njihovo srce ne vznemirja in plaši (Mt 24,6). Če pozabimo na te Jezusove besede o poteku dogodkov zgodovine, **lahko pademo v nevero in razne teorije o nesrečah ter koncu sveta**. Namesto apokaliptičnega strahu in kazni je Jezus napovedoval rešitev in odrešenje. Zelo dobro popotnico je dal svojim učencem **z molitvijo očenaša**. V njem molimo, naj pride Božje kraljestvo in se zgodi njegova volja. Potem prosimo, naj nam Oče odpusti naše grehe in da moč, da ne bi padli v skušnjavi. Če bomo molili očenaš v tem duhu, **se ne bomo obremenjevali z zmotnimi razlagami, da bo prišlo Božje kraljevanje s posebnimi znamenji in močmi**, ali si mislili, da je potreben poseben, še kakšen dogodek po njegovem trpljenju, smrti in vstajenju. *Pismo Hebrejcem* postavlja Jezusa na vrh vsega preroštva, za njim ni več poti naprej, ampak zajemanje iz tega, kar je razodel in podaril svoji Cerkvi (Heb 1,2). Nova zaveza **ga neprestano postavlja v središče dogajanja zgodovine**. Ob obujenju Lazarja je pokazal svojo gospostvo nad smrtjo. Napis, ki so ga dali nad njegovo glavo pri križanju, **je odrazil njegovo bistvo, da je gospod**. S tem je povezoval tudi vprašanje, kaj dela Bog v času te pandemije? Taylor govori, da je treba gledati na dogajanje v luči Jezusovega delovanja. **Vsi dogodki so klic k spreobrnjenju in sprejemu Božjega kraljevanja**. Jezus je dovolj močan razlog, da se ob njen spreobrnejo ljudje od češčenja malikov, praznega življenja, krivic ter vse hudobije. **Na križu je Bog pogledal v vsa trpljenja in vse hudo v svetu**. Zato tudi trpljenja, potresi in epidemije ne morejo zastreti Kristusove vloge v zgodovini.

Pismo mojemu župniku

Odkrivanje Amerike-Učenje na daljavo

Govorijo, da je v času koronavirusne krize za šolarje edina rešitev pouk na daljavo. To je sicer izhod v sili, vendar ima ta pouk veliko pomislekov. Otroci so pred računalniki in se s tem srečujejo tudi z drugimi stvarmi in ne samo s šolsko snovjo. Zapazila sem, da so otroci iz razreda, v katerega hodi moja hčerka, začeli pošiljati takšno in drugačno pošto. Če sošolec kaj napiše sošolki, še ni narobe, nasprotno, lepo je, da ostajajo povezave, ker so njihovi stiki v živo okrnjeni. Skrbi pa me, ker sem v tem času, ki ga naši šolarji preživljajo pred računalniki in niso ves čas pod kontrolo staršev, opazila, da so začeli krožiti tudi pornografski posnetki. Ni mi znano, kako so v šoli obravnavali problem spolnosti pri pubertetnikih, dejstvo je, da je to pornografsko pošiljanje prisotno. Kaj mislite vi? Bi bilo prav, če bi se začeli tudi o tem malo več pogovarjati?

Hvaležna mama Anita

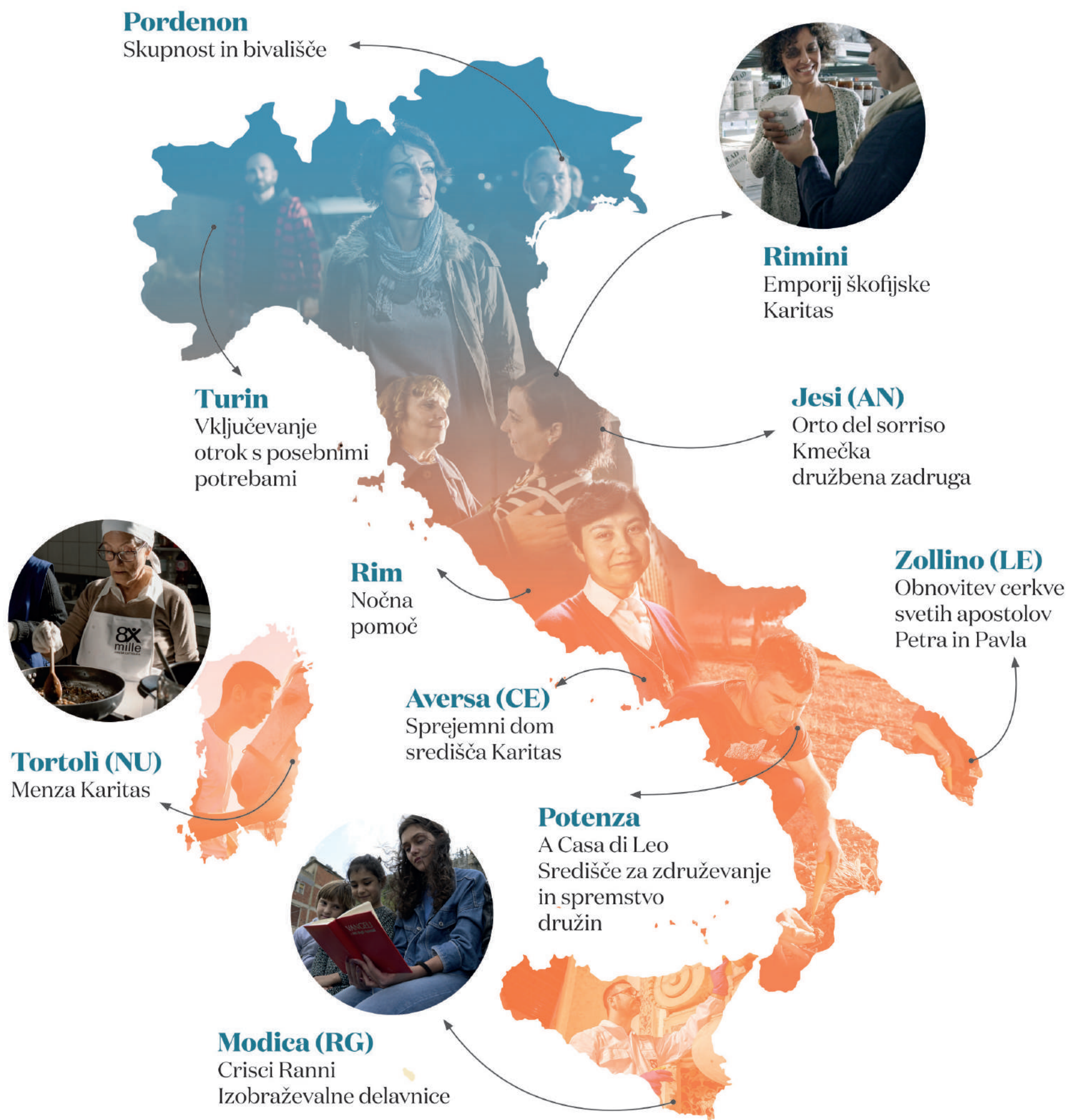
Spoštovana ga. mama! Načeli ste problem, ki je pereč in tudi kazniv. Dogodilo se je na neki šoli, da se je skupina najstnikov in najstnic zabavala tako, da so si pošiljali “svoje nage fotke”, kot se temu reče. Čisto slučajno je to odkril

eden od očetov, ko je vdrl na sinov splet. Oče je bil trezen, in ko je prišel domov, je vzel sina s seboj v sobo in se tam z njim lepo pogovoril. Ko sta pogovor končala, sta lepo sedla k mizi in večerjala. Mama je bila radovedna, kakšne skrivnosti imata, pa je pri večerji vprašala: “Kaj pa je bilo takšnega, da bi jaz ne smela vedeti?” Oče je mirno odgovoril: “To so moške stvari!” Večerja se je s tem končala, pa tudi mamina radovednost. Seveda je mož pozneje ženi vse razložil in pred sinom se je za stvar končala. Trezno in odkrito pogovarjanje o spolnosti v naših družinah je nujno potrebno. Včasih smo pri verouku tudi o tem govorili. Veroučenci so radi poslušali, spraševali in se ob tem na šaljiv način tudi zabavali. Takšne veroučne ure smo imenovali “odkrivanje Amerike”. Davno je že od tedaj, ko smo Slovenci dobili dve majhni knjižici, najprej fotokopirani, potem pa natisnjeni z naslovom: *Kdo mi bo odgovoril in Kdo mi bo povedal resnico*. Bili sta prevedeni iz francoščine; v času, ko sta izšli, sta imeli lepe in pohvalne uspehe. Dogodil pa se je tudi primer, da je neki duhovnik, prav zaradi te knjižice, ki jo je razdelil med veroučence, imel neprijetno

posledico, ker starši niso pravilno dojeli njegovega namena. Vedeti moramo, da se naši šolarji srečujejo s problemom spolnosti mnogo prej, kot so se starejši. Prvi, ki o tej temi morajo otrokom govoriti, so starši. Oni bi morali poiskati način, kako in kdaj naj o tem spregovorijo. Če so v zadregi, naj se posvetujejo, saj je na voljo veliko primerne literature, pa tudi strokovnih služb, ki se jih lahko poslužujejo. Za mnenje lahko vprašajo tudi duhovnika, on jim bo z veseljem pomagal ali dal na voljo primerno literaturo. Nekateri šole poskrbijo, da najstnikom o spolnosti spregovori zdravnik, ki je oče ali mama, ali medicinska sestra. Ti nimajo samo strokovnega znanja, ampak doživljajo podobne probleme tudi doma med svojimi otroki. Tako, draga ga. mama: svetujem Vam, da starši stopite skupaj, se pogovorite in na šolskem sestanku sprostite tudi to temo. Prepričan sem, da vas bodo šolniki razumeli in skušali tudi pomagati! Mimogrede, ne pozabite na molitev, še zlasti k Sv. Duhu, da vam da razsvetljenje za pravo besedo o pravem času pri vzgoji vaših otrok! Bog z Vami!

Vaš župnik

Tvoj podpis ni nikdar samo podpis.

Je več, mnogo več.

S pomočjo tvojega podpisa za sklad 8 tisočink katoliški Cerkvi vsako leto uresničimo več kot 8.000 načrtov.

Pojdi na 8xmille.it in odkrij to pogumno, prozorno in solidarno Italijo, ki se ne vdaja pred težavami in ne pušča nikogar za seboj.

8xmille.it

8x
mille
CHIESA CATTOLICA

POGOVOR Mihael Corsi, predsednik Amaterskega športnega združenja Olympia

Od sanj z vztrajnim delom do uspehov!

Dne 24. marca 1961 se je 60 mladih zbralo na Placuti v Gorici na občnem zboru, na katerem je bilo ustanovljeno športno združenje Olympia. Minilo je 60 let. Ob jubileju smo se pogovorili s sedanjim predsednikom Mihaelom Corsijem.

Na Placuti je bil tedaj v nadzorni odbor izvoljen tudi tvoj oče ...

Od očeta je v glavnem težko kaj izvedeti. Družinski člani take stvari izvedemo prej iz časopisov in publikacij. Osebo sem tudi izvedel iz brošure, ki je izšla ob prejšnji okrogli obletnici. Več so mi povedali odborniki in člani ekipe, ki so bili takrat prisotni. Vsekakor, kar se tiče domačega društva in tudi Olympie, sta mi bila tako tata kot mama gotovo vzornika. Če sem tu, kjer sem, je gotovo tudi njuna zasluga, za kar sem jima hvaležen.

Ustanovitelj, eden stebrov in do smrti tudi častni predsednik je bil prof. Martin Kranner. Kako se ga ti spominjaš?

Iz zdravstvenih razlogov mi je dr. Mirko Špacapan še kot otroku svetoval, naj se vključim v športno društvo. Normalno je bilo, da sem pristopil k Olympii: tam sem spoznal prof. Krannerja, ki je med drugim imel tečaj telovadbe za odrasle. Vedno mi bo ostala v spominu njegova "žlička": nagovarjal nas je, naj damo "servis z žličko", drugače žoga ni šla čez mrežo. Prisoten je bil, tudi ko sem bil v odboru ob koncu 80. in začetku 90. let prejšnjega stoletja, ko smo še hodili na smučarske tekme. Kar precej nedelj smo preživeli na smučeh. Dolgo smo ga videvali v telovadnici, kamor je prihajal, dokler je mogel. Res je bil eden izmed stebrov, ki so postavili na noge to 60-letno zgodbo.

Dr. Kranner je tudi v pogovoru za Novi glas pred 10 leti poudaril, da je društvo slonelo na slovenstvu, katolištvu in načelu "zdrav duh v zdravem telesu". So ta načela po tvojem aktualna tudi danes?

Seveda so, čeprav morda ne prav v takšni meri kot pred 60 leti. Časi so se močno spremenili in društvo se jim je moralo vsaj malo prilagoditi. Pomembno je, da vsakdo, ki stopi v telovadnico in je vključen v združenje, še vedno spoštuje ta načela, da spoštuje društvo, odbornike in vse, ki so Olympio privedli do tega dne. Društvo se je v zadnjih 15-20 letih kar pošteno spremenilo, čeprav se s tem vsi niso vedno strinjali. Če hočemo naprej, se moramo tudi malo prilagajati. Druge poti ni.

Predvsem v prvih letih je bilo pri Olympii tudi nekaj atletike, smučanja in celo rokmeta. Na splošno pa ima

vs a ta leta levji delež odbojka. Kako to?

O tem smo se večkrat spraševali. Košarka je bila v Gorici že dolgo prisotna. Odbojka je postala bolj zanimiva in je zaživela, ko je prišel znani argentinski trener Julio Velasco; prej je bila bolj na obrobju. Zanimivo je, da so k Olympii prihajali mladi pretežno iz severnega, briškega dela Goriške, z Oslavja, iz Štavra, Pevme, Podgore.

Pred 20 leti so zaživel tudi vadba predšolskih otrok, ritmična in športna gimnastika ter športni ples.

To je uvedla Damijana Češut s pomožnimi trenerji, ki je zlasti na začetku dobro sodelovala tudi z Miho Vogrinčičem. V prvih letih je bilo res veliko otrok. Damijana z animatorji že vrsto let opravlja pomembno vlogo tudi pri vodenju poletnega središča v sodelovanju s SD Sončnica v Zavodu Sv. Družine. Na tak način skušamo pomagati staršem, ki v poletnih mesecih ne vedo, komu bi zaupali otroke.

Že leto po ustanovitvi je Olympia postala deželni prvak v odbojki. Na splošno je dosegla največje uspehe na deželnih ravni. Na katere ste najbolj ponosni?

Vsaka sezona nam je nekaj pustila, tudi če se ni iztekla najbolje. Vedno smo se česa novega naučili. Zelo živo se spominjam uspehov sredi 80. let, ko smo prišli iz C2 v C1 ligo. Nepozabni so bili "vroči" derbiji z Valom! Še vedno pogrešam tisto publiko, tiste navijače! To je bil vrhunec navijaštva! Rivalstvo med ekipama je bilo na igrišču, na neki način pa tudi izven telovadnice. Pripadniki tiste generacije še vedno radi ubujamo spomine. Nekaj podobnega smo nekako oživili, ko smo iz C lige leta 2014, prestopili v B2 ligo. Nepozabno! Lepi so bili tudi derbiji s Slogo. Manjkajo pa "ta pravi" navijači, ki bi znali spodbuditi igralce. Gledati tekmo, na kateri ni navijačev, je malo klavarno. Ta pravi navijač je "sedmi igralec" ... Lepi so bili tudi uspehi mlajših ekip, ne samo članskih. Na deželnih ravni smo zmagali razne tekme z mladinsko ekipo, z njo smo se uvrstili na šesto mesto tudi na državni ravni. Podvig je bil tudi zmaga odbojkarske ekipe nižje srednje šole Ivan Trinko, v kateri so bili večinoma igralci Olympie: na šoli so postavili na noge ekipo, ki se je odlično izkazala. Bilo je res lepo odbobje, pravi igralci, prava "klapa"!

"Spice" med igralci so bile pred nekaj desetletji prav tako kot danes. Kakšne razlike vidiš ti med enimi in drugimi?

Igralci v 80. letih smo hodili tudi na deželne priprave, tedaj

je bilo v deželi več ekip. Igrali smo v kategorijah Under13, Under14: na pokrajinski ravni je bilo kar osem tekem, skoraj vsaka vas je imela svojo ekipo. Deželna federacija daje danes premalo teže moški odbojki,

bolj je pozorna do ženske. Spremenila se je predsezonska priprava: nekaj je bila bolj "po starem", spodbujali so bolj fizično pripravljenost kot samo tehniko. Spremenili so se kadri: po prihodu Velasca se je korenito spremenil sistem treniranja. Danes imamo v našem krogu domače trenerje, ki so opravili več tečajev in že trenirali v C in B ligi! Društvo danes nudi tudi tehnično pomoč, fizičnega trenerja, fizioterapistu itd. Ne nazadnje si mladi danes čim prej želijo postati to, kar so njihovi "idoli". Če imaš v združenju koga, ki je nekaj dosegel in prišel na državno raven, mladi vidijo, da to je možno, in so tudi bolj motivirani. Pred leti tega ni bilo: na deželni ravni je bila takrat C liga kot današnja B liga, bila je večja konkurenca.

Kako pa ste s finančnega vidika?

Denar je ključno vprašanje. Brez tega ne gre. Sredstev ni nikdar dovolj, na koncu pa le speljemo s pomočjo prispevkov Fundacije Carigo, ZSSDI-ja, Slovenije, krajevnih ustanov in sponzorjev. Sponzorstva so vezana tudi na to, kdo igra v ekipi. Leta 2012 smo Val, Soča, Naš prapor in Olympia stopili na pot združevanja: v ekipe smo postavili najboljše igralce. Ni bilo lahko, saj je bilo dosti dobrih igralcev, a selekcija je bila potrebna. V eni sami sezoni - in ne v treh, kot smo računali - smo prestopili iz C lige v B2 ligo! Imeli smo odlične igralce in trenerje.

Projekt združevanje se torej uspešno nadaljuje?

Ja. O tem sem prepričan, še danes so vidni rezultati. In vendar so vse štiri ekipe pri svojem delu samostojne.

Nekateri igralci so podrlji tudi na državno raven ...

Iz naše skupnosti je izšel Matej Černic, za njim Loris Mania', Jernej Terpin, ki se je pred dvema tednoma na poseben način izkazal v finalu državnega pokala za drugo in tretjo ligo, Sandi Persoglija, Samuel in Ismael Princi, Mitja Pahor itd. Po mojem mnenju bi nekateri sicer lahko še kaj dali pri nas. Generacijo, ki je

prišla v B2 ligo, so sestavljali igralci, ki so bili že vsaj 10-15 let pri odbojki, niso bili vezani na univerzitetni študij, bili so domačini, ki so tu delali, imeli tudi družine in igrali odbojko. Niso šli v svet zaradi službe ali študija. Opažamo,

da oblikujemo igralce do 15., 16. leta, ki pa nato gredo proč. Nekatera društva delajo to načrtno, mlade pripravijo do določenega nivoja, nato jih "prodajo". Naša filozofija je iti naprej z našim združenjem. Kdor želi študirati, je sicer prav, da to stori. Še pa imamo igralce, ki so stari tudi 28 let, ne skrbi nas, da ne bi preživeli. Na Goriškem smo še vedno med najmočnejšimi, v italijanskih krogih ni skoraj nič. Ciljati na višje stopničke v stanju, kakršno je danes, pa je zelo težko.

Predsednik si že deset let.

Kako se je društvo spremenilo v tem času?

Danes so tako v podjetju kot v - kulturnem ali športnem - društvu enake odgovornosti. Skoraj bi rabili koga, ki bi bil honorarno zaposlen. Še vedno delamo vsi prostovoljno. Omenil bi vsaj športnega direktorja Andreja Vogriča, ki skrbi za prošnje, plačila, finance itd., ter koordinatorko mladinskih dejavnosti Damijano Češut, ki tudi veliko dela. Tudi drugi odborniki, ki spremljajo člansko in mladinsko delovanje, spremljevalci in sodelavci imajo polne roke dela. Vsi so pomembni. Z birokratskega vidika je vodenje združenja zelo zahtevno, vedno bolj. Vem, kako je v kulturnih društvih, več let sem bil predsednik v Števerjanu, toda športna društva so dosti bolj zahtevna, je tudi več odgovornosti: vsak dan se kaj dogaja. Lahko pa imamo tudi najboljši odbor, a brez igralcev nismo nič. Odločilni sta dobra volja in vztrajnost igralcev. Treningi so štirikrat tedensko, zraven je tekma: vse to od 20. avgusta do polovice junija. Požrtvovalnost mladih in trenerjev je bistvena.

Kako je s trenerji?

Od časa do časa pride kakšen nov in prinese nov veter. Tudi

to je potrebno. Ko trenerji postanejo preveč prijatelji z igralci, ko se med sabo več ne vika, včasih začne škripati ...

Kakšen trener je prišel tudi iz Slovenije, igralci pa ne ...

V naši deželi ni zelo močnih ekip, na državni ravni pa je

pred računalniki; kdor živi v stanovanju in nima sreče, da bi živel na odprtem, nujno potrebuje gibanje. Tudi zato je za mlajše pomembno, da se včlanijo v športna društva, ki so nastala prav s temi cilji. Na to je mislil prof. Kranner že pred 60 leti, to velja še danes.

Tekme je možno spremljati tudi po vašem kanalu youtube ...

Več društev se je organiziralo v to smer. Pomembno je imeti nekoga, ki urejuje spletne prenose tekem. Kar sem videl, se ljudje dobro odzivajo, povprečno smo imeli od 50 do 70 ogledov. Pri tem nam seveda manjka neposreden stik z ljudmi, vzdušje, ki je v telovadnicah vladalo v 80. letih.

Zaradi izrednih razmer ob jubileju ne bo nobene proslave. Morda kaj načrtujete v prihodnje?

Pozorno spremljamo razvoj dogodkov. Prioriteta je priti do tega, da bi mladi čim prej spet trenirali. Nekaj bomo gotovo organizirali, na daljavo pa raje ne. Za praznovanje 60. obletnice bomo počakali primeren čas, pa čeprav čez dve leti. Zdaj tudi ni pravega vzdušja in veselja, kakršno je npr. bilo pred letom in pol.

Začeli smo s tvojim očetom, končajmo s tvojim sinom Matijo, ki danes igra v C ligi. Kaj pa njemu pomeni AŠZ Olympia?

To bi moral vprašati njega ... Staršem, ki vidijo, da je njihov otrok prisoten v katerem koli društvu, je to gotovo v veselje in ponos. To pomeni, da so mu dali prave smernice in zgled. V tisti ekipi smo imeli tudi po 12, 14 igralcev, problem je bil, koga sploh dati na igrišče. Iti na trening štirikrat na teden in nato še na tekmo, potem pa obstati na klopi je tudi frustrirajoče. To je vedno bilo in vedno bo. Mi pa pravimo: tam si, ker si v selekciji najboljših. Kdor hoče biti med najboljšimi, mora trenirati. Nekateri imajo naravni dar, da izstopajo; drugi pa se morajo še bolj potruditi, če hočejo biti zraven. Pomembno je, da so tam in da so s svojo požrtvovalnostjo zgled tistim, ki prihajajo za njimi. Ne gre za to, kdo je boljši in kdo slabši. Pomembno je biti zraven, stisniti zobe in omogočiti, da je društvo še naprej živo. V tisti ekipi so mladi, ki cele dneve delajo v vinogradih ali tovarnah, zvečer si vzamejo dve uri in pol za trening. Vsem, ki so pripomogli k temu, da je Olympia dočakala 60 let, se iskreno zahvaljujem; tudi članom prejšnjih odborov, ki so še prisotni. Mladim rodovom polagam na srce, naj imajo za vzor tiste, ki so danes v telovadnici. Naj vztrajajo! Če sanjaš, lahko začneš delati. In če boš delal, boš tudi uspel!

Danijel Devetak

Nadškof Carlo Redaelli ob prazniku mestnih zavetnikov

Gorica in Nova Gorica, “prestolnica evropske kulture”?

Jutranje mašno slavlje na praznik mestnih zavetnikov, svetih Hilarija in Tacijana, je bilo 16. marca v goriški stolnici kljub varnostnim ukrepom praznično in svečano. V rdečnih mašnih oblačilih se ga je udeležilo veliko somaševalcev in toliko vernikov, kot jih je pač zaradi protivirusnih ukrepov lahko stopilo v katedralo. V prvih vrstah so bili župan Ziberna ter predstavniki civilnih in vojaških oblasti. Praznik zavetnikov se ponavlja vsako leto, in vendar ima vsakokrat drugačne značilnosti, saj se uteleša v konkretno življenje mesta, je v homiliji poudaril nadškof Carlo Redaelli. Zavetniki namreč dobro “opravljajo svoje delo”, če posredujejo za nas v zgodovinskem trenutku, ki ga živimo. Njihova priprošnja je dragocena v času pandemije, ki preizkuša celo človeštvo, na poseben način se k sv. Hilariju in Tacijanu obračamo v molitvi za bolnike, njihove svojce, za zdravstveno osebje, pa tudi za pokojne. Je pa še ena stvarnost, ki se od blizu tiče našega mesta in nam pomaga, da gledamo v prihodnost z upanjem: imenovanje Gorice in “njene sestre” Nove Gorice za evropsko prestolnico kulture leta 2025. Goriška zavetnika sta bila mučenca, Rimljanu so ju preganjali, ker

je bilo krščansko življenje, “krščanska kultura”, v nasprotju z rimsko. Kultura je namreč forma mentis, ki določa življenje, način mišljenja, čutenja, delovanja, vrednote, globlji smisel, ki daje razlog življenju. Smisel življenja je za krščanstvo Kristus, evangelij. Ne gre samo za skupek vrednot ali moralnih predpisov ali doslednost v življenju, ampak za dejstvo, da prepoznavamo v Jezusu Božjega Sina, ki je iz ljubezni postal človek ter je s smrtjo na križu in vstajenjem razodel to, kar je odločilno za vsakega človeka na tem svetu, je dejal msgr. Redaelli. Za Rimljane so bili kristjani brezbožni, ker se niso klanjali bogovom imperija. Kultura

ni samo skupek prireditev in dogodkov, temveč nekaj dosti bolj pomembnega in zahtevnega, ki nalaga našemu mestu veliko odgovornost, če res hoče biti prestolnica kulture. Kaj pa, če bi bili mesti “prestolnica evropske kulture”? V tem primeru bi se morali vprašati, kaj sploh je evropske kultura, kakšna je danes vizija sveta Evropejcev, kateri je razlog našega življenja, katere so temeljne vrednote, ki določajo naše izbire v ključnih trenutkih. Vrednote, ki naj jih ponujamo vsemu človeštvu v plodnem dialogu z drugimi kulturami in celinami. Dejstvo, da Gorici leži na osrčju Evrope, kjer se prepletata latinska in slovanska kultura, nam

nalaga tudi to odgovornost. To je poudaril tudi predsednik Mattarella v svojem pismu nadškofu. In tej nalogi se goriška krščanska skupnost noče izogniti. Je namreč dedič tisočletne tradicije, o kateri pričajo zgodovina in umetnost, in kljub svojim mejam v tem prehodnem obdobju lahko ponudi “lepoto in svežino evangelijskega sporočila”, sporočila, za katerega sta dala življenje zavetnika in ki je eden temeljev evropske kulture ter obenem kulture vseh ljudstev na svetu. To je sporočilo Velike noči, ki jo bomo kmalu praznovali, sporočilo, da v luči Kristusovega vstajenja lahko premagamo katerokoli krizo. Želimo biti priče tega sporočila v današnjem svetu prek odnosov in življenja naših skupnosti, vzgoje novih rodov, karitativnega prizadevanja v pomoč revnim, ovrednotenja lepote, ki izhaja iz naše dediščine, iskrenega sodelovanja z institucijami, soočanja in iskanja resnice z vsemi ljudmi dobre volje. Sveta Hilarij in Tacijan naj podpreta naše namere in blagoslovita naše mesto, da bi naši ljudje živeli s pogumom, zaupanjem in upanjem v odgovornosti do sebe, svoje zgodovine in prihodnosti v Evropi, je sklenil msgr. Redaelli svoje misli.

DD

Števerjanski vestnik

Tudi letošnja velikonočna številka za zdaj samo v digitalni obliki

Člani uredništva Števerjanskega vestnika sporočajo, da bo letošnja aprilka številka zaradi izrednih razmer za zdaj izšla samo v digitalni obliki. Glede na to, da so vsebine že pripravljene in obravnavajo tudi velikonočne teme, so se člani uredništva odločili, da jo vseeno objavijo pred Veliko nočjo, kot običajno, pa čeprav trenutno le v digitalni obliki. Vsi, ki bi radi prebrali aprilsko številko, bodo to lahko storili preko spletne strani društva Sedej (www.sedej.org) in društvenih družbenih kanalov. Vestnik bo brezplačno dostopen od prihodnjega petka, 26. marca, na omenjeni spletni strani v razdelku “Vestnik”. Prvič v zgodovini je Števerjanski vestnik izšel le v digitalni obliki lanske leto marca, prav tako zaradi omejitev proti covidu-19. Članom uredništva je bilo žal, da ga niso mogli kakor ponavadi prinesiti na domove svojih zvestih bralcev v papirnati obliki. Skrbelo jih je, da bi v digitalni obliki glasilo doseglo le nekatere. Poleg tega je zmanjkal tudi eden temeljnih trenutkov pri sestavi vaškega glasila, to je skladanje, oziroma trenutek, ko se vsi mladi zberejo in skupaj pripravijo glasilo za pot do naročnikov, tako v domačo vas kot v tujino. Pozitivno so

bili nato presenečeni, ko so prejeli številna sporočila sovaščanov in prijateljev, tudi starejših, ki so se potrudili, da so vseeno našli pot do Števerjanskega vestnika in ga prebrali v digitalni obliki. Komaj so razmere to dopuščale, so se snovalci Števerjanskega vestnika zbrali, številko zložili v papirnati obliki ter jo, čeprav z zamudo, kot običajno poslali na domove. V letošnji aprilski številki, ki bo, kot rečeno, trenutno na voljo le v digitalni obliki, so nekatere sovaščane povprašali po tem, kako so Veliko noč preživljali v svoji mladosti in katere so bile vaše velikonočne navade. Poleg tega so se s pediatrijo Marlenko Žerjal pogovorili o cepivih, predvsem o tistih proti covidu-19, o njihovi učinkovitosti in zabeleženih učinkih. Intervjuvali so mladega sovaščana Jerneja Terpina, ki je osvojil italijanski pokal in naslov MVP. Marjan Drufovka pa je opisal zbornik, ki je pred kratkim izšel ob 70. obletnici Kmečko delavske zveze za Števerjan. Ne manjkata seveda niti rubrika v domačem narečju in kmetijska rubrika, ki tokrat razkriva razloge za razne oblike vinskih steklenic. Sledijo intervjuji mladim Števerjancem, prvi del zgodbe z naslovom *Škatla čevljev* ter poročila o delovanju raznih društvenih skupin v zadnjih mesecih. Člani uredništva in vsi, ki sodelujejo pri pripravi glasila, svojim zvestim bralcem in prijateljem želijo vse najlepše za Veliko noč.

Pismo nadškofa Redaellija župnijskim skupnostim

O obhajanju svetega tridnevja 2021

Škofov vikar za slovenske svernike goriške nadškofije g. Karel Bolčina obvešča, da je goriški nadškof msgr. Redaelli dne 15. marca izdal pismo, v katerem določa, kako naj obhajamo sveto tridnevje v župnijskih in drugih skupnostih v skladu z odloki Sv. sedeža, Italijanske škofovske konference in sveta vikarjev. V splošnih pravilih med drugim piše, da mora biti vsako bogoslužje dobro pripravljeno in ostati v mejah bogoslužnih pravil. Začne naj se ob taki uri, da se ne bo končalo po 21.30. Pri vseh bogoslužjih je prepovedano sodelovanje pevskega zbora. Lahko ga nadomesti eden oz. dva solista, ki tudi spodbujata ljudsko petje. Kjer je predvideno somaševanje, se samo glavni mašnik približa sedežu, ostali ostanejo v primerni razdalji. Isto velja za pristop k oltarju in stojo ob njem. Glavni maševalec lahko odloži masko med obhajanjem bogoslužij, ostali somaševalci pa ne. Prenos bogoslužij po medijih – streaming – ni prepovedan, vendar ni

koristno pomnoževanje prenašanja liturgij: radio Ognišče in RTV Slovenija bodo redno prenašali obrede velikega tedna. Obhajanje zakramenta sprave – spovedi – je vsekakor dovoljeno in priporočeno, vendar pod pogojem, da ga opravimo v primerno velikem in zračnem prostoru, da po izstopu spovedanca iz prostora primermo razkuzimo vse, česar se je dotikal, in, kolikor mogoče, prezračimo prostor. Primerno je, da pripravimo občestvena spokorna bogoslužja. CVETNA – OLJČNA NEDELJA Verniki naj prinesejo oljčne vejice ali drugo zelenje od doma. Kjer je to nemogoče, jih lahko razdelimo pred bogoslužjem: deli naj samo ena oseba, ki naj nosi razkuzene rokavice; verniki se ne smejo dotikati vejic, razen prejete. Verniki naj zasedejo označena mesta v cerkvi. Pri tem naj jim pomagajo pomočniki, ki jih je potrebno pomnožiti. VELIKI ČETRTEK A. Krizmena maša se bo začela ob 10.30 v stolni cerkvi. Bogoslužja se lahko udeležijo

verniki iz mesta. B. Maša zadnje večerje: umivanje nog odpade, lahko pa postavimo v prezbitorij, pred oltar, vrč vode, umivalnik in brisačo (kot simbol). Po sv. maši lahko prenesemo Najsvetejše v “vrt Getsemani”. Sprevod naj bo čim krajši in preprost. Po maši je lahko češčenje, a v primerni obliki in ob upoštevanju nočne ure, ki se začne ob 22.00. VELIKI PETEK A. Liturgija velikega petka: češčenje križa: križ postavimo na primerno mesto. S poljubom ga počasti SAMO glavni mašnik, ostali v tišini, na svojem mestu. B. Križev pot: molitev križevega pota na odprtem prostoru ni dovoljena. V notranjosti cerkva je dovoljena, a pod običajnimi zdravstveno-higienskimi pogoji. VELIKA SOBOTA Blagoslov velikonočnih jedil, kjer je navada, naj bo ohranjen, vendar pod naslednjimi pogoji: – obred mora biti na veliko soboto popoldne in NE med velikonočno vigilijo ali po njej oz. med prazničnimi mašami

Velike noči ali po njih; – če je le mogoče, naj bo na odprtem; – verniki naj svoje košare ali držijo ob sebi in jih NE namestijo na skupni prostor; – po blagoslovu ne sme priti do medsebojnega obdarovanja. VELIKONOČNA NEDELJA A. Velikonočna vigilijska: verniki morajo ostati ves čas bogoslužja na svojem mestu, v cerkvi. Blagoslov ognja lahko opravimo pred cerkvijo. Trikratni vzklík sveči ohranimo, vendar ob drugem NE prižgemo sveč vernikom, pač pa si lahko le glavni mašnik prižge svojo. Vernikom to noč NE IZROČIMO sveč, ker bi utegnilo biti njihovo ugašanje nevarno in okužljivo. Po slovesnosti, med izhodom vernikov iz bogoslužnega prostora, lahko delimo sveče, blagoslovljeno vodo itd., a vse z natančnim upoštevanjem zdravstveno-higienskih pravil. B. Vstajenjska procesija: v skupnostih, kjer je še ohranjena navada velikonočne vstajenjske procesije, so ukinjeni vsi tovrstni obredi, tako po obhajanju velikonočne vigilijske kakor v nedeljskem jutru.

Kratke

In memoriam / G. Paolo Bonetti

Na praznik sv. Jožefa, 19. marca, je zaradi srčne kapi v duhovniškem domu v Semeniški ulici v Gorici umrl še en duhovnik goriške nadškofije, g. Paolo Bonetti, od leta 2004 upravitelj župnije presvete Marije Kraljice v Svetogorski ulici. Rodil se je v Gradišču 1. julija 1947, v duhovnika je bil posvečen septembra 1972 v oglejski baziliki. Pastoralno delo je začel v Štarancu in nato v goriški stolnici. Leta 1982 je bil poslan v Červinjan, že leto kasneje pa v župnijo sv. Štefana v Romjan. Junija 1986 je postal cerkveni asistent pokrajinske zveze Coldiretti. Po štirih letih mu je škof zaupal škofijsko mladinsko pastoralo, do leta 1990 je nato vodil dekanijo Ronke. Julija 1993 ga je nadškof Bommarco imenoval za župnika v Krmini, kjer je ostal do leta 2004, ko je prevzel že imenovano goriško župnijo v svetogorski ulici. Septembra 2012 je bil imenovan za državnega asistenta zveze Coldiretti. Pogreb g. Bonettija je bil 22. marca zjutraj v cerkvi na Svetogorski ulici. Obred je vodil nadškof Redaelli.

KD Briški grič / Velikonočni utrinki

KD Briški grič iz Števerjana letos ne bo organiziralo tradicionalne velikonočne likovne delavnice, otroke in mladostnike pa vabi k pobudi VELIKONOČNI UTRINKI. Tema je poslikava pirhov oz. izdelava pisanic, ki so simbol prihajajočih praznikov, ali likovni izdelek na isto temo. Udeleženci naj po svoji domišljiji ustvarijo risbe, praskanke, mozaike, stripe, okrašena kuhana jajca s pomočjo vodenih barvic, voščenk, tuša, naravnih lepil in materialov itd. Vsaj tri fotografije izdelka naj pošljejo na info@briskigrac.eu ali whatsapp številko 320-8447933 najkasneje do petka 2. aprila 2021. Navedejo naj ime in priimek udeleženca ter starost. Fotografije bodo organizatorji objavili na spletnih orodjih društva. Vsi udeleženci bodo prejeli v dar čokoladno presenečenje na sedežu društva v petek, 2. aprila 2021, od 14. do 16. ure po predhodnem dogovoru. Info Ingrid (tel. +39-347-7213410), naslov e-pošte: info@briskigrac.eu.

POGOVOR Snežica Černic, navdušena ljubiteljska kostumografinja

Gledališče mi zdaj manjka kot žarek sonca!

Ob ogledu gledaliških predstav se največkrat in najbolj poglobljeno zaustavimo pri vsebini dramske uprizoritve, interpretaciji igralcev in seveda pri režiserjevem pristopu k tekstu in njegovi postavitveni zamisli. Mnogokrat pozabljamo na vse tisto skrito in večkrat premalo cenjeno zakulisno delo ali ne namenjamo dovolj pozornosti vsemu temu, kar spada k celostni podobi dobre predstave. Morda se ne spomnimo na nadrobno delo vseh tistih oseb, katerih imena so sicer vedno navedena v gledaliških listih, a večkrat gremo kar mimo njih. Pri tem nam največ pozornosti pritegneta navedbi, kdo sta scenograf in kostumograf. Navadno so to znani protagonisti gledališkega ustvarjanja s prepoznavnim slogom, tako da vsakokrat pri scenjskih elementih in kostumskih izbirah iščemo njihovo že znano oblikovno izražanje. Ne pomislimo pa, da so s scenografom in kostumografom tesno povezani in neobhodno potrebni zakulisni delavci, tehniki, električarji, mizarji ... in seveda šivilje, ki ure in ure potrpečljivo sedijo pri šivalnem stroju in marsikdaj veliko dela napravijo tudi ročno s pikolovsko natančnostjo, da uresničijo želje zahtevnih kostumografov, ki v mrzlični pripravi na uprizoritve včasih z njimi niso vselej tako prijazni, kot bi morali biti.

Tudi ljubiteljske gledališke skupine se po svojih možnostih in zmožnostih trudijo, da so njihove uprizoritve privlačne tudi za oko in da se zunanja podoba ujema z besedilom. Kot znano, sta na Goriškem najbolj živahno dejavna dramski odsek PD Štandrež s svojim nad petdesetletnim nepretrganim ustvarjalnim tokom, v katerem so se kot izbrušeni kamni v strugi bistrega dramskega potoka marsikdaj iskriivo zablestele klasične in sodobnejše komedije različnih avtorjev, in Dramska družina SKPD F. B. Sedej iz Števerjana, ki nas je v zadnjih letih ob vsaki novi premieri presenetila z inovativnimi, izvirnimi izraznimi in uprizoritvenimi iskanji in rešitvami. Obe gledališki skupini sta vselej pozorni na homogenost celotnega videza predstave. Obema je skupno to, da jima je kostumografske izbire, po navdihu raznih režiserjev, krojila Snežica Černic, ki se je vedno izkazala s svojo natančnostjo, nadrobno in elegantnostjo. S štandreškimi komedijanti je sodelovala veliko let in prejela za to tudi priznanje. Zadnja leta skrbi za kostumografsko podobo

tudi v Beneškem gledališču. Dobro je poznana v italijanskih in furlanskih ljubiteljskih gledaliških krogih. Kot vestna oblikovalka ali odbiralica kostumov se je podpisala že pod marsikatero predstavo italijanskega gledališkega združenja Terzo Teatro iz Gorice in furlanske skupine Trigemini. Delala pa je tudi pri italijanskih gledaliških skupinah Ana' Thema z Videmskega in iz Pordenona.

Obiskovala je gledališki tečaj, ki ga je vodil Walter Mramor, igralec, režiser in med drugim umetniški vodja goriškega združenja a.ArtistiAssociati; med njimi je bila tedaj tečajnica Anita Kravos, zdaj uveljavljena igralka. Da bi ovrednotili Snežičino dolgoletno predano delo v gledališkem svetu, sem jo zaprosila za pogovor. Nanj je rade volje pristala, zato se ji prisrčno zahvaljujem.

Obiskovalci ljubiteljskih gledaliških predstav na Goriškem in širše te dobro poznajo in cenijo tvoje prizadevanje za homogeno kostumsko sliko, zato bi gotovo radi izvedeli, kdaj se je v tebi utrnila ustvarjalna iskrica, da si poprijela za šivanko?

To se je zgodilo že v ranem otroštvu. Moja mama je bila učiteljica in je rada šolske ure namenjala tudi ročnemu delu in prav ona me je spodbudila k šivanju. Pomagala sem ji, ko je imela kakšno šolsko prireditev. Ko mi je bilo kakih enajst let, sem se ob poletnih počitnicah hodila učiti šivat h gospe Jolandi Komic. Šivala sem zlasti robove. Doma pa sva se s šivanko najraje ukvarjali jaz in moja sestra Anka; že kot dekleti sva šivali svojim mlajšim bratom in sestram. Prvo oblečko in plašček sem ukrojila svoji najmlajši, triletni sestri Marinki iz nekega plašča sivomodre barve, ki je prispel iz Amerike! Kasneje sem si sama sešila še poročno obleko! Šivanja sem se učila tudi v Gorici, moj učitelj je bil tudi moj stric, ki je bil zelo spreten krojač. Delal je do 14 ur na dan! Naučil me je naudarjati in šivati trdo podlogo moških

oblek, pri katerih morajo biti ovratniki brezhibni. Obiskovala sem tudi razne šiviljske tečaje, na katerih sem morala v celoti izdelati obleko: narisati, urezati, zašiti in jo dokončati. Tak tečaj je vodila tudi Maria De Fornasari, deset let kostumografinja v Strehlerjevem milanskem gledališču Piccolo Teatro.

Od kod ta tvoja šiviljska žilica?
Kot sem že povedala, so nas že v osnovni šoli učili rončho

delo in me deklice smo šivale, kvačkale ... Naša mama je že v drugem razredu učila učence kvačkati. Vhišah njenih nekdanjih šolark zdaj visijo krasne kvačkane zavese, ki so jih seveda same izdelale. Svoje otroško znanje sem vztrajno nadgrajevala. Veliko sem se naučila od drage Nevenke Colja Tomašević, vodje šiviljske delavnice PDG Nova Gorica oz. SNG Nova Gorica. Pogosto sem hodila k njej, jo opazovala pri delu in "kradla z očmi". Ko ni bilo na obzorju kakšne premiere, sem ure in ure preždel v skladišču novogoriškega gledališča v Solkanu in občudovala zelo urejeno spravljene kostume, srajce, čevlje, klobuke ... Zelo občudujem tudi delo Marije Vidau, dolgoletne kostumografinje v SSG Trst (žal tržaško gledališče nima skladišča, zato se kostumi in scene porazgubijo). Ona je robove kostumov šivala na roke, da je vse izgledalo lepše. Bila je krasna kostumografinja, izjemno dobro je znala usklajevati barve.

Kdaj in kako si sploh začela sodelovati z različnimi skupinami? Se še spominjaš svoje prve kostumografske

izkušnje?

Prvič se je to zgodilo pred davnimi leti, ko sem si za števerjansko predstavo Deseti brat ukrojila kostum. H gledališkim ljubiteljskim skupinam sem pristopila, ko nisem več hodila v službo, ko so moji otroci malce zrasli, prej sem se posvečala zlasti njim. Resneje sem pristopila h gledališkim skupinam v začetku 90. let preteklega stoletja. Najprej sem sodelovala pri skupini Oder'90, ko so z režiserjem Frankom Žerjalom na oder postavili enodejanko Medved A. Čehova. Sicer se za svoje sodelovanje pri ljubiteljskem gledališkem snovanju moram zahvaliti Aleksiju Pregarcu, v čigar skupini sem igrala babico v pravljici Rdeča kapica. Predstavo je režiral igralec in režiser Adrijan Rustja. S kostumskim delom sem prispevali tudi k Pregarčevi predstavi o Martinu Slomšku; gostovanja le-te pri slovenskih izseljencih so nas popeljala do severne Nemčije! Pripravila sem tudi kostume za

zastirali pogled v zaodre. Sodelovala sem tudi z režiserjem Francescom Imbimbom. Takrat sem morala priskrbeti kostum za čudovito igralko Ariello Reggio. Na njeno glavo sem morala povezniti cvetlični lonc! Kostum zanj sem našla na boljšem trgu. V predstavi je bil tudi komet. Spominjam se, da sem kupila za 80 evrov bele svilu! Za kostum prostitutke pa sem morala iti celo v Seksy shop!

Ko te skupina povabi k sodelovanju in ti režiser pojasni, kakšno kostumsko podobo bi rad, česa se najprej lotiš?

Po režiserjevih pojasnilih, v katerem obdobju se dogaja igra in kakšna je scenografija, na katero se mora naslanjati kostumografska podoba in se z njo usklajevati, najprej vzamem mere igralcem in potem jim preskrbim kostume. Vsi igralci bi bili radi lepi!

Kje pri snovanju kostumov in brskanju po fundusih največkrat naletiš na težave?

Pri izbiri kostumov so zelo pomembne barve, ki so lahko tople ali mrzle in se morajo homogeno prelivati v vseh odtenkih. Prav zaradi tega se moram poglobiti v dobo, v kateri se dogaja odrsko dejanje. Pri tem pobrskam tudi po svojih knjigah. Nato se lotim iskanja kostumov najprej po "svojih" skladiščih, pa tudi po boljših trgih. Ko se v meni porajajo dvomi, povprašam omenjeno čudovito Nevenko Tomašević, ki ima več desetletij šiviljskih izkušenj in je delala z najbolj znanimi in uveljavljenimi slovenskimi kostumografinjami in kostumografi. Ona mi zna marsikaj pojasniti. Večkrat mi je pomagala tudi pri samem odbiranju kostumov. Vselej mi je pri tem bil naklonjen nekdanji tehnični vodja v SNG Nova Gorica, prijazni Andrej Kovačič.

Pogosto sem si kaj izposodila tudi pri njih. Seveda sem po izpetih ponovitvah predstave vse pošteno vrnila, očiščeno in

zlikano!

Kako se izkoplješ iz dvomov, ki se ti morda porajajo ob snovanju kostumske slike?

Pomaga mi jih razbliniti Nevenka, pa tudi gospa Irene Gruzovin, moja draga prijateljica, šivilja zlatih rok, ki se je šivanja naučila pri sestrah in mi pomaga pri šivanju. Kostumi morajo namreč biti predvsem funkcionalni. Igralec jih mora kar najhitreje obleči in sleči, tudi če so obloženi Zato so vedno prisotne zadrgе, navadno dobro prikrite. Tudi ovratnik ima lepši izgled, če je urezan poševno. Treba je pač poznati trike, ki polepšajo videz kostuma. Najbolj pomembno pa je, da je kostum sešit tako, da se v njem igralec počuti udobno. Spajati se mora z njim in mu pomagati pri upodobitvi lika.

Na katero predstavo, ki si jo doslej kostumsko zasnovala, si najbolj ponosna oz. ti je dala največ zadoščenja?

Zame so pravzaprav vse predstave enako drage. Dozorijo z mano, so kot moji otroci. Ko pa so prvič na odru, postanejo last vseh, "grede v svet". Vse so mi dale veliko zadoščenja. Za kostume v predstavi Primorske zdrahe v izvedbi štandreškega dramskega odseka sem prejela celo nagrado na območnem Linhartovem srečanju ljubiteljskih gledaliških skupin Severne Primorske. Rada se spominjam tudi na kostume iz predstave Umr v vili Rounng Dramske družine iz Števerjana. Bili so res posebni; sešila sem jih tako, kot je odločila Jasmin. Posebne spomine imam tudi na predstavo furlanske skupine Trigemini. Bila je nekakšna lepljenka iz različnih prizorov, ki je zahtevala hitro menjavo neštetih kostumov. Skupino Trigemini sestavljata le dva igralca, brat in sestra, ki igrata vse nastopajoče like. V dveh urah sem ju preoblekla 47–krat!

/ str. 19
Iva Koršič

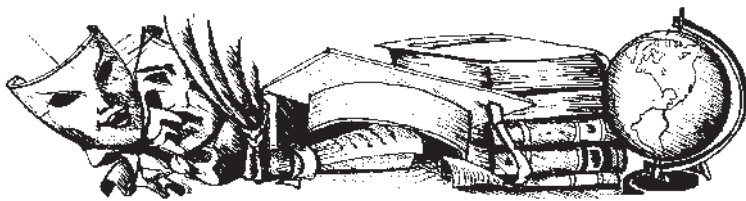
RADIO SPAZIO

(od 26. marca do 1. aprila 2021)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:
Petek, 26. marca (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.
Sobota, 27. marca (vodi Ezio

Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilljskem narečju.
Nedelja, 28. marca: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.
Ponedeljek, 29. marca: Radio Ve'rite'. Vodijo Ilaria Bergnach, Miha Kovic in Jakob Leopoli.
Torek, 30. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.
Sreda, 31. marca (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Trpljenje in Velika noč. - Izbor melodij.
Četrtek, 1. aprila (v studiu Andrej Bavcon): Četrtkov večer z glasbo - Zanimivosti obvestila in humor.

Knjižna novost pri Goriški Mohorjevi družbi izpod peresa Dejana Valentinčiča

Medetnična integracija v lokalnem okolju - primer Nove Gorice in Gorice

Znanstvena monografija *Medetnična integracija v lokalnem okolju – primer Nove Gorice in Gorice* se osredotoča na analizo družbene dinamike v etnično raznolikem lokalnem okolju, tematika, ki je danes v ospredju znanstvenega, strokovnega in političnega interesa ter postaja vse bolj aktualna in središčnega pomena za moderne demokratične države 21. stoletja, kot tudi izziv upravljanja raznolikosti in zagotavljanja manjšinskih pravic v etnično raznolikih družbah.

Avtor monografije dr. Dejan Valentinčič, habilitirani docent na Novi univerzi za področje ustavnega prava in človekovih pravic, habilitirani docent za področje politologije na Fakulteti za uporabne družbene študije, vodja raziskovalne skupine Inštituta ASEF za izobraževanje in raziskovanje, od marca 2020 tudi državni sekretar na Uradu Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, je s to znanstveno monografijo opravil obsežno raziskovalno delo, predvsem pa pilotno študijo, ki vsebuje bogate informacije o realnosti medetničnih odnosov. Avtor se v knjigi posveča vprašanju integracije priseljskega prebivalstva na območju Mestne občine Nova Gorica. Primerja vključenost v družbo priseljencev in njihovih potomcev različnih narodnosti, primerja razlike

v ekonomski, politični in kulturni integraciji, hkrati pa ugotavlja, kako so v Sloveniji na lokalnem nivoju udeležene nacionalne migracijske politike. Avtor opravi tudi primerjavo s sosednjo občino Gorica. Primerja vključevanje priseljencev v obeh lokalnih okoljih, predvsem pa se sprašuje, ali bi se Nova Gorica lahko za prihodnost kaj naučila iz izkušnje Gorice – upoštevajoč, da Nova Gorica skorajda še nima priseljencev iz neevropskih držav, v Gorici pa je njihova prisotnost že nekaj samoumevnega.

Da knjiga ni omejena le na lokalni značaj, ampak je tudi mednarodno referenčno delo, dokazujeta predgovora dveh svetovno znanih avtoritet na področju migracijskih študij. Prvo spremno besedo je prispeval Nikolai Genov, zaslužni profesor Freie Universitat Berlin, eden najbolj uveljavljenih evropskih sociologov druge polovice 20. stoletja v Evropi, sicer tudi doktorski mentor avtorja knjige Dejana Valentinčiča. Pisec druge spremne besede je Howard Duncan, profesor na Carleton univerzi v Ottawi v Kanadi, med letoma 2015 in 2020 glavni urednik znanstvene revije International Migration, ene najbolj vplivnih svetovnih revij s področja migracij. Ker medetnična integracija ne zadeva le pristojnosti lokalne skupnosti, se avtor v teoretičnem delu najprej

ukvarja z vprašanjem različnih modelov vključevanja migrantov (multikulturalizem, asimilacija) v različnih državah sveta. Da bi bili teoretični koncepti bralcu bolj zanimivi, njihovo delovanje v praksi prikaže na primeru slovenskih izseljenskih skupnosti – s

katerimi državnimi politikami so bili soočeni slovenski prišleki in kako je to vplivalo na položaj in ohranjanje slovenskih skupnosti. Avtor nadaljuje z opisi politik integracije na nivoju Republike Slovenije, kako Slovenija upravlja etnično raznolikost, izvaja manjšinsko varstvo in kako poteka medetnična integracija. Pri tej analizi družbene dinamike ponuja vpogled tudi v sosednjo Italijo. Nato pa se posveti osrednji problematiki, kako uspešna je integracija priseljencev z območja nekdanje Jugoslavije,

ki živijo na območju Mestne občine Nova Gorica, pri kateri primerja stopnjo ekonomske, politične in kulturne integracije. Skrajšo primerjavo raziskavo razširi na sosednjo obmejno občino Gorica. Tematike se avtor loti z dveh vidikov. Prvi, teoretični del

monografije predstavlja različne teorije upravljanja medetničnih odnosov in vključevanja priseljencev v novo družbo. V drugem, empiričnem, pa tudi osrednjem delu knjige se študija koncentrira na Mestno občino Nova Gorica, ki je, kot pravi avtor, “zaradi svoje lege, nastanka ter narodnostne in nasprotnosti sestave posebej zanimiv primer za preučevanje, obenem pa tudi toliko sorodna ostalim slovenskim mestom, da se da ugotovitve tudi delno posplošiti za občo situacijo glede medetnične integracije

ter potenciala za medetnične konflikte v slovenski družbi.” Empirični del temelji na izvedenih intervjujih in anketah s pripadniki šestih narodov, predstavniki številčno najmočnejših skupin priseljskega porekla v občini Nova Gorica, ki

Gorica sploh pripravljena na integracijo novih migracijskih valov, ki jih lahko pričakuje v prihajajočih desetletjih. Monografija se ne omejuje le na zgodovinski oris, ampak avtor to v sociološkem smislu nadgradi z izpeljavo lastnega modela za merjenje stopnje medetnične integracije – na ekonomskem, političnem in kulturnem nivoju. V pripravi svojega modela natančno in kritično oriše različne politike sprejemanja migrantov v primerjalni perspektivi, na osnovi modelov multikulturalizma, asimilacije in integracije. Oba ugledna pisca spremnih besed poudarjata, da gre za kompetentno študijo, ki prinaša nova spoznanja več družboslovnim in humanističnim disciplinam. Knjiga obsega 413 strani in bralcu ponuja tudi slikovno gradivo, predvsem pa je bogato opremljena s tabelami in grafi, ki omogočajo jasnejši prikaz rezultatov in boljše razumevanje predstavljene vsebine. Izšla je pri Goriški Mohorjevi družbi v sodelovanju z Inštitutom ASEF za izobraževanje in raziskovanje, za oblikovno dograjenost pa je poskrbelo podjetje Studio Link iz Trsta. Knjiga je na razpolago v Katoliški knjigarni v Gorici in v Tržaškem knjižnem središču v Trstu kot tudi na spletni podajalni Goriške Mohorjeve družbe www.mohorjeva.it.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti (SAZU)

Zavzemanje za soglasje Slovencev v temeljnih vrednotah

Pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti (SAZU) menijo, da moramo Slovenci doseči soglasje v temeljnih vrednotah, na katerih temelji narodna skupnost. Ne bi smelo biti sporno, da je bil upor proti okupatorju upravičen, oborožena kolaboracija z okupatorjem pa ne, polastitev NOB s strani komunistične partije in revolucionarni teror nista bila upravičena, odpor proti temu pa je bil, menijo. Slovenci imamo o 2. svetovni vojni na slovenskih tleh in dogodkih neposredno po njej dva pogleda, ki so ju zakoličili zmagovalci in poraženci v odporu proti okupatorjem in bratomorni tragediji slovenskega naroda obenem. Zaradi dveh pogledov, v katerih ima vsaka stran svoje kraje spomina, imamo kot narod razklan zgodovinski spomin na eno ključnih obdobj slovenske preteklosti, so zapisali v izjavi o spravi ob 30-letnici samostojne

slovenske države, ki jo je 15. marca 2021 predstavil predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Peter Štih.

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je v ponedeljek, 15. marca, sprejel predsednika Slovenske akademije znanosti in umetnosti, akad. dr. Petra Štiha, in člane delovne skupine, ki je pripravila Izjavo o slovenski spravi, ki jo je ob 30. obletnici samostojne slovenske države sprejela skupščina SAZU. Sprejema v Predsedniški palači so se udeležili avtorji izjave, akademiki dr. Tadej Bajd, dr. Tine Hribar, dr. Jože Krašovec ter izredni član SAZU dr. Peter Vodopivec.

“O izjavi bi pravzaprav lahko rekel samo tole, da je napisana v skladu z vrednotami, ki jih opredeljuje delovanje SAZU kot neke nadpolitične

povezovalke celotnega slovenskega občestva, in da v izjavi naslavljamo vprašanja, ki jih štejemo za temeljno etična. To se nam zdi, da so

tiste stvari, o katerih bi se lahko poenotili in dosegli soglasje,” je v izjavi po predstavitvi dejal Štih. Predsednika SAZU je nato

sprejel tudi predsednik republike Borut Pahor. Ta je v svoji izjavi ocenil, da gre za izjemno dragocen dokument, ki prispeva k razčiščenju našega odnosa do polpretekle zgodovine in v luči naše prihodnosti tematizira naše vrednote. “V tridesetih letih je bilo storjenih veliko simbolnih in stvarnih dejanj, nikoli pa političnim institucijam oziroma institucijam nacionalnega pomena, kot je SAZU, ni uspelo sprejeti dokumenta, ki bi ubesedil slovensko spravo. To je danes vam, po tridesetih letih, uspelo,” je poudaril. S preteklostjo se je treba po navedbah SAZU spopasti v vsej njeni resničnosti, saj je razčiščenje edina pot do katarze in pomiritve. To pa ne pomeni, da moramo imeti vsi enak pogled na dogajanje v drugi svetovni vojni v Sloveniji. Uniformiran pogled v demokratični družbi ni mogoč. Moramo pa imeti soglasje v temeljnih

vrednotah, so prepričani. Druga svetovna vojna je bila v Sloveniji po njihovih navedbah zelo kompleksno dogajanje. V njej so se prepletali okupacija, osvobodilni boj, revolucija, protirevolucija, kolaboracija in državljanska vojna. Opažajo pa težnje, da bi eno poenostavljeno pripoved zamenjali z drugo, ki je diametralno nasprotna, osredotočena le na revolucijo in odpor zoper njo. A to je ravno tako ideološka pripoved kot tista, ki naj bi jo zamenjali, le z drugačnim predznakom, so poudarili. Ko obsojajo revolucionarno nasilje, ne obsojajo hkrati tudi narodnoosvobodilnega upora, ki je po njihovih besedah “navdihujoče dejanje in eden od temeljev slovenske državnosti”. Ko pa obsojajo kolaboracijo z okupatorjem, prav tako ne obsojajo odpora proti revolucionarnemu nasilju. Največja tragedija druge svetovne vojne v Sloveniji je

bil bratomorni spopad med Slovenci samimi z mnogimi žrtvami tako na partizanski kot tudi na nasprotni strani. Soodgovornost in krivdo zanj po navedbah SAZU nosita obe strani, saj so bili na obeh straneh storjeni tudi številni zločini. Med njimi po svoji strahovitosti izstopa poboj tisočev domobrancev in civilistov, ki ga je komunistična oblast zakrivila takoj po koncu vojne, so naglasili. Narodna sprava je bila leta 1990 splošno prepoznana kot pomembna podlaga za doseganje enotnosti, potrebne za narodno in državno osamosvojitve. Vrhunec pravih prizadevanj je bila slovesnost v Kočevskem Rogu, je spomnil Štih. Dolg do mrtvih je bil na takšen način vsaj delno poravnani, a če naj bi dosegli družbeno soglasje v temeljnih stvareh našega narodnega bivanja, je predvsem potrebna sprava med živimi.

Iz knjižne zbirke GMD za leto 2021

Jože Markuža (1939-2019) - Kraški dedič Slomškovega duha

Pregledna in lepo urejena knjiga, ki je izšla v knjižni zbirki Goriške Mohorjeve družbe za leto 2021, se predstavlja z elegantno oblikovano platnico v različnih odtenkih sive barve in s fotografskim portretom Jožeta Markuže. Takega se tudi spominjam, z blagim nasmehom in uglašeno držo. Kot dolgoletni urednik je zbiral gradivo za Mohorjeve koledarje GMD (od 1977 do 2014) in je večkrat k sodelovanju s pesmimi in prozo nagovoril tudi mene. Tvorno je deloval na različnih področjih, še zlasti v vodstvu Goriške Mohorjeve družbe, med letoma 1977 in 1992 kot tajnik in podpredsednik, in v Apostolstvu svetih Cirila in Metoda. Vsak, ki ga je poznal in srečeval, ima svoje spomine. Zato je hvalevredno, da so besede tistih, ki so z njim tesneje sodelovali, bili povezani v župnijah Zgonik, Šempolaj in Mavhinje in so se poslovi od svojega župnika, zabeležene v publikaciji. Uredil jo je in spremno besedo napisal Marko Tavčar, ki je gradivo uvrstil v tri razdelke: v prvem, naslovljenem *Prvine duha*, je zbral pesmi, v drugem je *V duhu edinosti* mogoče prebrati enajst Markuževih zapisov iz Koledarjev GMD (bibliografija njegovih člankov sicer zaobjema več

strani), tretji razdelek *V trajen spomin* pa vsebuje spominske zapise. Prispevali so jih Dimitrij Žbogar, Magda Ciuch Bukavec, Danijel Devetak, Bogdan Dolenc, Majda Pertot Legisa, Ivo Kralj, Cirila Kralj in Ivan Vogrič. Zapis izpod Vogričevega peresa prinaša zanimive podatke o tem, kako je Jože Markuža maja 1971 med pisanjem doktorske disertacije v Vatikanski knjižnici naključno odkril delo *Cerkovna ordninga Primoža Trubarja*, ki je dotlej veljalo za izgubljeno (izvod v dresdenski knjižnici je bil uničen med bombardiranjem leta 1945). Več o odkritju in o spletu okoliščin, kako in zakaj je informacija o odkritju prišla v javnost precej kasneje, lahko preberete v Vogričevem zapisu. Jože Markuža je bil vsestransko razgledan in dejaven, ponatisnjeni članki pa odražajo tako zanimanje za zgodovinsko preteklost (*Usoda protestantske tiskarne v Urachu, Cerkvica sv. Cirila in Metoda v Cerovljah, Urbar cerkve sv. Jožefa v Sesljanu iz leta 1767*), posebno v povezavi z Rusijo, vzhodnimi Slovani in delovanjem svetih bratov Cirila in Metoda, kot za delo in usodo slovenskih duhovnikov (msgr. Alojzija Turka, Srečka Rejca, devinske duhovnije, msgr. Maksimilijana Jezernika).

Kot ljubiteljica poezije sem usmerila pozornost v prvi del zbornika: ta predstavlja pesmi, ki so izhajale v Mohorjevih koledarjih in jih je urednik glede na obravnavano tematiko razvrstil v dva sklopa. Prvi,

naslovljen *V brezmejne daljine*, vsebuje pesmi, v katerih se motivi narave prepletajo z željo po miru, veselju in sreči. Tudi v na videz krajinarskih pesmih se pesniku utrnejo miselni prebliski o življenju, pogledi na človeka in svet, iz njih prenika meditativni pol. Nasploh se Markuževa lirika poraja iz občudujočega in ponižnega odnosa do narave in Boga. Lirski subjekt se rad zasanja v kraške pokrajine ali v sinjino morja, čustvuje ob pomladnem šumenju in čirikanju ter

jesenskem šelestenju besed in bohotni eksploziji barv, išče mir in "tihoto" v tonih, ki spominjajo na žlahtno tradicijo slovenskega pesništva. Tako se denimo Na bregu v naslovu navezuje na Gregorčičevo

istoimensko pesem, *Kraška idila* in *Jesenska slika* pa se metaforično navdihujeta pri nežnem melosu Vinka Beličiča. V drugem sklopu *Do obzorij prerojenja* se motivu hrepenenja in barvite lepote narave pridružuje nova motivika. Pesnikov pogled se od vizije človekovih iskanj (*Skozi temo zmot/, preko dvomov in ugibanj/ naprej hitimo*) in grozečih podob (*Ognjeni dež/ brez oblakov/ žge/ obličje zemlje*) vse bolj usmerja navzgor, v oblake, k Stvarniku in

izpoveduje globoko zaupanje v zmago dobrega nad zlom. Religiozne pesmi so obsijane s soncem vere, upanja, ljubezni: v njih se pojavljajo pojmovni samostalniki in glagolniki (*prerojenje, videnje, spreobrnjenje*). Da pesnik verjame v milost prerojenja, poudarjajo sintagme s pridevnikom nov (*novih svetlih dni, novi rod, novo prerojenje, nov človek, nov up, novo nebo in nova zemlja*). Pesniški izraz je preprost, prav tako besedišče, da se bralki in bralcu sporočilnost pesmi ne skriva v zagonetnih besednih obratih, nasprotno, misel je odprta, dojemljiva in se nevsiljivo vtisne v spomin. Vtis imaš, da pesnik namenoma izbira "navadne" besede, katerim skuša priklicati prvotni, neizkrivljeni pomen. V to smer nas vodi tudi naslov Navadni psalm, ki ga uvaja z besedami: *V tihoti/ zbiram/ svoje misli/ in jih posvečam/ Tebi, večnemu Viru*. Dolžina verzov se prilagaja pesnikovemu miselnemu toku, saj iz zgoščenih enobesednih verzov v drugih pesmih prehaja v daljši vrstični izraz. Pesmi se navadno členijo v kitice, ki se včasih začenjajo z isto izpostavljeno besedo (*mir, beseda, jutri*). Bolj kot rima je pesniku pri srcu asonanca, ki jo je mogoče začutiti in njeno spevnost dojeti ob glasnem

branju verzov. V duhu bližajočih se velikonočnih praznikov sem za sklep izbrala pesem *Velikonočna meditacija*. Naj nam ob svetovnem dnevu poezije 21. marca in v zahtevnem času koronavirusa spregovorijo Markuževi verzi navdihujoče in z upanjem prežarjene zadnje kitice!

Vklenjeni
v vezi preteklosti,
v mite in malike
lastnih teženj,
dela in želja,
v zastrti luči
ne čutimo Prerojenja.

Obremenjeni
brez moči,
zaradi sedanjosti,
praznine, vojn,
smo še zaprti
v sebičnosti vezi.

S tesnobo v srcu
gledamo v prihodnost
bridke naše biti,
razčlovečenja,
brez cilja tavamo,
svobode in miru,
brez notranjega spreobrnjenja.

Tvoja Zmaga
nad Smrtjo, Zlom,
nov budi nam up,
novo zemljo in nebo
obeta,
občega Vstajenja
vesolja in človeka.
Majda Artac Sturman

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (150)

CESARSKI SVETNIK FRANC VODOPIVEC

ČETRTE DEL

O izdaji tega zemljevida je poročal tudi časnik Glas z dne 12. februarja 1875: "Nov zemljevid – 'Zemljevid poknežene grofije Goriške i Gradiškanske s Teržaško okolico narisal Fr. Vodopivec, izdal Gor. deželni odbor'. To je naslov krasnega zemljevida, ktere ga je narisal naš visoko cenjeni šolski nadzornik gospod Fr. Vodopivec. Enakega zemljevida nima vsaka dežela. Namenjen je pa ta zemljevid občinam in šolam, ktere ga dobijo brezplačno. Kdor si ga želi za svojo rabo omisliti, obrne se lahko tudi do našega uredništva (Stane okoli 2 gold.) Širokost zemljevida znaša kakih 5 čevljev, in obstoji iz štirih kosov. Tiskan bo na močnem papirji na Dunaji pri Köke-u in pri Dunajski svetovni razstavi leta 1873. dobil je pohvalno pismo".

O izredni priljubljenosti prof. Franca Vodopivca, ki je bil rodoljub v najbolj pristnem pomenu besede, priča tudi nadaljevanje članka Primorskega lista: "Pokojni svetnik je bil v pravem pomenu besede rodoljub, ki je nosil v prsih zlato srce, polno ljubezni do svojega naroda. Ni se strašil napa ne žrtev, da je bilo le narodu v korist. Trudil se je kot pridna mravlja, do zadnjega je delala njegova pridna roka. In sedaj ga ni več med nami. Danes se je črna zemlja zagrnila nad njegovo gomilo in sedaj počiva ta nemirni, utrujeni duh spanje pravičnega. Markantna njegova oseba in njegova bistra sodba pa ne bode pozabljena med nami. Vsi so ga spoštovali in ljubili, ker je bil v resnici uzor moža poštenjaka, stara vipavska korenina, ki žrtvuje vse za narod in domovino. Bil je iskren prijatelj mladine, njej

je bil posvečen ves njegov trud in njegovo delo, zato pa mu bo mladina izkazala največje spoštovanje s tem, da bo hodila po njegovih stopinjah. Naj veljajo za nas vse besede pesnikov: 'A mi pomnik postavimo mu tak, da slednji skuša biti mu enak.' Narava lega k zemskemu počitku, tako je legel tudi pokojnik v pozni jeseni v hladno jamo. Dovršil je svoje delo in lahko bo račun dajal od svojega hiševanja. Njegovi talenti niso ostali zakopani, ampak so rodili stotere, blažilne sadove. Velepospovani družini pokojnega gospoda cesarskega svetnika izražamo na tem mestu naše najiskrenejše sožalje, njemu pa svetila večna luč!"

Pogreb prof. Franca Vodopivca je bil v soboto ob dveh popoldan. Udeležba je bila ogromna. Prisotni so bili šolniki, politiki in narodni delavci iz cele dežele, saj je bil pokojnik zelo znan. Prav tako so prihajali tudi preprosti ljudje iz vseh bližnjih vasi, saj so želeli še zadnjič pozdraviti velikega človeka, za katerega so vedeli in čutili, da je velik rodoljub in človekoljub. Sprevod se je pomikal iz Barzellinijeve ulice št. 12 proti goriški stolnici, po obredu pa na štandreško pokopališče, kjer so ga položili v grob. Članek Primorskega lista v nadaljevanju navaja imena znanih ljudi, ki so se udeležili Vodopivčevega pogreba: "Pogreba so se udeležili med drugimi voditelj c. kr. glavarstva, c. kr. nam. svetovalec Rebek, deželni podglavar in državni poslanec dr. Gregorčič (Anton Gregorčič - Vrsno, 1852 - Gorica, 1925 - duhovnik in narodni delavec, tudi on pokopan v Štandrežu, op. p.) in državni poslanec Jos. Fon." Kot bomo videli v nadaljevanju, gre za pravnika in narodnega delavca Josipa Fona, a prisotne so bile še druge pomembne osebnosti.

Hiša cesarskega svetnika prof. Franca Vodopivca se je nahajala v Barzellinijevi ulici št. 12 v Gorici (v zemljiški knjigi je kot lastnik bil vpisan leta 1890), od koder je krenil pogrebni sprevod do goriške stolnice. Danes je naslov hiše Via Cascino št. 12, saj so Italijani preimenovali ta del nekdanje Barzellinijeve ulice po sicilijanskem generalu Antoniu Cascinu (Piazza Armerina, 1862 - Kojško, 1917), ki je leta 1916 za kratek čas okupiral naše mesto in je zaradi ran leta 1917 umrl v Kojškem (Janez Jožef Barzellini je pa bil domači matematik, fizik, astronom in vremenoslovec - Krmin, 1730 - Gorica, 1804). Za podatke o objektu se iskreno zahvaljujem arh. Diegu Kuzminu.

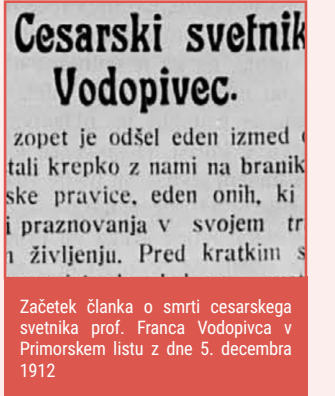

Josip Fon (Volčec, 1865 - Maribor, 1925), pravnik in narodni delavec, dokončal je pravo na Dunaju, pred vojno je bil sodnik v Gorici, predsednik Goriške zveze, zaslužen za ustanavljanje slovenskih šol, borec za jezikovne pravice in za napredek kmetijstva in živinoreje, državni poslanec, med prvo svetovno vojno pa član osrednjega odbora za vrnitev beguncev in obnovo Primorja in član deželne komisije za obnovo Goriške, po vojni poverjenik za pravosodje v deželni vladi za Slovenijo in podpredsednik okrožnega sodišča v Mariboru. Bil je prisoten na pogrebu Franca Vodopivca.

Anton Gregorčič (Vrsno, 1852 - Gorica, 1925), duhovnik in narodni delavec, državni poslanec, je bil prisoten na pogrebu Franca Vodopivca. Tudi on je pokopan v Štandrežu. cesarsko kraljevega prof. Franja (Franca) Vodopivca na štandreškem pokopališču

Dimitri Tabaj

Detaljl groba dr. Antona Gregorčiča v Štandrežu

Marku Sosiču v slovo (1958-2021)

In potem ... mir

Ob mnogo preranem odhodu v večnost režiserja in pisatelja Marka Sosiča bi se od njega prijatelji, kolegi in znanci želeli posloviti z žalno sejo, a epidemija koronavirusa, ki noče pojenjati, jih je prisilila, da se je tudi ta poklon preselil na splet, na filmski posnetek. Film je bil Sosiču ravno tak drag kot gledališki oder, saj je na zagreški akademiji diplomiral prav iz filmske režije. Sam je posnel marsikateri čustveno obarvan film, kot je npr. *Komedija solz*. Prav izsek iz te se je prikazal tudi na spominski spletni slovesnosti, ki si jo je zamislilo Slovensko stalno gledališče, v katerem je bil Sosič dva mandata umetniški vodja. Večer so naslovili *Ki od daleč ostajaš v naši bližini*, zelo očitno povzet po naslovu njegovega romana *Ki od daleč prihajaš v mojo bližino*. Prvo predvajanje je bilo na sporedu v nedeljo, 7. marca 2021, na Youtube kanalu SSG Trst in na Facebook profilu ter spletni strani SNG Nova Gorica in vseh sodelujočih ustanov, ponovitev pa je bila v soboto, 13. marca 2021, po televizijskem dnevniku na slovenskem deželnem programu RAI (Rai 3 bis).

Po zasnovi Diane Koloini in v režiji Radovana Čoka, tudi direktorja fotografije, in v produkciji Kinoateljeja, so se med osebnimi spominskimi utrinki, ki so jih Sosiču, rahločutnemu snovalcu zgodb, v katerih v glavnem nastopajo mali ljudje z obrobja, posvetili tisti, ki so prijateljevali z njim, prepletali izseki iz njegovih literarnih umetnin *Ki od daleč prihajaš v mojo bližino*, *Iz zemlje in sanj*, *Tito amor mijo*, *Balerina balerina*, *Kruh*, *prah*. Z velikim čustvenim nabojem so jih v slovenščini in italijanskem prevodu interpretirali igralci Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, Slovenskega stalnega gledališča Trst, Stalnega gledališča Furlanije Julijske krajine, Gledališča Miela in tudi drugi, ki so kdaj sodelovali z njim. Radoš Bolčina, Matija Rupel, Nikla Petruška Panizon, Alessandro Mizzi, Ivan Zerbin, Maurizio Zacchigna, Lučka Počkaj (ob branju katere smo spet podoživljali odsko postavitev Balerine, ki jo je prav ona tako pristno upodobila), Maria Grazia Plos, Adriano Giral di in Primož Forte. Kraška pokrajina v spokojnem objemu zime, tako ljuba pokojnemu Marku, ali sugestivni posnetki v notranjih prostorih so se skladali s premišljeno odbranimi okruški iz Sosičevih del. V dušo segajoča glasba, ki jo je iz saksofona izvil Piero Purich, je bila zelo sugestiven uvod in epilog ter mestoma otožna spremljevalka vezenine spominov, ki so jo v različnih jezikih izvezili

književniki, predstavniki ustanov, gledališčniki od blizu in daleč. Iz njihovih ust se je izrisala topla domača, a tudi svetovljanska podoba Marka, ki se je znal vsem približati in z njimi deliti razmišljanja in soustvarjati nepozabne gledališke in filmske dragulje. Predsednica SSG Breda Pahor, ki se je z Markom družila že v mladih letih, je poudarila predvsem njegovo pogumno odločitev, da se z italijanskimi nadnapisi odprejo vrata SSG tudi gledalcem večinskega naroda in v repertoar uvrstijo dela sodobnih italijanskih dramatikov in da se začne sodelovanje z drugimi italijanskimi gledališči. Organizatorica in tesna Markova sodelavka Valentina Repini ga je orisala kot intelektualca evropskega formata, ki je verjel v moč, v družbeno angažiranost in vpetost v aktualni čas. “Brez Marka s pronicljivim posluhom za različne duše in človeka z velikim umetniškim srcem SSG ne bi bilo to, kar je”, je poudarila. Vesela in hvaležna je, da je na svoji poti srečala tako široko osebnost.

Lučka Počkaj

Aleš Berger

“Marko ni bil le umetniški vodja, ampak tudi mentor, predvsem pa dragocen in nepozaben prijatelj,” je še dejala. Nataša Sosič se je z Guidom Corsom zaustavila ob skoraj štiridesetletnem Markovem sodelovanju na slovenskem Radiu Trst; tudi tu se je izkazala njegova mediteranska širina, pa tudi želja po eksperimentiranju in razdajanju otrokom ob njim namenjenih radijskih igrah. Poezijo je znal preliti v vsako svoje delo, tudi v dokumentarce. Susanna Tamaro, ki je Marka spoznala že v 70. letih prejšnjega stoletja na neki “šagri”, je naglasila zlasti to, kar ji je Marko “naročil” v enem izmed zadnjih sporočil: da je treba vztrajati v tej “barbarskosti”, v katero je ujeta naša družba.

Razgibano obdobje umetniškega vodenja PDG Nova Gorica, v katerega je pristopil brez tovrstnih izkušenj, je opisala dramaturginja Martina Mrhar, njegova tedanja sodelavka. Aleš Berger je spoznal Marka l. 1988, ko sta v Mali drami sooblikovala Jančarjevo igro *Zalezujoč Godota*. Takrat je sam prvič opazoval Markovo predanost delu in neko njegovo “emocionalno razvnetost”. Spominjal se je večera na Rožniku, ko so s prijatelji navijali za Marka,

ki je bil že tretjič nominiran za nagrado kresnik, a je ni prejel niti takrat, čeprav je, po njegovem, roman *Ki od daleč prihajaš v mojo bližino* eden izmed najboljših slovenskih romanov v tem stoletju. Tedaj se je Berger zavedel krivice, ki jo zaradi nekega “centrizma” dela Ljubljana “neljubljanskim” avtorjem, še bolj pa tistim, “ki prihajajo onstran nekdane meje”. Omenil je tudi skupno sodelovanju v filmu *Karmela*, posvečenem Kosovelovi sestri, obetavni pianistki, ki sta jo oba občudovala. “Ni bilo človeka, kateremu se ne bi Marko znal približati na tople, empatičen način”, je dodal Berger. Nekdanji igravec, zdaj časnikar, Janko Petrovec je dejal, da je bil Marko njegov “starejši brat v duhu”, sicer mnogo

ranljivejši in občutljivejši in toplejši. Zato je bilo v njegovi družbi tako, kot da bi bil doma. Ladja, na kateri je plul Marko, se je imenovala Poštenost, plul pa je proti Resnici. “Še zmeraj nas vabi za sabo”, je zatrdil Petrovec. Italijanski režiser Paolo Magelli, ki veliko režira tudi v Sloveniji in je Marka spoznal l. 1985, je ugotavljal, kako se je Marko na hitro poslovil, kot so bila bliskovita njegova potovanja iz enega kraja v drugega, iz Italije v Slovenijo, Hrvaško ... Vprašal se je, ali je tudi to poslednje potovanje naredil “iz radovednosti”. Sam bo zmeraj mislil, da je Marko, ki mu je pomagal vzljubiti slovensko gledališče in Slovence, nekje v veselju s svojim nasmehom pod košatimi brki. Pisatelj Dušan Šrotar je v poetičnih besedah povedal, da Trst ne bo več isti brez Marka in cesta bo vijugasta ... Zato ga prosi: “*Ostani z mano, duša moja!*”

Vito Taufer je naglasil Markovo občutljivost, kulturnost, nežnost v tem “*brutalnem forumu gledališča in času, ki ga živimo*”. Huda praznina je zavela tam, kjer je on predstavljal most med dvema bregovima, tako čudno oddaljenima, kot so Slovenci na eni in drugi strani meje. Marko je bil “*neprecenljivi združevalec teh dveh svetov*”. Njegova drža je delovala skrajno svetovljansko. Manjkal nam bo.” Irena Urbič verjame, da zdaj Marko v bleščavem niču sedi za mizo z Dašo Drmčič, Patrizio Vascotto, Primožem Beblerjem ... in duhovito benti čez neumnosti sveta. Aleš Doktorič meni, da je bil Marko gledališču posojeni filmski režiser, in se ga spominja kot izrazito natančnega; iz igralcev je znal izvabiti prav to, kar je želel. Omenil je film *Komedijo solz*, v katerem je Marko verjetno upodobil samega sebe, prikriti ali navidezni cinizem in ljudomrzništvo v liku, ki ga je mojstrsko upodobil Ivo Barišič, in se opravičil ženskem spolu v liku, ki ga igra Marjuta Slamič. Doktorič tudi v Markovih literarnih delih vidi odsev filmskih kadrov. Pisatelj in režiser Goran Vojnovič pravi, da so tudi njemu kot Marku dom meje, ki se vijejo kot žile. Spoznal je, kako zna biti Trst daleč od Ljubljane in obratno in kako je to boleče za tu živeče Slovence. Sprašuje se, kdo je pravzaprav v zamejstvu. Morda tudi med življenjem in smrtjo ni meje in je Marko še vedno tu med nami. “*Naučil si nas čutiti, razumeti in ljubiti ta svet, naučil si nas, kako biti človek!*” Tudi sam hoče živeti “brezmejno”, kot je živel Marko. “*Še tako neumna ljubezen je boljša od pametnega sovraštva!*” je dejal Vojnovič. Janusz Kica je omenil Markov poseben način gledanja

na svet, njegov humor, kreativnost, lojalnost, sposobnost prepoznavanja paradoksov in poetike. Redko sta se srečevala, a njun odnos je bil prijateljski. “*Čuvaj se, Marko!*” mu je zaklical v pozdrav. Lirski Nokturno je prijatelju Marku posvetil Ahmed Burić.

Vsem bo Marko Sosič ostal v trajnem, svetlem spominu kot tankočuten, vztrajen, resnicoljuben tkalec vezi med različnimi svetovi. Video projek *Ki od daleč ostajaš v naši bližini* je odslej dostopen na Youtube kanalu SSG in na digitalni platformi Raiplay. *Iva Koršič*

Ob 60. obletnici Bralne značke

Posebna dopisnica in napoved več prireditev

Bralna značka, gibanje, ki spodbuja mlade k branju in je tudi pri nas v zamejstvu že več desetletij dobrodošlo “gonilno sredstvo” za širjenje branja pri naših šolarjih, praznuje letos 60. obletnico. Na Prevaljah, kjer so 22. maja 1961 mladim bralcem prvič podelili takrat poimenovano Prežihovo značko, v maju načrtujejo več prireditev, predstavili pa so že izdano posebno dopisnico Pošte Slovenije. Pobudnika branja za Bralno značko sta bila profesor slovenskega jezika na prevalski osnovni šoli Stanko Kotnik in koroški pisatelj Leopold Suhodolčan. Od podelitve prve bralne značke je gibanje preraslo v vseslovensko; v branju predlaganih knjig zdaj sodelujejo tudi vrtci in srednje šole, knjižnice po Sloveniji pa so razvile tudi bralno značko za odrasle. “Ker so jo tako uspešno zastavili, se je potem širila kot požar, da ne rečem kot bralni virus,” je na nedavni novinarski konferenci na Prevaljah dejala generalna sekretarka Društva Bralna značka Slovenije - ZPMS Manca Perko. Poudarila je, da so pri društvu izjemno ponosni na Prevalje, ker spoštujejo tradicijo in jo ohranjajo živo. Po podatkih, ki jih društvo vsako leto zbira z vprašalniki po osnovnih šolah, v branju za bralno značko sodeluje od 65 do 70 odstotkov vseh osnovnošolcev v Sloveniji. “Skozi leta so bralno dejavnost negovali vsi slavisti in knjižničarji na Osnovni šoli Franja Goloba Prevalje. Veseli smo, da se je branje kljub digitalnemu času ohranilo. Prispeva k temu, da otroci razvijajo, negujejo branje knjig in vsaj na ta način ohranjajo bralne tehnike,” je poudarila ravnateljica prevalske osnovne šole Andreja Tinta. Šola bo nosilka prireditev, ki se bodo po načrtih od 20. do 22. maja letos zvrstile na Prevaljah, izvedba pa bo odvisna od epidemioloških ukrepov. Med drugim načrtujejo osrednjo slovesnost ob 60-letnici, medgeneracijski dan in 22. maja tudi prvi festival bralne značke. Medtem je Pošta Slovenije ob 60-letnici gibanja Bralna značka že izdala t. i. razglednično dopisnico z ilustracijo Marjana Mančka in v nakladi 2900 dopisnic, ki so v enoletno prodajo vstopili v petek, 12. marca. Izid dopisnice spremlja žig prvega dne, ki je že v uporabi na pošti 2391 Prevalje. Ob predstavitvi izdaje dopisnice je predsednik Koroškega filatelističnega društva Jože Keber dejal, da je to pomemben dan za Mežiško dolino.

Slovenska matica

Natečaj za dijake in študente

V imenu Slovenske matice prof. Jernej Šček obvešča kolege, dijake in študente, da je **do 5. aprila 2021** še mogoče poslati prispevke na natečaj za mlade na temo *Kdo ve?*, ki ga je razpisala Slovenska matica. Zmagovalca bosta poleg paketa knjig prejela tudi denarno nagrado za objavo eseev v reviji *Anthropos* in v *Glasniku Slovenske matice*, in sicer: **350 evrov za zmagovalni esej v kategoriji dijak** in **350 evrov za zmagovalni esej v kategoriji študenti** (navedena zneska predstavljata neto vrednost). Vsi pisci bodo sprejeti v Klub mladih Slovenske matice, s tem pa bodo deležni vseh ugodnosti članov. Mlade vabijo, naj napišejo o tem, kako doživljajo ta negotovi čas, ki ga ob tehnološki revoluciji zaznamuje epidemija bolezn covid-19. Komu verjamejo in kako sami zbirajo informacije in jih oblikujejo v smiselno celoto, ki jim pomaga razumeti, živeti in se konstruktivno odzivati na dogajanje. Lahko pa pišejo tudi o tem, kakšen status ima po njihovem resnica v današnji družbi; kaj jemljemo kot resnično, kdaj se resnici izogibamo in kako na naš odziv vpliva virtualno okolje. Znamo preveriti podatke ali smo vse bolj podvrženi vzvodom, ki jih le stežka razkrijemo? In nemara lahko pišejo še o tem, kako sami črpajo iz osvojenega znanja in najgloblje intuicije, ko oblikujejo lastna prepričanja in samosvoj pogled na svet, da bi postali gradniki prihodnosti z bogatim notranjim življenjem in jasnim mestom v družbi. Možnosti je še veliko, organizatorji natečaja pa **bodo nagrajevali predvsem izvirnost, tehtnost in jasnost izraza**. Več informacij: T: (00386) (0)1 422 43 42 E: miljana.cunta@slovenska-matica.si W: www.slovenska-matica.si

Med velikonočnimi prazniki po našem radiu Rebulov Apokrif

V izvedbi Radijskega odra Jezusov pasijon in vstajenje

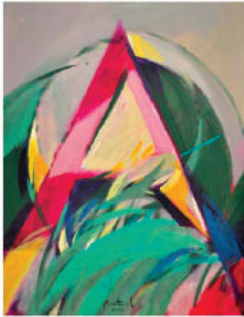
Zvesti radijski poslušalci ob velikonočnih praznikih že dolga leta radi prisluhnejo radijski igri, ubrani na tematiko največjega krščanskega praznika. Letos se je izbira kar sama ponudila, saj je v preteklem letu pri založbi Mladika izšlo posthumno delo našega vrhunskega pisatelja Alojza Rebule, *Apokrif*. V času svojega življenja je pisatelj Alojz Rebula napisal mnogo dram izrecno za Radijski oder. Njegovo zadnje delo, ki zavzema celotno Jezusovo življenje do smrti in vstajenja, so pri Radijskem odru priredili, saj so se morali osredotočiti predvsem na poglobitev, ki govorijo o Jezusovem pasijonu in vstajenju. Gre za dogodek, ki je vreden vse pozornosti, zato se nam je zdelo zanimivo izvedeti kaj več o nastanku in sporočilu zadnjega Rebulovega literarnega dela ter o

priredbi in izvedbi za radijski medij. Postavili smo nekaj vprašanj dr. Edvardu Kovaču, filozofu in teologu, Rebulovemu prijatelju, ki ga je v zadnjih letih tudi duhovno spremljal; predstavniku založbe Mladika, novinarju Ivu Jevnikarju, ki je bil eden glavnih pobudnikov izdaje *Apokrifa*, in režiserki Lučki Peterlin Susič, ki je odlomke izbrala in poskrbela za njihovo radijsko priredbo ter delo režirala. Oddaja bo na sporedu na veliko soboto pozno popoldne.

Bi nam lahko razkrili, kakšna je pravzaprav “zgodovina” Rebulovega Apokrifa? Kdaj ste se vi osebno začeli ukvarjati z njim?

Ivo Jevnikar: Spomin je varljiva zadeva, datumi v elektronski pošti pa nam včasih pomagajo, da dogodka umestimo

v zanesljivejši okvir. S prijateljem Martinom Brecljem sva bila v sredo, 5. julija 2017, v Loki

Alojz Rebula
A P O K R I F

pri Zidanem Mostu na obisku pri prof. Alojzu Rebuli in ženi prof. Zori Tavčar. Pogovorili smo se o marsičem, saj smo po dokončni preselitvi pisateljskega para iz Trsta na Štajersko velikokrat pogrešali Rebulovo tehtno misel o aktualnem

kulturnem, verskem, političnem vprašanju, česar smo bili prej vajeni ne le iz njegovih komentarjev v Družini, temveč tudi iz debat na ponedeljkovih večerih Društva slovenskih izobražencev in klepetov po njihovem uradnem koncu. Ko je beseda nanesla na njegovo literarno ustvarjanje, je prof. Rebula povedal, da ima v tipkopisu še dva kratka romana: o Antikristu in o nekaterih evangeljskih zgodbah, predelanih v slogu apokrifov. O teh dveh neobjavljenih delih sva potem s prof. Rebulom izmenjala nekaj besed v daljšem telefonskem razgovoru, namenjenem prazničnim voščilom, 1. januarja 2018. O enem je dejal, da ga je ponudil neki založbi, ki pa se ni odzvala, glede drugega, ki ga je takrat imenoval Slovenski apokrif, pa je bil sam v

dvomih, ali naj ga objavi. Takoj sem mu ponovil mnenje, izrečeno že v Loki, da bi bilo lepo, če bi knjigi izšli v Trstu, pri Mladiki. To se je k sreči pozneje tudi zgodilo. **Vemo, da je knjiga bila napisana po nareku, saj je pisatelju Rebuli opešal vid in sam osebno ni mogel pisati teksta. Vam je znano, ali je potem kdo posegel v besedilo ali je bilo podvrženo le navadnemu lektoriranju?** O samem nastajanju *Apokrifa* – razen tega, da ga je narekoval – ne vem veliko, očitno je bil poleti 2017 v bistvu že končan. Znano je, da je bila pri njegovih delih prvi kritik žena Zora, Apokrif pa je dal brati tudi teologu in filozofu p. Ediju Kovaču, morda še komu. Da bi kdo posegal v tekst, ne verjamem. Pri Mladiki je bil edini poseg, če izvajamo preganjanje tiskarskih škratov in kakega lapsusa, ta, da je

bilo treba izbirati med dvema verzijama opisa čudeža v Kani Galilejski, tako da je ena v knjigi, ena pa je izšla v reviji Mladika. **Kaj vam je bilo v Rebulovem pristopu do evangeljskega dogajanja najbolj všeč? Se vam je zdelo besedilo v čem inovativno?** Pisatelj Rebula se je snovi približal zelo spoštljivo, brez iskanja senzacij. Zanimala ga je psihološka poglobitev v izbrane like, ne le Kristua, temveč tudi apostola Petra, Judeža in drugih. Tudi v tej knjigi se pojavljajo Rebulove večne teme: smisel življenja, pomen trpljenja, vprašanja o onstranstvu, božje usmiljenje, narava, zasidranost v lastni identiteti, opozarja pa nas tudi na grešnost v Cerkvi, na odgovornosti vodilnih, na vlogo žensk, tu pa tam pokukajo na dan izkušnje s politično policijo ... / str. 20
Anka Peterlin

Po Nebeški poti - Peš od Ogleja do Svetih Višarij (30)

Zadnje dejanje male velike avanture

Zadnji dan na CC-ju sem se zbudil že zgodaj in potem še kar nekaj časa ležal in tuhtal o tem in onem, medtem ko je postajalo zunaj vse bolj svetlo. Ni se mi mudilo. Potem sem se vseeno postavil pokonci, se zrihtal, spokal in sestopil v jedilnico, kjer sem bil postrežen s konkretnim zajtrkom, tako da sem še dopolnil zaloge, ki so bile polne še od večerje minulega dne. Malo sva tudi poklepotala z oskrbnikom, saj sem bil edini gost, on pa edini gostitelj, tako da je pogovor obema prijal. Še enkrat sem mu povedal, da ima v najemu enega najbolje ohranjenih objektov, v katerem sem prenočeval ob poti, in da bi bilo zaradi tega škoda obupati. Tudi zato, ker res verjamem, da je pred CC-jem še lepa prihodnost, da ga bo vsako leto prehodilo več ljudi. On pa mi je, tako kot prej že nekateri drugi ob poti, pel hvalnice Sloveniji, v smislu, kakšen velik korak na bolje na vseh področjih smo naredili od osamosvojitve sem, in kako na številnih področjih že prekašamo Italijo, nad katero je, še posebej nad njeno politiko in politiki (tudi tako kot še kdo pred njim) zmajeval z glavo. Potem sem plačal, mu stisnil roko in zaželel vso srečo in čim več gostov, obiskovalcev, on pa meni lep zaključek poti. In sem šel.

Ko sem stopil na zrak, so se za menoj zaprla vrata zadnjega prenočišča na poti. Vedel sem, da bom zvečer k počitku legel že v domači postelji. To zavedanje je imelo grenko-sladek priokus. Nadmorski višini primerno je bilo kar hladno. Dober kilometer sem hodil ob cesti, kar nekaj časa tudi ob čudovitem travniku, ki se je rahlo vzpenjal do prvih dreves gozda in se ves svetil od regratovih lučk, okrog katerih so bile napletene pajčevine, v katere so se poleg kapljic jutranje rose lovili tudi sončni žarki in se odbijali od teh prvih, da je bilo vse skupaj res mistično zlatikavo svetlikajoče se. Če ne bi bilo redkih avtomobilov, ki so brundali mimo in svinjali zrak ter kvarili jutranjo idilo, bi bilo res kot v kakšni pravljici. Potem sem stopil na kolesarsko stezo Alpe Adria in z enakomernim korakom napredoval v smeri Žabnic (Camporosso). Do spodnje postaje gondolske žičnice, ki vodi na Svete Višarje, mi je naproti prikolesarilo kar nekaj biciklistov, bolj rečeno več skupin kolesarjev, saj so prevladovali strnjeni paketi poganjalcev pedal. Posameznikov ali parov je bilo bistveno manj. Kolesarski turizem v polnem razcvetu, torej.

Še kakšne četrte ure hoje naprej od vstopne točke za vzpenjačo sem porabil do vznožja vzpona, do točke preloma, kjer so se tla postavila navkreber. Tam stoji tretji od štirih spomenikov ob poti. Pred mano so že

nekaj časa hodili štirje osiveli romarji, dva para, do katerih sem topil razdaljo. Po kratkem postanku pri spomeniku sem zagrizel v klanec, ki je že kar takoj postregel s spoštovanja vrednim naklonom. Tisti štirje penzionisti, ki sem jih imel za tarčo, so bili „krivi“, da sem se vzpona lotil na kompetitiven način. Kmalu sem bil mimo njih. Med napredovanjem sem dohitel in prehitel še kar nekaj romarjev oziroma romark, ki so se sami s seboj, preudarno in kontemplativno počasi vzpenjali. „Jst“ pa, napenjajoč mišice, mimo kot brzovlak, kakor da mi v glavi manjka tistih par koles, ki poganjajo stroj za razmišljanje o nekih višjih smotrih in sem omejen na robotsko, avtomatično nizanje korakov leva-desna, leva-desna, leva-desna, ena-dva ... Ko sem kasneje razmišljal o tem, sem prišel do zaključka, da je šlo za podzavestni vzgib, za globinsko kontriranje temu pridihu enodnevnega romarstva, ki ga je bilo čutiti vsenaokrog. Prav po tinejdžersko

nisem želel biti del tega, del mase, dolgoletne tradicije. Minulih devet dni na poti ni bilo tako. Bil sem sam. Daleč od vseh. V naravi, ki sem jo imel sebično samo zase. Tam pa sem jo moral deliti še z drugimi, z njimi deliti dan, tamkajšnje zvoke, vonjave, vedute ... V preteklih dneh sem se tega odvadil. Malo divji sem postal. Neprilagojen, kot sem bil včasih, v najstniških letih (ki so se pri meni zavlekle tja v trideseta). Gonil sem jo gor v klanec, kot bi hotel, da zadnja etapa čim prej mine. Pot sem poznal, saj sem jo pred leti prehodil z Jano in Natanom. Takrat je bilo tudi hecno, saj smo se odločili Svete Višarje prvič osvojiti ravno na dan srečanja treh Slovenij, ali kako se že imenuje tisti dan v avgustu, ko se zgrinjajo gor verni Slovenci, katoličani, z vseh koncev in krajev, a sem se za izlet odločil povsem spontano, ne da bi vedel za dogodek. Ker smo štartali bolj pozno in s hojo začeli šele okrog enih popoldne, je bilo, ko smo prišli na vrh, uradnega dogajanja že konec in tudi ljudi, ki so se med našim vzponom ves čas spuščali, na vrhu ni bilo več veliko.

osami, če zanemarim odseke skozi kraje ob poti in po kolesarski poti Alpe Adria, mi še vedno ni bilo všeč, da sem si moral zadnjo etapo deliti s še toliko drugimi. Veliko raje bi videl, da bi tudi z njo opravil na tak način in v takem slogu kot prvih devet. Sam. V naravi. Brez drugih (motečih) elementov.

Na vrhu 1762 metrov visokih Svetih Višarij sem stal že ob enajstih dopoldne. Za celoten vzpon, od tam, kjer se začne pravi klanec – pri tretjem obeležju na poti, sem do vrha porabil dobro uro in četrto. Na vrhu pa gužva. Že pri četrtem in zadnjem spomeniku, romarskem obeležju na CC-ju malo pod vrhom, polno pohodnikov, turistov, tudi nekaj gorskih kolesarjev, gor pri lesenem križu, na najvišji točki, pa sploh gneča.

Nisem kar takoj stopil na vrh. Najprej sem nekaj metrov prej snel nahrbtnik in se, še zadihan in ves moker od potu, razgledal naokrog, v vse smeri neba. Globoko sem se nadihal, kot bi zbiral pogum za zadnje dejanje in počakal še toliko, da se mi je srčni utrip nekoliko umiril. Potem sem iz žepka na pasu

nahrbtnika vzel malo belo školjko, ki sem jo nosil s seboj vse od morja, in z njo stopil do lesenega križa na betonskem podstavku, ki je označeval vrh. Tja, na betonski temelj križa, sem jo položil in jo pobožal, pogled pa izostril v smeri prehojene poti, kot bi pričakoval, da bom zagledal Oglej oziroma pomembnejše, markantnejše točke na poti, ki se je ravno zaključevala. V resnici jih nisem videl, v mislih pa so se mi prikazale, nanizale v spominu.

Nič drugega ni bilo tam. Na podstavku. In čeprav jo je verjetno odprnilo ob prvem močnejšem vetru, ali odplaknilo ob hujšem naluvi, še bolj verjetno pa jo je stran frčnila roka kakšnega objestnega mulca, me še naprej veseli slika, ki se mi je zacementirala v spomin, in misel, da vrh Svetih Višarij odslej označuje in krasi tudi mala bela školjka, ki je z nahrbtnikom pripotovala iz Gradeške lagune.

Znova sem se zazrl tudi gor v nebo in proti Montažu, ki me je še vedno spremljal, opazoval iz daljave, pa h Kamnitemu lovcu in ostalim vršcem in malo pokontempliral, a občutki, podobno kot pred številnimi leti na koncu španskega Camina, niso bili tako izraziti, kot bi človek pričakoval ob zaključku takšnega izziva. „Če bi bil na vrhu sam, bi bilo zagotovo drugače,“ sem pomislil in se tolažil s tem, da je prava vrednost poti pot sama in ne njen cilj. Še enkrat in zadnjič sem pobožal belo školjko, potem pa sem se, zavedajoč se dejstva, da so modre ribice opravile svoje poslanstvo in jih ne bom več redno, vsakodnevno iskal z očmi in srečeval, odpravil po še zadnji žig. V zakristiji cerkve na Svetih višarijih mi ga je v kredencial pritisnil mlad temnopolti duhovnik. In že me je neslo proti postaji vzpenjače. Niti kave si nisem privoščil. Preveč ljudi je bilo gor za moj okus, preveč vsega.

„O, Nace, ti čudak,“ sem pomislil, ko sem se že nekaj minut kasneje in manj kot pol ure po prihodu na vrh, na cilj poti, sam v gondoli spuščal v dolino. Nobenega pravega občutka zmagooslavja, vznosenosti, evforije, močnih čustev, nič takega nisem občutil. Le globoko pomirjenost s samim sabo, tiho podkožno zadovoljstvo, za katerega sem vedel, da me bo še dolgo spremljalo in mi pomagalo premagovati ovire vsakdanjega življenja, ki so lahko včasih precej bolj naporne od vzponov in spustov z bremenom na hrbtu po dežju ali mrazu nekje bogu za hrbtom sredi čudovito divje narave.

POGOVOR Vulkanizer in mehanik Valter Masten

Z nezadostno napolnjenimi pnevmatikami je vožnja manj varna in dražja

Avtomehanična delavnica Masten in Santini v Sesljanu, ob glavni cesti, ki vodi proti Nabrežini, zraven veleblagovnice Conad, ima za sabo dolgoletno tradicijo. Na tržaškem Krasu in v okolici je poznana kot obrtna dejavnost, ki nudi kakovostne in ugodne storitve na področju vulkaniziranja, popraviljanja in servisiranja vozil. Ker se s prihodom pomladi bližamo času, ko bo treba sneti zimske pnevmatike, smo Valterju Mastnu, ki skupaj s Petrom Santinijem vodi delavnico, postavili nekaj vprašanj.

Zakon predpisuje na vozilih od 15. aprila do vključno 15. maja montažo letnih pnevmatik. Na vozilih z zimskimi pnevmatikami bo dotlej treba izvesti menjavo le-teh?

Velja. V teh tednih imamo v delavnici precej dela z menjavo pnevmatik. **Od kdaj deluje vaše obrtno podjetje?** Podjetje Masten in Santini deluje od leta 2004. Pred tem je delavnico, ki se je ukvarjala tudi z avtokleparstvom, od 70. let preteklega stoletja dalje vodil oče skupaj z družbenikom na bližnjem postajališču ob avtocesti.

Katere storitve ponujate strankam? V naši delavnici, ki ni pooblaščen, izvajamo razna mehanska popravila na vozilih vseh znamk, tehnične preglede, prodajamo in montiramo pnevmatike, izvajamo optične meritve in nastavitve podvozij vozil itd. **Kaj se za voznika spremeni, če se poslužuje storitev pooblaščen ali nepooblaščen servisne delavnice?**

Delavnice, ki nismo pooblaščen, dejansko ponujamo voznikom ugodnejše cene za storitve. Ko bi bili pooblaščen, bi morali spoštovati določene parametre, nabaviti bi si morali točno določeno orodje in nadomestne dele itd. Na koncu bi vse to bilo razvidno v ceni storitve. Nekaj časa smo sicer bili pooblaščen, a način dela nam ni odgovarjal. Raje smo prosti: boljše je za nas in kliente. **Ali občutite krizo zaradi pandemije?** Lani spomladi se je delo zaradi virusa nekaj časa ustavilo, kasneje se je spet začelo. Zadnje tedne opažam, da se po telefonu za rezervacijo terminov odloča manj voznikov. Rdeče območje očitno vpliva na

zmanjšanje dela. **Ali doživljate konkurenco delavnic iz bližnje Slovenije?** Zadnja leta gotovo. Zadnje čase gre sicer na bolje, saj čez mejo dvigujejo cene storitev, mi pa jih znižujemo, tako da

ima svoje specifike; to od nas zahteva kar nekaj rednega izobraževanja, študija. Še predvsem dizelski motorji so v primerjavi s tistimi, ki so jih nekoč proizvajali, danes precej bolj kompleksni.

tem področju vedno manj. Včasih so moški v večji meri obvladali delovanje motorjev in so zato vozilom namenili vso potrebno skrb. Nove generacije, tudi zaradi omenjene elektronike,

dokumentov za pridobitev vozniškega dovoljenja. Zdaj opažam, da se mnogi lotijo priprav za pridobitev vozniškega dovoljenja, ko dopolnijo 24 ali celo 25 let. V mojih časih se kaj takega ni dogajalo ...

Ali vozniki namenijo zadovoljivo pozornost izbiri pnevmatik?

Da. Znajo izbirati med najboljšimi, tistimi srednje kakovosti in onimi kitajske proizvodnje. Odvisno, kaj si pač kdo želi in kako vozilo rabi.

Pri pnevmatikah je pomembna tudi napolnitev s pravilnim tlakom, kajne?

Velja. Vozniki bi morali vsakih šest mesecev preverjati tlak. Če pnevmatike niso pravilno napolnjene, se prehitro, neenakomerno oziroma nepravilno obrabijo, kar pomeni, da jih bomo morali prej zamenjati. Z nepravilno napolnjenimi pnevmatikami bo obenem naša vožnja manj varna in dražja, saj bomo porabili več goriva. Skrben voznik bi se tudi moral odločiti za občasno menjavo lege pnevmatik (iz sprednje na zadnjo os), denimo vsakih 15 tisoč prevoženih kilometrov, tako da pride do enakomerne obrabe le-teh.

Mch

Peter Santini in Valter Masten (desno) v svoji mehanični delavnici

vlada precej uravnotežena situacija. Opazno je seveda tudi, da zaradi pandemije ljudje ne morejo k mehaniku čez mejo. **Ali se je vaše delo v letih spremenilo?** Precej. Motorji vozil so vedno bolj kompleksni, saj je delež elektronike v njih čedalje večji. Vsako vozilo

Kaj pa hibridna in električna vozila?

Teh ni še toliko v prometu. Moralo bo preteči še nekaj časa, preden se bodo začela pojavljati v naši delavnici. **Zanima me, ali opažate kakšno razliko v skrbi, ki jo vozniku vozilu namenja voznice ali vozniki?** Razlik med spoloma je na

nimajo več tolikšnega znanja o mehaniki. Zaradi tega ni več veliko razlik med moškimi in ženskami. Opažam tudi, da je med mladimi precej manj zanimanja za vožnjo in avtomobile. Mi smo nestrpno čakali dan, ko smo postali polnoletni, da smo lahko že naslednji dan pričeli priprave

Utihi je nekdanji priljubljeni radijski glas

Jožko Gerdol nas je zapustil

Po daljšem bolehanju je na svoj god, 19. marca, v sanatoriju v Nabrežini v 96. letu starosti preminil nekdanji priljubljeni radijski glas, zavedni rojak iz tržaškega predmestja Rocol Jožko Gerdol. Rodil se je 29. maja 1925 kot eden izmed osmih otrok zidarja in pozneje gradbenega podjetnika Marija in perice Josipine, ki sta potomcem posredovala trdne narodne in verske vrednote. Jožkov brat Marij Gerdol je postal duhovnik, sam pa je bil – tako kot oče – dolga leta starešina oz. ključar na Katinari, ki je bila v njegovih mladih letih veliko obširnejša, pretežno slovenska župnija. Leta 2005 ji je posvetil knjižico *Župnija in cerkev Presvete Trojice na Katinari*, ki sta jo izdala Mladika in župnijski urad, bogato ilustrirano poglavje o stenskih slikah Toneta Kralja pa je zanjo prispevala Ondina Pečar. Nastajanje teh sakralnih del pred 90 leti, Tone Kralj in pozneje v Ljubljani umorjeni župnik Hubert Leiler so

sodili med Gerdolove najzgodnejše spomine. Pred fašističnim zatrtjem je še obiskoval vrtec Šolske družbe sv. Cirila in Metoda na Katinari, nato se je šolal na italijanski osnovni šoli v ul. Donadoni in v malem

semenišču v Gorici, kjer si je ob odličnih pedagogih in sošolcih oblikoval osebnost, ter nato v Kopru, kjer pa je okusil narodnostni prezir. Ko je bila v šolskem letu 1945–46 ustanovljena slovenska realna gimnazija v Trstu, se je vpisal v zadnji razred in na njej maturiral. Nato je opravil

še učiteljski tečaj in začel poučevati v Nabrežini. Na Rocolu je rad nastopal na odru društva Fran Marušič, sodeloval je tudi pri Radijskem odru in poleti 1949 postal kot zunanji sodelavec napovedovalec na tržaškem radiu. Marca 1951 je tam dobil stalno namestitev. Njegov glas je postal eden izmed razpoznavnih znakov postaje. Na radiu je ostal do upokojitve leta 1987. Zadnjih sedem let ni bil več pred mikrofonom, temveč je bil koordinator slovenskih in italijanskih igralcev ter napovedovalcev. Z ženo prof. Tatjano Corsi z Goriškega si je ustvaril lepo in angažirano družino z otroki Petrom, Ivano in Veroniko. Jožko Gerdol je bil dejavno vključen v skupnost, zlasti v župniji in pa v Slovenskem dobrodelnem društvu, kjer je bil že 11. aprila 1948 na pripravljalnem sestanku, tri dni zatem pa na ustanovnem občnem zboru, kjer je bil izvoljen za prvega tajnika. V odboru SDD je nato aktivno sodeloval še vrsto let.

Ivo Jevnikar

Hvaležen spomin na zaslužnega katinarskega farana

Jožku Gerdolu v slovo

Ob vsakem slovesu se navadno pojavljajo besede in misli, ki včasih izzvenijo odvečne ali pa celo banalne. Tokrat poklanjamo teh nekaj vrstic Jožku Gerdolu, katinarskemu faranu, ki je s svojim odhodom vsem nam zarezal globoko rano. Čeprav vemo, da v svoji skromnosti ne bi na to našo izpoved nikoli pristal, čutimo iskreno dolžnost, da se mu ob njegovem slovesu zahvalimo, za kar je za nas katinarske župljane bil in storil. V veliko čast si štejemo, da smo ga imeli med sabo in bili tako obogateni s premnogimi koristnimi nasveti in pričevanji, ki jih je skrbno in nesebično hranil na dnu svojega plemenitega srca. Bilo je to več kot štiridesetletno plodno obdobje med nami, odkar se je ustanavljal naš, takrat, številno močni pastoralni svet, ki ga je nadgrajeval s spomini, običaji in navedami v naši cerkvi in fari nasploh. Oživil je spomine na ljudi in kraje v farni okolici, ki jih ni več in bi prav gotovo šli v pozabo.

O vse tem nam priča skrbni zapisnik sej župnijskih svetov, ki ga je vestno vodil, dokler so mu moči dovoljevale. Z Jožkom je tako zaživela razstava o naši fari in za krajše obdobje celo glasilo *Katinarski zvon*. V mlajših letih je bil dragi Jožko prikrajsan šolanja v svojem jeziku, toda z veliko mero dobre volje in vztrajnosti je bil med prvimi povojnimi diplomiranci na takratni Realni gimnaziji. Tvoja velika ljubezen do pisane in govorne slovenske besede Te je pripeljala na slovenski radio, kjer smo bili več kot trideset let deležni tvojega čistega, jasnega, posebno pa razumljivega branja poročil in sporedov.

Dragi Jožko, odveč se nam zdi, da bi naštevati, kaj vsega si bil in kaj vsega si dal za našo katinarsko farno in njene ljudi. O vsem tem nam priča tisti Tvoj veliki mali spomenik, tvoja knjižica o katinarski fari iz leta 1993, opremljena s Tvojimi čudovitimi posnetki Križevega pota Toneta Kralja. Na njeni prvi strani si posnel katinarski zvonik, iz katerega ti bo veliki zvon hvaležno zadnjič odbil ob tvojem slovesu. Zbogom, Jožko. V Gospodovem objemu počivaj na katinarskem griču. Ženi Tatjani in vsej družini pa naše sožalje.

Farani Svete Trojice na Katinari z župnikom mshr. Carmelosom

Poslovil se je naš ustanovni član, prvi tajnik in dolgoletni odbornik

† JOŽKO GERDOL

Ko se hvaležno klanjamo njegovemu spominu, izrekamo ženi Tatjani, sinu Petru, hčerkama Ivani in Veroniki ter njihovim družinam naše globoko sožalje.

Slovensko dobrodelno društvo

“Poleti Sokol!” - spletna oddaja ob 55-letnici AŠD Sokol

“Vrednote in zdravo, slovensko okolje ... To je naše poslanstvo!”

Športno društvo Sokol je bilo formalno ustanovljeno 17. marca leta 1966. Prav na ta dan, in sicer v sredo, 17. marca 2021, so se pri društvu odločili za posebno spletno slovesnost oz. oddajo z naslovom *Poleti Sokol*, ki je potekala po spletu in si jo lahko ogledate na Youtube kanalu *Skupaj zmoremo* in Facebook strani ASD CSD Sokol. V bogati oddaji so sodelovali številni gostje: nekdanji in sedanjí športniki ter odborniki društva, a tudi lokalni društveni in politični predstavniki. Spletno predavanje skozi čas, ob katerem smo lahko poslušalci odkrivali zgodovino in sedanjost nabrežinskega športnega društva, je vodil operativni tajnik ZSSDI Evgen Ban. Prvi se je v spletni oddaji oglasil prav sedanjí predsednik Sokola Pavel Vidoni. Povedal je, da je 55-letna zgodba Sokola zgodba o uspehu, višku in seveda, kot velja za vse, tudi o nekaterih padcih, a pri društvu so se vedno spet povzpeli na zeleno vejo; tudi v tem sta vidna moč in zdravje organizacije. Predsednik je navedel nekaj pomembnih mejnikov in

športnih dosežkov. Tem gre dodati tudi plodna sodelovanja z drugimi društvi in projekti, kot sta Zalet in Jadran. Vidoni je poudaril, kako je bilo odraščanje mladine

kateraga se nismo in se nočemo nikoli oddaljiti. To je naše poslanstvo!”, je povedal predsednik. Poslušalce je iz dvorane devinsko-nabrežinskega

v zdravem, slovenskem okolju, prepojenem s športnimi in narodnostnimi vrednotami, primarni namen ustanoviteljev in pobudnikov društva Sokol. Ta rdeča nit veže vse odbornike, športnike in prijatelje še danes. “Grb ponazarja smernice, ki veljajo še danes. Most južno avstro-ogrske železnice, ki je simbol narodne pripadnosti. Vrata našega društva so odprta vsem, ki vedo, v katero okolje prihajajo, in se zavedajo pomembnosti naših vrednot. To je slovensko okolje, od

sveta pozdravila županja Daniela Pallotta, ki je bila vesela vabila in se je v imenu celotne občinske uprave zahvalila ter čestitala društvu ob pomembni obletnici. Poudarila je, kako sta pomembna šport in zdravje za mlade ter kako je organizacija društva Sokol lahko zgled za celotno tamkajšnje območje. Županja je izročila Pavlu Vidoniju (ki je bil prav tako prisoten v občinskih prostorih) plaketo za dolgoletno in plodno delovanje društva Sokol. Pozdrav je izrekel tudi predsednik ZSSDI Ivan

Peterlin, ki srčno upa, da se bomo lahko v kratkem spet vsi srečali v živo. Peterlin je občuteno čestital za tako uspešno zgodbo, ki so jo pobudniki in ustanovitelji začeli plesti pred 55. leti in jo z enakim navdušenjem pletejo še danes. Spominjal se je nastankov, kako je bila živa v mladini želja po uspehu, druženju in plodnem delovanju. Društvo je nastalo na jasnih temeljih. Pionirji so bili trenerji, odborniki, ljudje, ki so imeli veliko srce, je povedal predsednik ZSSDI, ki se je spomnil tudi na pomen sokolskega gibanja na Slovenskem in opozoril, kako je še danes zelo pomembno skrbeti za naš šport. Eden od pobudnikov nastanka društva je bil Antek Terčon, ki se je prav tako povezal na spletno srečanje. Spomnil se je, kako je športno društvo nastalo iz prosvetnega društva Igo Gruden in kako so najprej igrali le namizni tenis, potem pa dobili travnik na razpolago in ga sami s prostovoljnimi delom spremenili v igrišče za odbojko in košarko. Sledili so pozdravi, kratki posegi ter spomini nekdanjih

in sedanjih igralcev, igralcev, trenerjev in trenerk belo-rdečega moštva. Odbojarski trenerki Cirila Kralj in Janika Škerl sta povedali, kako potekajo treningi v teh izrednih časih. Odbojkarici Petra Gulich in Giulia Rauber sta poudarili, kako pomembna je odbojka tudi za sprostitev in druženje. Odbornica in nekdanja odbojkarica Mariza Škerk pa je povedala, kako povezana je nabrežinska skupnost in kako si med društvi in organizacijami vsi pomagajo in sodelujejo. Oglasili so se seveda tudi košarkarji, saj ima društvo Sokol veliko košarkarske zgodovine za sabo. Trenerja Marko Švab in Francesco Peric sta predstavila košarkarsko delovanje, oglašil pa se je tudi košarkar članske ekipe in predstavnik družine Ušaj, Ivo Ušaj. Povedal je, da je družina zelo ponosna in počaščena, da je prišlo do pobude in poimenovanja telovadnice po očetu, dolgoletnem predsedniku Savu Ušaju. Zahvalil se je predsedniku Vidoniju in vsem odbornikom ter se spomnil, kako je oče z vsem srcem ljubil šport in

domače društvo. Kot smo slišali, pa je imelo društvo tudi izredno namiznoteniško ekipo. O tem sta spregovorila Walter Pertot in Boris Devetak, ki sta se spomnila zgodovinskih rezultatov in tudi lepega, domačega vzdušja, ki so ga doživljali v vaškem društvu. *Poleti Sokol* ni bil naključen naslov spletnega večera, saj je tako naslovljena tudi nova himna, ki sta jo premierno predstavila in zaigrala avtorja in domačina Matej Gruden in Iztok Cergol oz. Grešni Kozli. Povedala sta, kako je himna nastala in kako je pri registraciji sodeloval tudi legendarni Vlado Kreslin, ki je med drugim s kratkim posegom tudi pozdravil v spletni oddaji. Na koncu srečanja se je oglasila in pozdravila tudi domačinka in senatorka Tatjana Rojc, ki je prav tako delila spomine na mladostna leta in naglasila, kako je dejavnost društva vedno pozitivno vplivala na mlade in družine ter opozorila na pomen, ki ga ima društvo pri ohranjanju narodne identitete. **MC**

Nadškof Crepaldi praznuje 20 let škofovskega posvečenja

Pomagajte mi ljubiti in služiti tržaški Cerkvi

Leta 2001, točneje 19. marca, je papež in svetnik Janez Pavel II. v baziliki sv. Petra posvetil za škofa Giampaola Crepaldija,

dolžnosti v Cerkvi. Škofovo delo ima dosti analogij z delom svetega Jožefa, ki je bil moder in zvest služabnik na čelu Svete Družine in je kot oče skrbel

je družini, prijateljem, sodelavcem papeškega odbora za pravico in mir in številnim znancem. Predvsem hvaležen pa je kard. Françoisu Xavierju

letih je večkrat premišljeval o Bogu in poslanstvu ter spraševal Boga, zakaj ne skrbi za svoje učence, ki umirajo. Neko noč je zaslišal iz srca: “Zakaj se vznemirjaš? Treba je razlikovati med Bogom in božjim delovanjem ... Ti si izbral samo Boga ne njegova dela!”, to ga je rešilo v tistih groznih letih zapora. Crepaldi si je za škofovsko posvečenje pripravil podobico z Marijo, ki jo častijo v kraju Pettorazza Papafava, kjer se je rodil. Podoba ga spremlja skozi človeško in krščansko življenje. “Danes se želim zahvaliti Mariji in jo z vami prositi za božjo in materinsko zaščito. Ona je mati vseh nas, vedno nam je ob strani, nas ljubi in moli za naše odrešenje,” piše nadškof v sporočilu vernikom. “Dragi bratje in sestre, pomagajte mi s svojo molitvijo, da bom kot škof tudi oče in varuh po zgledu sv. Jožefa in skupaj mi pomagajte ljubiti in služiti tržaški sveti Cerkvi.” **MC**

ki letos praznuje 20 let škofovskega posvečenja. Nadškof Crepaldi se z veseljem spominja tistega nepozabnega dne in nas prosi, da skupno molimo zanj oz. za poslanstvo, ki ga ima med nami. Papež je tistega dne posvetil 9 ordinarijev in dejal: “Danes bom posvetil 9 duhovnikov, ki bodo opravljali škofovske

za božjega Sina. Prav tako so škofje očetje in varuhi, ki so poklicani za modre in zveste služabnike znotraj Cerkve. Njim je izročena vsakdanja skrb krščanskega življenja in vernikov.” Nadškof se je želel spomniti oseb, ki so mu bile ob strani ob tistem pomembnem življenjskem dogodku. Zahvalil se

Nguyênu Van Thuân, ki ga je po posvečenju objel in mu izročil prsni križ, ki so mu ga podarili starši, ko je bil on posvečen za škofa. Še zdaj ga nadškof Crepaldi nosi v spomin na kardinala, ki ga je naučil, da je Bog vedno na prvem mestu. Kardinal Van Thuân je bil 13 let v vietnamskih zaporih, 9 let v totalni izolaciji. V teh

Mladika 3/2021

V Fokusu: Šest uspešnih žensk v svetu neenakosti

Izšla je 3. številka revije Mladika. Fokus je namenjen vlogi ženske v družbi. Pet mladih deklet se je pogovorilo s šestimi uspešnimi ženskami, Urško Daneu, Dunjo Fabjan, Alenko Goruppi, Patrizio Jurinčič, Ivo Pertot in Veroniko Špacapan. 30-letnica slovenske osamosvojitve se izriše iz pogovora Erike Jazbar z Bernardom Nežmahom. Anka Peterlin se je pogovorila z gledališkim igralcem Gregorjem Čušinom. V rubriki Oseba in družba Roman Globokar piše o pomenu dialoga. V rubriki Pričevanja Dragica Motik predstavlja zgodbo Marjane Korošec; objavljen je tudi zadnji del zgodbe Lidije Zwitter Matthews. V rubriki Naš utrip so uredniki razgledi iz katinarske bolnišnice. Ko bogataš reže kruh je naslov članka s področja ekologije. V Rasti so nagrajena besedila Ines Racman, Nastje Ferluga, Francesca Petaccie in Lare Bearzi. Antena prinaša novice iz zamejstva in zdomstva.

V rubriki Literatura so zgodba Ksenije Čuić Bratina Na Manziolijevem trgu in Sezonske haiku kvartine Vladimirja Gajška. V rubriki Naša šola je drugi del zapisa o zgodovini vrtcev v Evropi do I. 1978. Zgodovinar Jernej Vidmar je avtor članka Represija proti članom Slovenske demokratske zveze in njenim privrzcem. Adrijan Pahor v članku Da ne bo šlo v pozabo piše o osvoboditvi nacističnih taborišč leta 1945, zlasti o taborišču Bergen-Belsen, kjer je bil osvobojen njegov oče, pisatelj Boris Pahor. O govorni komunikaciji v koronskem času piše Manica Maver; v rubriki Kultura je pogovor Magde Jevnikar s slikarjem Frankom Vecchietom, Milan Gregorič piše o Ledi Dobrinja, muzikolog Franc Križnar o slavistu, jezikoslovcu in folkloristu Karlu Štreklju, Mojca Polona Vaupotič pa o Jožefu Tomincu v obdobju bidermajerja. V reviji sta še rubriki Iz tiskarne in Prosti čas. Mitja Petaros piše o upodobitvah Franceta Prešerna v numizmatiki. Mladiko lahko berete na spletni povezavi <http://www.mladika.com/wp-content/uploads/2021/03/MI21-031.pdf>

BOTAČ Srečanje županov Doline in Hrpelj-Kozine V dolini Glinščice so obeležili 40-letnico Odprte meje

Dvoločniški mejni prehod pri Botaču v naravnem rezervatu doline Glinščice je bil minuli teden prizorišče pomenljivega srečanja.

Slovenije in ustanovitvi nove občine, do česar je prišlo leta 1995, je nastopil čas pobratenja s Hrpeljami-Kozino.

poškodovane odseke pešpoti, namestili ob njej varnostne ograje itd.. Ob želji, da bi izredne okoliščine zaradi pandemije

obiskovalci doline Glinščice spoznavali zanimivosti nekdanj pomembne krajevne obrti. Ob Glinščici in njenih pritokih je v preteklosti

Župana občin Dolina in Hrpelje-Kozina, Sandy Klun in Saša Likavec Svetelšek, sta v petek, 19. marca, pri tem zaselku priredila tiskovno konferenco, da bi obeležila 40. obletnico Odprte meje, ki se je začela daljnega leta 1981. Pobudnik priljubljenega čezmejnega pohoda, ki je navadno potekal v drugi polovici marca, je bil nekdanji dolinski župan Edvin Švab. Njemu v spomin so organizatorji, ki že drugo leto zapored zaradi pandemije pohoda ne bodo priredili, posvetili tokratno simbolno srečanje. Na tem so se spomnili začetkov, ko so dolinski upravitelji v času Jugoslavije spomladanski pohod čez mejo prirejali v sodelovanju s takrat obsežno sezansko občino. Po osamosvojitvi

V tem času se na dolinskem županstvu pripravljajo na čas po pandemiji, ko bi Odprto mejo ponovno radi prirejali. Stezo prijateljstva, ki se vije po dolini Glinščice med Boljuncem in vasjo Beka v Sloveniji, bodo v znak čezmejnega povezovanja in gojenja prijateljskih odnosov obnovili. V ta namen je občinska uprava že prejela od dežele Furlanije Julijske krajine prispevek v višini 130 tisoč evrov. Kot je na srečanju, ki sta ga spremljali žuborenje vodnega toka in oglašanje ptic, obrazložil župan Klun, bodo z denarnimi sredstvi na začetku doline Glinščice zgradili dostop do rečne struge, ki bo namenjen osebam s posebnimi potrebami. Hkrati bodo preuredili posamezne

čim prej minile, se je prvi mož Doline zaustavil pri obrazložitvi sodobnega pomena Odprte meje. Kot znano, obmejni pas dolinske občine prečkajo steze, po katerih begunci prihajajo v Italijo. Čezmejni spomladanski pohod po novem spremlja oznaka "brez zaprek" z namenom, da bi bila migrantom prosta pot vedno zagotovljena. Da bi slučajno pri nas, kot se je že zgodilo drugje, na mejo ne postavljali mreže ali bodoče žice, je posvaril Klun. V sklopu širšega ovrednotenja naravnega rezervata dolinska občinska uprava razmišlja tudi o nakupu in preureditvi zgradbe blizu Botača, v kateri je pred desetletji ob reki Glinščici obratoval vodni mlin. V njej naj bi uredili muzej, z ogledom katerega bi

delovalo kar 32 mlinov. Okroglo obletnico čezmejnega srečanja bodo organizatorji obeležili tudi z izdelavo dokumentarca, ki ga režira Elena Husu. Petkovo srečanje z novinarji je sovpadalo s snemanjem prvih kadrov dokumentarnega dela. O pomenu utrjevanja prijateljskih vezi, načrtovanju in izvajanju evropskih projektov in čim hitrejši obnovitvi rednih delovnih stikov med upravama Brega in Krasa ob koncu koronavirusne krize je na srečanju spregovorila slovenska županja. Tako Občina Hrpelje-Kozina kot Dolina sta pobrateni z Občino Lanišćem v hrvaški Istri, s katero bi radi še naprej sodelovali.

Mch

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel: za misijon p. Antona Grma – Mozambik: Č.M. 50,00 €; za misijon s. Zvonke Mikec – Mozambik: Č.M. 50,00 €. Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNO KRAŠKO BANKO IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice Bic: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan ul. Cordaroli 29, 34135 Trst

Popravek

V našem tedniku z dne 4. marca 2021 je prišlo pri darovih na tržaški strani do pomote, za katero se opravičujemo. Dar N. N. v zahvalo za zdravje (100 evrov) je bil namenjen misijonarju Pedru Opeki, ne pa Novemu glasu. Ured.

Slovenski kulturni klub

Delavnica ustvarjalnega pisanja

Kot znano, je v delovanju Slovenskega kulturnega kluba nepogrešljiva njegova skrb za lepo in pravilno slovenščino in za učinkovito, tudi umetniško izražanje misli in idej. Tako so tudi letos izvedli za svoje člane in prijatelje že drugo spletno delavnico kreativnega pisanja, ki jo je, tako kot prvo, vodila izkušena predavateljica, literarna ustvarjalka Marija Kostnapfel. Pri SKK je delavnica povezana tudi z razpisom literarnega natečaja. Presenetljivo je bilo precejšnje zanimanje za obe delavnici in pozitivni odmevi, ki so sledili že po prvi delavnici: mladi so izrazili hvaležnost predavateljici in organizatorjem, ki so jih navdušili za lepo pisanje. Očitno se tudi začetniki zavedajo, da kvalitetno pisanje praviloma ni le sad trenutnega navdiha. Tudi tokrat je npr. predavateljica Kostnapfel poudarila, da je kvalitetno pisanje prej sad "piljenja, introspekcije, raziskovanja" kot pa bujne fantazije ... Kot je poudarila, ima "vsak svojo življenjsko zgodbo in svojo lastno govorico", ki jo mora sam raziskati. Na prvem srečanju je bil govor o pripovednih tehnikah pri oblikovanju uvoda in konca pripovedi, na drugem srečanju se je pa predavateljica posvetila predvsem oblikovanju metafor, ki dajejo pripovedi dodatno kakovost. Govor je bil o ustvarjalnosti in večznačnosti metafor, o njihovi večplastnosti in iskanju neustaljenih vzorcev razmišljanja. Tudi izvirno oblikovanje metafor je rezultat iskanja; treba se je izogibati "izpraznjenim" metaforam in um raje odpirati neustaljenemu. Kot že pri prvem srečanju so se tudi tokrat mladi ob koncu spopadli s konkretnim uresničevanjem napotkov, ki jih je nanizala predavateljica, in ob tem z ustvarjalnimi in izvirnimi idejami, ki so jih udeleženci zlili na papir, pozitivno presenetili. Slovenski kulturni klub tudi obvešča, da je rok za oddajo literarnih izdelkov za literarni natečaj odložen do (vključno) velikonočnih praznikov. Obenem pa opozarja, da je možno poslati svoje prispevke tudi na spletni naslov: slovenskikk@gmail.com. Podatki in prispevek s šifro naj bodo v dveh različnih priponkah.

Predavanje v organizaciji središča Veritas, študentov in tržaškega kluba Limes

Zahodni Balkan bo spet prizorišče geopolitičnih iger

“Dosedanje hkratno sodelovanje držav Zahodnega Balkana z različnimi svetovnimi oz. regijskimi akterji ne bo dolgotrajno. Kako se bodo zadeve razvijale, bo nemara odvisno od izida tehnovanja med Združenimi državami Amerike in Kitajsko ter od vloge, ki jo bo tam odigrala EU.” Gre za oceno, ki jo je na spletnem srečanju o Zahodnem Balkanu izrekel mladi poznavalec vzhodnoevropskih političnih stvarnosti Simone Benazzo. Predavanje je v petek, 12. marca 2021, priredil tržaški Limes klub v sodelovanju s tržaškim kulturnim središčem Veritas in revijo študentov diplomatskih ved v Gorici, Sconfinare. V imenu organizatorjev je udeležence uvodoma pozdravil direktor centra Veritas Luciano Larivera. Zahodni Balkan (Srbija, Bosna

in Hercegovina, Črna gora, Severna Makedonija, Albanija in Kosovo) ima po mnenju predavatelja danes marginalno vlogo: v regiji živi "le" 18 milijonov ljudi, ekonomija je šibka, in po projekcijah bo Srbijo in Črno goro z vstopom v EU do leta 2050 zapustilo še 20 % prebivalcev. Balkan nima več strateškega pomena, kakršnega je imel v času hladne vojne. Tudi smodnišnica, kot ga mnogi imenujejo, ni več. Benazzo se je na predavanju odločil za odpravo nekaterih zakoreninjenih pogledov na Balkan: ni več nestabilna regija, saj so se konflikti preselili na politično raven; zahodne države imajo s podporo krajevnih elit, ki zagotavljajo mir, odločilno vlogo; "razvoj" regije gre v smer mafiokratskih režimov in ne večje demokratizacije. V prestolnice balkanskih držav prihaja z raznimi podporami veliko denarja iz Bruslja. Tudi

izvoz in uvoz držav Zahodnega Balkana je dvotretjinsko povezan s članicami EU. Ta je kljub izgubi atraktivnosti na Balkanu popularna, a z razlikami: v Albaniji si vstopa v EU želi okrog 60 % prebivalcev, v Srbiji le 26 %. Širitve EU vsekakor ni na

vidiku. Kot znano, ZDA je na Balkanu prisotna kot vojaška in ne kot ekonomska sila. V zvezo NATO so vstopile Albanija, Črna gora in Makedonija. Kosovo predstavlja državo, ki je popolnoma odvisna od Washingtona. In tudi Srbi, ki navzven radi poudarjajo svojo

zgodovinsko povezanost z Rusi, izvajajo več vojaških vaj skupaj z Američani kot pa z Rusi. ZDA na Balkanu zasleduje mir in status quo, Kitajsko pa tam zanimajo le posli. Kitajske investicije v infrastrukturo (železnica Beograd-

Budimpešta, avtocesta Bar-srbsko/črnogorska meja, železarna Smederevo) so pomenljive. Z razliko od EU Kitajska dodelitve denarnih sredstev ne pogojuje z zahtevo po demokratizaciji družbe. Kitajski izvoz se je v šestih državah občuteno povečal. Srednjeročni cilj, ki ga ima

Kitajska na Balkanu, je znan, dolgoročni pa ne. V tem delu Evrope je Peking z avtoritarno in ekonomsko uspešno državo nedvomno vzor. Kitajska veliko vlaga v svojo pozitivno podobo: čeprav je EU Beogradu med pandemijo dodelila 20-krat več pomoči kot Peking, Srbi mislijo obratno. Rusija, ki tako kot Kitajska ni priznala Kosova, po mnenju predavatelja izgublja moč na Zahodnem Balkanu. Njena tradicionalna vloga zaščitnice pravoslavnih skupnosti naj bi izgubljala pomen. Nekdaj prisoten panslavizem je nadomestila narodna identifikacija. Vez z Vzhodom ohranja na Balkanu živo le še ključna potreba po dobavi energentov. Šibljenje pozicij Rusije med drugim dokazuje vstop Skopja v NATO. Kot pomemben igralec v regiji nastopa tudi Erdoganova Turčija. Naložbe tradicionalne zaščitnice muslimanskega prebivalstva so precejšnje:

v kulturo (restavriranje in gradnja mošej in spomenikov), vzgojno-izobraževalno (mediji) in versko izmenjavo. Carigrad veča svoj vpliv, še predvsem v tradicionalno najzvestejši Albaniji, v kateri Turki gradijo največjo mošejo na Balkanskem polotoku. Čeprav so Albanci večinoma naklonjeni integraciji z Zahodom, je turški kapital v Tirani prisoten. Kot že rečeno, zaradi svoje pregovorne šibkosti države Zahodnega Balkana naj ne bi mogle gospodarsko sodelovati "z vsemi" (tudi z arabskimi državami), saj naj bi polagoma prešle pod vpliv najmočnejšega regijskega igralca. Ali bodo ZDA z Bidnom tam prevzele odločilnejšo vlogo? Kako bosta ravnali Kitajska in EU? Po mnenju Benazza, ki nemara podcenjuje Putinovo Rusijo, bo Zahodni Balkan ponovno prizorišče geopolitičnih iger.

Matej Caharija

S 3. STRANI Pogovor: Dr. Maja Vrtovec

Trst je od nekdaj mesto izjem, kjer se trg nepremičnin dobro sooča s pandemijo

Kako pa je epidemiološka kriza vplivala na vaše delo in na vaše osebno življenje?

Trst je od vedno mesto izjem. Trg nepremičnin se na Tržaškem dobro sooča s pandemijo, zdi se, da zelo malo trpi zaradi pandemične gospodarske krize, v nekaterih primerih celo kaže, da je postal bolj gibčen in prilagodljiv. To potrjujejo tudi same agencije, ki se tudi v teh zapletenih mesecih neusmiljeno množijo po mestnih ulicah. Zaradi opozorila "ostani doma", ki je zaznamovalo življenje Trsta in celotnega sveta, se človek ozira okrog sebe in razmišlja o pomembnosti velikega, urejenega, prijetnega okolja z odprtimi prostori, odkriva prednosti, ki jih imajo hišni prostori, namenjeni zasebnim trenutenjem, študiju in delu od doma, ali terase. Vse se godi hitreje in v nepremičninskih agencijah organiziramo krajše obiske nepremičnin ob upoštevanju vseh varnostnih pravil in seveda virtualne obiske ter video klice z našimi strankami. Novi načini prodaje so prinesli veliko sprememb, tudi stranke se hitreje odločijo za nakup. K sreči je moje podjetje majhno, zato sem bolj prilagodljiva in z lahkoto spreminjam svojo konkurenčno strategijo. Kar se tiče osebnega življenja, smo se tudi mi prilagodili vsem omejitvam: delo in učenje potekata od doma. Imam 16-letnega sina, ki k sreči lahko še vedno sledi lekcijam tenisa, ki je individualni šport, in rad kolesari, sama pa se rada ukvarjam s pilatesom in se sprehajam ob morju od Barkovelj do Miramarskega

gradu ali po Napoleonski cesti do svetišča na Vejni, kjer uživam ob razgledu na spodaj ležeče mesto. Na srečo imamo doma teraso in živimo v bližini gozdička, kjer se lahko oddahnemo in razgibamo.

Veliko trgovin zapira. Vpliva to tudi na vaše delo? Kaj pa bi povedali o sekundarnih ali počitniških bivališčih?

Zapiranje trgovin za zdaj ne vpliva na moje delo, mogoče zato, ker se ukvarjam pretežno s stanovanjskimi tipologijami nepremičnin. Opazila sem, da je pandemija povzročila, da se ljudje želijo izseliti iz mest na podeželje. Po sekundarnih ali počitniških bivališčih povprašuje vse več družin, ki so številčne in si želijo v naravo. Trenutno samo z lastništvom hiše na podeželju oz. v naravi, ob morju in v hribih, lahko uresničijo svojo željo po prostosti, glede na to, da so v obdobju pandemije hoteli in B&B zaprti.

Katere značilnosti mora imeti oseba, ki želi postati dober nepremičninski posrednik?

Nekatere značilnosti so verjetno prirojene, druge pa pridobljene. Poleg strokovne usposobljenosti (licenca je obvezna in priznam, da je izpit kar zahteven) in pravnega znanja mora biti nepremičninski posrednik odgovorna oseba – kar se stranke obljubi, je treba obdržati! Pomembni lastnosti sta empatija in velika potrpežljivost, saj večkrat igramo za stranke vlogo psihologa: vsak komitent ima svojo zgodbo, ki je včasih boleča oz. melanholična, predvsem ko se odpove hiši, v kateri je preživel svoje življenje.

Potrebno je razumeti potrebe in želje stranke, biti urejen in komunikativen, po možnosti simpatičen tudi v trenutkih slabe volje. Veliko vlogo igrajo transparentnost in poštenost pri delu in seveda stalna dosegljivost (v mojem primeru od 8. do 20. ure), ažurnost ter občutek za prodajo in oglaševanje.

Kakšno je danes stanje nepremičninskega trga v Gorici?

Gorica ima 35.212 prebivalcev. Trenutno je v mestu 1.935 oglasov za nepremičnine, od tega 1.525 za prodajo in 410 za najem, s skupnim indeksom 54 oglasov na tisoč prebivalcev. Po podatkih OMI je prodajna cena stanovanj na različnih območjih mesta med 750 in 1150 evrov na kvadratni meter, mesečne najemnine pa znašajo od 3,4 do 6,1 evrov na kvadratni meter. Povprečna prodajna cena stanovanj je približno za 34% nižja od povprečne cene na deželni ravni in je približno za 23% nižja od povprečne cene na pokrajinskem nivoju. Mislim, da bo v prihodnje Gorica deležna velikih pozitivnih presenečenj in izrednih gospodarskih sprememb predvsem glede na to, da je z Novo Gorico zmagala kandiduro za evropsko prestolnico kulture.

Kakšno vlogo imajo danes banke pri nakupu nepremičnin?

Banke igrajo izredno pomembno vlogo predvsem pri nakupu prve hiše. Možnost do 100% financiranja nakupne vrednosti in ugodne obrestne mere so bistveno pospešile nakupe nepremičnin. Občutek imam, da bi vsekakor lahko

bile malo bolj fleksibilne pri financiranju strank iz tujih držav, saj med posameznimi bankami ni veliko povezav, niti med tistimi, ki spadajo v isto skupino. Težave so pri odpiranju računov in še toliko več jih je za pridobitev hipotekarnih posojil: stranke se pritožujejo, da čeprav smo v Evropski uniji, banke ne nudijo kreditov s hipoteko na nepremičnini, ki se nahaja v tuji državi.

Kaj svetujete osebi, ki bi svoje prihranke rada vložila v nepremičnine?

Tudi sama sem investirala v manjše nepremičnine v Trstu. Sedaj je pravi trenutek, saj se je v Trstu počasi že začel trend višanja cen, ki so bile do pred kratkim izredno ugodne predvsem zato, ker je ponudba presegala povpraševanje.

S katerimi težavami se mora soočati stranka, ki želi kupiti nepremičnino v tuji državi?

Stranka se mora soočiti s težavami glede poznavanja tujega jezika, običajev, pravil, s kontrolami v zemljiški knjigi in predvsem s pravnimi in davčnimi navodili tuje države. V svoji agenciji, v sodelovanju s strokovnjaki in agenti iz drugih držav, nudim pomoč tudi pri reševanju teh težav in drugih, ki so z njimi povezane.

Kakšna bo prihodnost tržišča nepremičnin pri nas?

Prihodnost bo rožnata! Trenutno smo v času prave vojne (zdravstvena, ekonomska, socialna kriza) in ljudje hočejo svoje prihranke vložiti v varne investicije, ki naj ne bi izgubile svoje vrednosti in bi omogočile tudi morebitni prihodek preko najemnin

Slovenska konferenca Svetovnega slovenskega kongresa

Natečaj za mlade slovenske risarje po svetu

Pri Slovenski konferenci Svetovnega slovenskega kongresa se zavzemajo za to, da na področju književnosti pripomorejo k povezovanju slovenskih rojakov po svetu in pomagajo pri ohranjanju slovenske besede. V ta namen pripravljajo natečaj za mlade slovenske rojake po svetu. V letu 2021 so pripravili *bralno-risalni natečaj Prijateljstvo*. V lanskem letu so mladi slovenski lutkarji iz

Celovca in okolice, pod mentorstvom Marice Hartmann, pripravili lutkovno igro o mravljičah. S pomočjo Brede Varl, avtorice in režiserke lutkovne igre, so pri SSK priredili besedilo predstave. Besedilo lahko otroci sami, s pomočjo staršev ali mentorjev preberejo, za natečaj pa pripravijo risbo z motivom, ki se jim je najbolj vtisnil v spomin. Sodelujejo lahko mladi rojaki z vsega sveta do 15. leta starosti. Tokrat bodo risbe razvrstili v štiri starostne kategorije natečajnikov. Natečaj bo odprt **do 15. maja 2021**, vse prejete izdelke pa bo SSK objavil na svoji spletni strani. Več o natečaju in pogojih sodelovanja lahko vsak prebere na spletni strani SSK www.slokongres.com (pa tudi na spletni strani našega tednika).

oz. povečanja vrednosti naložbe. Kdor ima denar v banki, se v tem obdobju negotovosti boji imeti preveč likvidnosti in zato rad vlaga prihranke v nepremičnine, saj so cene v Trstu nizke v primerjavi s preostalo Italijo in tudi v primerjavi s stroški za najemnine. Večina takih investitorjev mogoče najprej kupi majhna stanovanja, nato pa se razširi in kupi večja. Tudi iz tujine in iz drugih območij Italije narašča zanimanje za Trst, saj imamo tu zelo visoko kakovost življenja.

Kakšno pa bo vaše podjetje čez nekaj let? Iščete nove sodelavce? Kaj načrtujete?

Ničesar ne načrtujem. Moje podjetje je k sreči majhno, zato sem lahko fleksibilna in sledim nepričakovanim nihanjem cen, ponudbi

in povpraševanju na trgu nepremičnin. Našo prihodnost, razvoj gospodarstva, turizma in kulture vidim v povezovanju z Avstrijo in s Slovenijo, pa tudi s Hrvaško, v kreativni sinergiji z domačimi in tujimi partnerji ter gosti. V ta namen bom storitve svoje agencije letos prvič promovirala v Žurnal Alpen Adria v Avstriji, ki izhaja enkrat na leto v treh jezikih (nemščini, slovenščini in italijanščini) v tiskani in spletni obliki v obmejnih državah, saj prihaja veliko mojih strank in potencialnih strank prav preko državnih meja. V Celovcu sem spoznala zelo sposobne in podjetne poslovne partnerje. Mislim, da je naša prihodnost v čezmejnem sodelovanju, v SINERGiji.

GORICA Spletno srečanje na DIZS Cankar - Vega - Zois

Dijaki so spoznali delovanje Suverenega malteškega reda

Vponedeljek, 22. marca, so se dijaki tretjih razredov DIZS Cankar - Vega - Zois iz Gorice udeležili spletnega srečanja s predstavnikom Suverenega malteškega viteškega reda. Vitez in redovnik Nicolò Custoza je dijakom predstavil red, obrazložil njegov nastanek in današnje delovanje v Italiji ter po svetu. Verski, laični red katoliške Cerkve je mednarodno priznana organizacija. Red deluje v 120 državah; pomaga revnim in bolnim ter tvorno sodeluje pri zdravstvenih, socialnih in

humanitarnih projektih. Poslanstvo predstavnikov malteškega reda opisuje stavek in tudi njihov uradni moto: 'Tuitio fidei et obsequium pauperum' oz. pričati o veri in pomagati revnim in bolnim. Organizacija je nastala v enajstem stoletju, leta 1048, v Sveti deželi; danes je to območje med Palestino in Izraelom. Takrat so trgovci obmorske republike Amalfi zgradili v Jeruzalemu cerkev, samostan in bolnišnico sv. Janeza Krstnika. Verska skupnost bolničarjev je začela delovati in nuditi pomoč tamkajšnjim

romarjem. Pod vodstvom Blaženega Gerarda se je

Nicolò Custoza

skupnost spremenila v verski laični red. Po prvi

križarski vojni je red postal tudi viteške narave. Leta 1113

je papež Pashal II. priznal nastali red in mu zagotovil

zaščito Cerkve. Zgodovinski dogodki so razvejili red in tako ustvarili nove struje, ki jih Cerkev še vedno priznava. V Nemčiji je po luteranskih reformah nastal Johanniterorden, to je izrecno viteški red, ki sledi protestantski veji krščanstva. Tej veji sledijo tudi na Nizozemskem. V Angliji obstaja različica reda bolničarjev Saint John of Jerusalem, ki združuje anglikanske in protestantske viteze. Tudi ta red je priznan in suveren ter redno deluje na področju zdravstva. Potem ko je gost srečanja predstavil red, je opozoril še

na današnjo problematiko, ki jo povzročajo druge skupnosti, s tem da se hlinijo pripadnike suverenega malteškega viteškega reda. Kradejo jim znani grb z osmerokotnim križem in njihovo ime. Zaradi nepristnosti takih organizacij večkrat pride do še večje zmede, bistvene pomoči pa zmanjka. Danes je red še bolj aktiven in pomaga potrebnim v hudih časih. Sprejemajo tudi prostovoljce, ki bi radi sodelovali z njimi in bi si aktivno prizadevali za skupen cilj.

Katarina Visintin

Zapleteno družbeno in politično ozračje v Sloveniji

SAZU je objavila svoja stališča in ocene o spravi

V zapletenem družbenem in političnem ozračju in razmerah v Sloveniji, ko potekajo ostra soočenja med strankami v boju za prestiž in oblast, kar povzroča nelagodje in nasprotovanja in odpore v javnosti, ugodno odmeva Izjava Slovenske akademije znanosti in umetnosti, najvišje slovenske znanstvene in kulturne ustanove, o slovenski spravi. Sprejeli so jo na njeni skupščini. Izjavo pa je podprlo, z njo soglašalo, okoli 80 % akademikov. Dokument so zasnovali predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Peter Štih in akademiki Tadej Bajd, Valentin Hribar, Peter Vodopivec in Jože Krašovec. SAZU je že nekajkrat v preteklosti obravnavala občutljivo in pomembno temo o spravi, toda med akademiki o njej nikoli ni bilo doseženo soglasje. Zdaj so očitno sprejeta bolj realna in utemeljena stališča in ocene, saj akademiki menijo, "da je sprava potrebna in da zanjo obstajajo tehtni razlogi." Politike in javnost so pozvali, "naj se Izjavi pridružijo, jo posvojijo in v skrbi za našo skupno prihodnost v skladu z njo tudi delujejo." Predsednik države Borut Pahor je

dokument podprl. "Mi zgodovine ne moremo popravljati, lahko pa boljše oblikujemo prihodnost," je zapisano v Izjavi. Akademiki nadalje poudarjajo, "da v etičnem smislu ne bi smelo biti sporno, da je bil upor proti okupatorjem upravičen, da sta bila polastitev narodnoosvobodilnega boja s strani Komunistične partije in z njo povezani revolucionarni teror neupravičena. Ko obsojamo revolucionarno nasilje, ne obsojamo obenem tudi narodnoosvobodilnega boja, ki je navdihujoče dejanje in eden od temeljev naše državnosti. In ko obsojamo kolaboracijo oziroma sodelovanje z okupatorjem, to hkrati pomeni, da ne obsojamo odpora proti revolucionarnemu nasilju. Ob tem priznavamo načelo osebne odgovornosti vsakega posameznika in pravico vsakega izmed nas do presoje namenov in dejanj na osebni in kolektivni ravni." Akademik dr. Jože Krašovec je za Radio Ognjišče opozoril, "da je treba pri spravi upoštevati temeljno razlikovanje med dobrimi in zavrznimi dejanji, da bi lahko popravili krivice, prenehali z obtoževanji, izključevanji in izrabljanjem

zgodovine ter pri vsem tem spoštovali drugače misleče." V tem času je na javnem prizorišču veliko dogodkov, ki so bolj ali manj potrebni in

Slovenska akademija znanosti in umetnosti

koristni. Povsod po Sloveniji poteka dobro organizirano cepljenje proti virusom v upanju, da bi morda do meseca maja cepili vsaj do polovice prebivalcev, s čimer bi viruse morda povsem zatrli ali vsaj osamili. Vendar nekateri izvedenci, predvsem zdravniki, opozarjajo, da se bo pandemija nadaljevala, ker državi grozijo nove različice virusov, o katerih je še veliko nejasnosti. Še zmeraj pa velja, da se ljudje lahko ubranijo okužbe tako, da izvajajo priporočila glede zaščitnih ukrepov. O tem so razpravljali tudi na

posvetovanju pri državnem poglavarju Borutu Pahorju, po katerem se je prvič izrekla za cepljenje tudi predsednica Socialnih demokratov in evropska poslanka Tanja Fajon. Posvetovanja pa se z zaničljivimi komentarji niso udeležili voditelji Liste Marjana Šarca in stranke Levica. V politiki se nadaljujejo silni pritiski dela opozicije zoper vlado, ki jo nekateri pozivajo, naj kar sama odstopi, da bi, tako izjavljajo, dosegli normalizacijo razmer v državi. Dejansko stranke s svojimi ravnanji že izvajajo kampanjo za prihodnje državnozbornske volitve, ki bi bile bodisi predčasne ali redne. Predsednik SDS Janez Janša je v pismu članom te največje parlamentarne stranke zapisal, "da na državotvorno držo levičarske opozicije ne računamo več, na nove volitve pa je naša stranka dobro pripravljena." Janša je pomenljivo dodal: "Zavedamo se, da koalicija in večina lahko danes je, jutri pa lahko ne obstaja več." Socialni demokrati so o delovanju in strategiji stranke v sedanjih političnih razmerah razpravljali na klavzuri (klavzura pomeni

sestane omejenega števila ljudi, ki je zaprt za javnost, op. M. D.). Po njej so predsednica Tanja Fajon in njeni najožji sodelavci zatrjevali, da bodo Socialni demokrati zmagali na volitvah, pa naj bi te bile predčasne ali redne, Tanja Fajon pa se je pri tem kar sama razglasila za predsednico nove od njih zasnovane slovenske vlade. V politiki pa so tudi druge novosti. Na izrednih sejah državnega zbora sta bili zavrnjeni (obtožbi), uperjeni proti delovanju ministrice za izobraževanje, znanost in šport Simone Kustec in Janezu Ciglerju Kralju, ministru za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Za ta teden pa je napovedana tudi interpelacija levičarske opozicije proti prof. dr. Vasku Simonitiju, ministru za kulturo. Med novostmi je tudi ta, da je Aleksandra Pivec, nekdanja ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in predsednica Desusa, to je stranke upokoencev, prejšnjo soboto v Mariboru ustanovila novo politično stranko. Imenuje se Naša dežela. V sklopu Postnih premišljevanj, ki potekajo po spletu, je 3. marca, ob 130. obletnici rojstva

Franceta Bevka, o duhovniku Čedermacu in njegovem boju skupaj z ljudstvom zoper fašizem govoril Božo Rustja. Dejal je, da France Bevk ni najpomembnejši slovenski pisatelj, a zelo plodovit. Znana so njegova otroška dela, posebno mesto pa ima v Bevkovem opusu roman *Kaplan Martin Čedermac*. France Bevk je izšel iz Cerkve, a se od nje tudi oddaljil. Študirat je šel na pobudo cerkljanskega dekana Franca Knavs, sam pa je povedal, da je bilo na domačem podstrešju vse polno Mohorjevič knjig. Na učiteljsku v Kopru in potem v Gorici se je hranil pri kapucinih. Po drugi svetovni vojni je spričo raznovrstnih funkcij, ki jih je opravljal, pozabil, od kod je izšel, in pozabil na primorske duhovnike. V romanu *Kaplan Martin Čedermac* je upodobil duhovnika, ki se mora boriti s cerkveno in posvetno oblastjo, da lahko svojim ljudem reši jezik in jim s tem ohrani slovenstvo. "To je prava visoka pesem primorski duhovščini, ki je desetletja reševala slovenstvo na skrajnem zahodu slovenskega etničnega ozemlja," je poudaril Božo Rustja.

Marijan Drobež

Spletna degustacija vinoteke Faladur

Rebula je združila italijanska in slovenska Brda ter Vipavsko

Faladur je zanimiva vinoteka in trgovina dobrot v Ajdovščini, katere lastnik je Matej Lavrenčič. Z ženo Nežo že več kot sedem let skrbita za promocijo lokalnih izdelkov, prodajo in degustacijo. Imajo namreč večji degustacijski prostor, v katerem organizirajo številne dogodke, pokašnje, izobraževanja, predavanja in lahko sprejemajo tudi večje skupine ljudi. Na take dogodke smo sicer v zadnjem letu skoraj pozabili, saj se je življenje zaradi pandemije tako z delovnega kot rekreacijskega vidika popolnoma spremenilo. Pri Faladurju pa vseeno niso mirovali, zamislili so si zanimive spletne degustacije, ki spremljajo prav čezmejno območje Italije in Slovenije. V svet rebule sta nas popeljala Matej Lavrenčič in poseben gost, nam vsem znan gostilničar Avguštin

Devetak z Vrha Sv. Mihaela. Degustirali so šest rebul iz Vipavske, Brd in Collija, in sicer kmetij Gradis'ciutta, Četrtič, Radikon, Fiegl, Primosic, Il Carpino in Svetlik. Na spletni povezavi na italijanski strani je bilo prisotnih pet vinarjev, in sicer Robert Princic, Marko Primosic, Martin Fiegl, Franco Sosol in Saša Radikon ter

spremenila najprej v pivnico in potem počasi v vedno bolj priznano gostilno, ki je zdaj poznana daleč naokrog. Velja seveda poudariti narodno zavest, ki je vedno močno prisotna v družini Devetak, in kako je družina pozorna, da je v vaškem hramu vse dvojezično. Čeprav je Krašovec, je bil tokrat vabljen med prijatelje Brice, se je pošalil gostilničar, ki je

zbrala rebulo, sorto, ki veže dva konca Brd oz. slovenska Brda in Collio, dve ozemlji, ki sta vedno deli skupno usodo. Penino, pridelano po klasični metodi, sta vinarja ponudila tako italijanskemu kot slovenskemu ambasadorju in tudi predsednikoma rebuklike. Ambasadorji so s ponosom povedali, da bi morali biti taki pridelki in sodelovanja

promoviralo rebulo in potrdilo dejstvo, da se je ta sorta rodila in razvila v Brdih. Franco Sosol, ki živi ter ima kmetijo prav na meji med Oslavjem in Števerjanom, se je najprej zahvalil Devetaku v imenu vseh vinarjev, saj gostilna Devetak prinaša na mizo pridelke in idejo, za katero se kmetovalci toliko trudijo in razvijajo v kletih. Sosol ima mlado kmetijo (1987) Il Carpino, saj se nahaja v Gabrskem koncu. Prvo maceracijo so poskusili leta 2002 in je takoj dobro uspela. Sosol je mnenja, da se zaradi mode nekateri vinarji preveč igrajo z maceracijo, ne da bi pomislili, da je treba imeti primeren teren, tak kot je npr. na Oslavju, ki je bogat z opoko in ima idealno podnebje. To je poudaril tudi Marko Primosic, ki je povedal, kako so vinarji spremljali zgodbo rebule in kako se je v letih spremenila. Obžaluje, da se je ta sorta zdaj razširila skoraj do Veneta in zgloblja izvirno gričevnato okolje, ki je bistveno za to sorto. Nekoč se ni nikoli nobeden zanimal zanjo, samo Oslavci, ker so trmasti. Saša Radikon je premierno predstavili rebulo letnika 2016, ki je letos na trgu. Ta je bila od nekdanj najpomembnejša sorta za družino. Spomnil se je na očeta, ki ga je vse naučil, in

kako je že nono povedal očetu, da če se hoče ukvarjati z vinom na teh tleh, je pomembno, da v vinogradih z najboljšo lego posadi rebulo. V tem je bil že zelo napreden, je opozoril Radikon. 2016 je za vinarja zelo pomembna in posebna letina, saj je bil oče takrat še zadnje leto živ in je sodeloval pri družinskem delu. Edvard Svetlik je obrazložil, kako se ukvarja z vinogradom rebule v vipavski dolini, in sicer pod planino Čaven na 330 m višine. Povedal je zgodovino rebule na slovenskem in globoke občutke bogastva v ustih, ko jo pokusimo. Predstavil je svojo rebulo, letnik 2015, ki pokaže ves potencial vinograda, ki ga ima na Vipavskem. Med zanimivo in uspešno spletno degustacijo je Avguštin Devetak pripovedoval anekdote o rebuli ter obrazložil, katero jed se splača ponuditi ob vsakem vinu. Posnetek si lahko ogledate na Youtube in Facebook strani Faladur. S predavanja je razvidno, da je rebula izredno bogata sorta, ki iz leta v leto spreminja svoj značaj. Dobra je tako sveža, kot če jo hranimo tudi za več let v idealnem prostoru. V bistvu lahko spremljamo zgodbo vina skozi leta in opazujemo, kako se spreminja in razvija.

Matevž Čotar

seveda gostilničar Avguštin Devetak, na slovenski strani pa vinar Edvard Svetlik in pobudnik Matej Lavrenčič. Matej Lavrenčič in Avguštin Devetak, ki sta srečanje vodila, že dolgo let govorita o čezmejnosti in skupnem sodelovanju med slovenskimi in italijanskimi kmetijami. Pred začetkom je Devetak najprej opisal zgodovino in tradicijo družine Devetak, za tiste poslušalce, ki je ne poznajo, in sicer kako se je domača čevljarska delavnica

dodal, da so bili prav Brici med prvimi, ki so začeli sodelovati z Devetakovo skrbno urejeno in bogato napolnjeno vinsko kletjo. Prvi, ki je spregovoril na spletnem večeru je bil Robert Prinčič, ki je bil prisoten tudi v imenu Matjaža Četrtiča. Pripovedoval je namreč o pristni in skupni čezmejni zgodbi, ki je pripeljala leta 2008 do nastanka čezmejne peneče rebule Sinefinis. Povedal je, kako sta se spoznala in začela razmišljati o skupnem projektu, kako sta

ustaljena praksa med dvema državama. Vinar Martin Fiegl z Oslavja, kjer je družina prisotna že od leta 1782, je predstavil svojo svežo rebulo 2020, ki je le šest mesecev v jeklenem sodu. Rebula ima začetno izredno kislino in mineralnost in je lahko zelo zanimiva tako sveža kot macerirana. Na kmetiji Fiegl dela kar sedem družinskih članov, Martin pa je tudi predsednik pridelovalcev rebule z Oslavja, društva, ki je nastalo predvsem zato, da bi

DOBRVO Klet Brda

Pravila za trajnostno pridelavo grozdja

V Kleti Brda menijo, da je trajnostni vidik vinogradništva in vinarstva edina prava pot. Vinograd mora biti naravi in ljudem, ki ga obdelujejo, kar se da prijazen, obenem pa pridelovalcu prinašati dohodek in omogočati razvoj na dolgi rok. Zato so za svoje kooperante pripravili pravila za trajnostno pridelavo grozdja. V tiskovnem sporočilu Kleti Brda piše, da je njihov cilj ohraniti vinograde in celotno okolje za naslednike v vsaj takšnem stanju, kot so jih podedovali. Vinogradništvo se namreč v Brdih prenaša iz roda v rod, “zato je ohranjanje čistega in zdravega okolja za nas, ki tu živimo in delamo z naravo, ključnega

pomena,” so poudarili. V Sloveniji ni enotnega sistema kot v nekaterih drugih vinogradniških državah, zato so v Kleti Brda sami pripravili pravila trajnostne pridelave za svoje člane. Trajnostno pridelavo grozdja so razdelili

raznolikosti. Tako dosledno delo briških zadrugnikov v vinogradih skozi vse leto zagotavlja zdravo življenjsko okolje prebivalcev in kmetov, kar je drugi steber, ter posledično omogoča dolgoročno poslovno

saj mora vinogradništvo prinašati dovolj dohodka in biti dobro organizirano in racionalno, da omogoča tako preživetje kot dolgoročni razvoj kmetij. Za simbol svoje zavezanosti trajnostni pridelavi so izbrali čebelico, saj številna prisotnost čebel v tamkajšnjih vinogradih kaže na ekološko ravnovesje in biotsko raznovrstnost v njih. V zadnjih letih je v Brdih čebelarstvo v polnem razmahu, kar dokazuje, da ohranjajo ekološko ravnovesje in da je trajnostno kmetijstvo naravi prijazno, so še zapisali v sporočilu. Trajnostno pridelavo grozdja zdaj označujejo na etiketah briških vin. Ob tem pa ostaja njihov cilj, da bodo tak simbol v nekaj letih lahko dali na prav vsa vina.

Z 2. strani
Upanje?

Dogajanje med vojno je bilo res kompleksno, “z značilnostmi, ki jih pri drugih narodih v takšni obliki ali vsaj v takšnem obsegu ni srečati. V njej so se na naših tleh prepletali okupacija, osvobodilni boj, revolucija, protirevolucija, kolaboracija in državljanska vojna”. SAZU zato utemeljeno ugotavlja, da je: “s preteklostjo neobremenjeno družbeno sožitje mogoče doseči le s prizadevanjem za resnico o medvojnih in povojnih dogodkih, z njihovim ocenjevanjem na podlagi občeveljavnih etičnih načel ter s pietetnimi in spominskimi dejanji, ki bodo namenjena vsem padlim, pobitim in umorjenim. Kolikor je mogoče, moramo popraviti krivice, prenehati medsebojna obtoževanja, izključevanja in instrumentaliziranje zgodovine, pri vsem tem pa spoštovati drugače misleče.” Ravno v imenu zgodovinske resnice je treba od pavšalnega okrivljenja obeh strani preiti k zgodovinski analizi izvora medvojne in tudi povojne dogajanja, ne le poboja domobrancev, pač tragedije celotnega naroda med vojno in po njej, skratka, izločitev (velikega) dela naroda iz enakopravnega družbenega življenja. Le celovita zgodovinska resnica lahko vodi tudi k realni presoji sedanjega političnega trenutka. Še danes se nadaljujeta medvojno in povojno razdvajanje naroda ter blatenje drugače mislečih s strani tistih, ki imajo realno politično moč v medijih, sodstvu in drugih pomembnih družbenih vzvodih in preprečujeta ne le priznanje zgodovinsko ugotovljivih in ugotovljenih konkretnih dejstev, motivov in okoliščin, pač pa še bolj realni družbenopolitični dialog danes, kar obremenjuje še posebej v teh zahtevnih časih naše sožitje. Žrtve so

še vedno zasute, ne sme se jih dostojno pokopavati, ne dela se za pridobivanje DNK itd. V politiki, sodstvu, medijih in šolstvu ni razčiščevanja te narodove usode in najhujše tragedije prednikov, ostajajo pa travmatske posledice v posameznikih in kolektivnem spominu. V društvu Združeni ob Lipi sprave vseskozi opozarjamo, da se mora Državni zbor opredeliti do tega, sprejeti izjavo o narodni spravi in potrditi tudi Resolucijo Evropskega parlamenta z dne 2. aprila 2009 o pomenu evropskega zgodovinskega spomina za prihodnost Evrope. Žal akademiki v Izjavi niso povabili pristojnih organov, naj delujejo skladno s temi evropskimi merili. Tako bi spodbudili k dialoški politični in medijski kulturi ter uveljavljanju pravne države in zagotavljanju spoštovanja enakopravnosti vseh, človekovega dostojanstva in človekovih pravic, posebej tistim, ki jim jih je revolucija odvzela. Mogoče sem naiven, a verjamem, da se bo to enkrat zgodilo. Seveda težko v takem svetu, saj v zadnjih časih doživljamo, da celo EU povsod ne deluje več na temeljih vrednot svojih ustanoviteljev. A vseeno verjamem, da se trpljenje sedanjega časa ne da primerjati s slavo, ki se bo razodela nam vsem, ne le nekaterim. To želim sebi in Vam, zato si prizadevajmo in se pogumno zavzemajmo za uresničitev pravičnih razmer med nami. Kristus in številni mučenci so v tej veri šli v smrt. So ljudje, “in njim je pripadal Rilke, ki vzamejo trpljenje nase, se podredijo usodi in se ne upirajo temu, da je pred njihovimi očmi krona, ki so jo drugi časi hranili za pesnike, v današnjem času postala trnova krona. Te pesnike občudujem, ljubim jih in želim biti njihov brat.”

S 1. STRANI
Predsednik Pahor je sprejel naše predstavnike
O Narodnem domu in zastopstvu v Rimu

Zgodovinsko srečanje dveh predsednikov v Trstu 13. julija lani je v diplomatskih odnosih med državama očitno pomenilo velik korak naprej. Na pogovoru so se spomnili slovesnega podpisa memoranduma o vrnitvi Narodnega doma slovenski narodni skupnosti v Italiji, ki sta se ga julija lani udeležila tudi Pahor in Mattarella. Ta zgodovinski dogodek je rezultat skupnih prizadevanj slovenske narodne skupnosti v Italiji, slovenske zunanje politike ter visoke osebnega angažiranosti obeh predsednikov, so zapisali v Pahorjevem uradu. Predstavniki slovenske manjšine so ocenili, da so ta prizadevanja in vsi dogodki 13. julija lani, vključno s pomenljivim obiskom predsednikov pri dveh spominskih obeležjih v Bazovici, ne le pospešili proces vrnitve Fabianijeve

palace v last slovenski narodni skupnosti, temveč na sploh izrazito pozitivno vplivali na ozračje in odnose med večinskim prebivalstvom in slovensko narodno v Italiji. Gostje so mu predstavili tudi prizadevanja za ustrezno politično zastopstvo manjšine na državni ravni. Želijo, da spremembe volilne zakonodaje, ki jih sprejemajo v Italiji, ne bi zmanjšale ravni našega političnega zastopstva. Do izraza je prišla želja, da bi vprašanje zastopnosti avtohtonih etničnih manjšin uskladili po odličnem zgledu matične domovine, saj Slovenija zagotavlja italijanski in madžarski avtohtoni manjšini predstavnika v državnem zboru, in to ne glede na številčnost skupnosti. Ministrica Helena Jaklitsch je poudarila, naj bo zastopnost predstavnika naše manjšine ne le olajšana, ampak zajamčena. Za slovensko televizijo

deželnega sedeža Rai je Tomaž Kunstelj optimistično poudaril, da v zadnjem letu in pol ni naletel na negativne signale v odnosih do Slovenije ne v vladni ekipi ne v opoziciji. Marko Jarc je dejal, da je italijanska birokracija na delu, saj je za prenos palače v lastništvo fundacije nujno vnesti popravek v 19. člen zakona 38/2001 o vračanju nepremičnin, do česar naj bi predvidoma prišlo do poletja oz. najkasneje do septembra letos. Tatjana Rojc je o vprašanju zastopnosti že govorila s premierom Draghijem, obenem je podčrtala, da morajo biti zahteve naše skupnosti čim bolj enotne v upanju, da bomo tako lahko prišli do pričakovanih rezultatov. Vse je odvisno od politične volje in volilnega zakona, ki ga bo predstavila nova vladna večina, je med drugim dodala Ksenija Dobrila. Walter Bandelj

pa je poudaril pomen ekipnega dela med predstavniki naše narodne skupnosti in slovenske diplomacije, kar se tiče Narodnega doma, pa tudi drugih tem, kot je člen 26 zaščitnega zakona o določilih, ki olajšajo izvolitev kandidatov slovenske manjšine. Dodal je, da je treba v ta prizadevanja privabiti tudi Slovensko skupnost in druge stranke v deželi FJK, da bi uredili vprašanje slovenskega predstavnika še pred koncem te mandatne dobe. Potrebno bi bilo, kot je predlagal predsednik Pahor, da bi v naslednjih tednih sestavili dokument s skupnimi iztočnicami, ki bi ga predstavili predsedniku Mattarelli. Ob tem je Bandelj podčrtal, da moramo ciljati na zajamčeno (in ne le olajšano) zastopstvo dveh parlamentarcev, ki bi sedela v poslanski zbornici in senatu. “To si želi vsa naša narodna skupnost”.

Naturopatski nasveti (331)

Erika Brajnjk

Wild Rose (šipek)

To je esenca, ki nam pomaga uživati trenutek: “Carpe diem”! Pomaga tudi odpraviti emocionalne blokade ob porodu: če je otrok nedonošenček, če je mama po porodu imela poporodno depresijo, če je otrok nezaželen, če se je v fetalnem obdobju zgodila nesreča, da je mami nekdo umrl ali je padla in se poškodovala, vse to so lahko, a ne vedno, napačni vzorci iz otroštva, ki zmaličijo osebo že v začetku, da se počuti manjvredno, šibko, manj odločno, zato se v teh primerih v kombinacijo petih cvetnih esenc vedno doda še to. Ker ne more škodovati, jo z veseljem svetujem. Oseba bo močnejša in bo lažje uživala v vsakdanjem življenju in malenkostih, sprostila se bo in čutila hvaležnost do življenja ter verjela, da je življenje lepo in da je vredno živeti. Wild Rose osebo pozitivno naravna, da se ne

prehitro demoralizira, daje ji optimizem, predvsem pa zdravi prvo rano, ki ji je bila zadana takoj po spočetju! Samo tako bomo lahko polno zaživeli svoje poslanstvo, če začenjamo iz dobre osnove, zato je vzročnostno gledanje v naturopatiji tako zelo dragoceno. Marsikatera posledica se namreč

nobenega učinka. Torej si z njihovo uporabo ne morete škodovati! Uporabite omenjeno esenco čim večkrat, saj boste tako delovali najbolj vzročnostno. Vedno zmešajte pet cvetnih esenc, ki jih boste izbrali čim bolj vzročnostno.

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com
www.noviglas.eu
TISK: Centro Stampa Veneto S.r.l., Sede legale: Via Saint Jean 64 Fontafredda - PN, Sede operativa: Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, Cod fisc e P. Iva IT01882960931 tel. 0499960021 - faks 049 9960022; e-mail: info@centrostampaveneto.com , spletna stran: www.centrostampaveneto.com
LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRITIT2V00 naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 – 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 – e-mail gorica@noviglas.eu
Jamčenje zasebnih podatkov: v skladu s 13. členom Uredbe EU 2016/679 in z zakonskim odlokom 101/2018 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Celotno besedilo je na razpolago na spletni strani www.noviglas.eu v poglavju "Varstvo podatkov". Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh. Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških ted nikov v Italiji FISC Izdajanje našega tednika Novega glasa podpirata tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Dežela Furlanija Julijska krajina po DZ št. 26/2007. Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek za založništvo po zakonu št. 198/2016 in zakonskem odloku 70/2017 (prej zakon št. 250/1990). Novi glas prejema javna sredstva za medije. Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks. To številko smo poslali v tisk v torek, 23. marca 2021, ob 13. uri

NOVI GLAS

USPI FISC

Z 8. STRANI Snežica Černic

Gledališče mi zdaj manjka kot žarek sonca!

Poleg kostumov je bilo treba z veliko naglo poskrbeti še za lasulje, masko, rekvizite ... Igralca sem celo občila z vodo, ker je moral stopiti moker na oder! Zaradi tega se je v zaodru vila pravicata predstava! Pri tem delu sem k sreči imela zraven gospo Gianni Blazon, ki je zmeraj ob meni. S to predstavo smo veliko gostovali po Furlaniji. Spominjam se, da je po nekem gostovanju ob njunem poklonu publika povpraševala, kje so drugi nastopajoči! Pri tej predstavi je bilo res dosti dela. Bila sem celo za inspicientko, saj sem morala igralcema pomagati, da se nista izgubila v morju likov. Tudi pri muzikalu Una magica notte d'estate v izvedbi Terza Teatra in režiji Maura Fontaninija sem v dveh minutah in pol morala obleči sedem ljudi ali jim dati lasulje, krone, rekvizite ... Šlo je kot po tekočem traku. S predstavami Terza Teatra smo gostovali tudi po Toskani (Firence, Pisa ...), šli smo do mesta Reggio Calabria. Žal pa moram z grenkobo povedati, da imajo skoraj vsi igralci zelo slab odnos do kostumov. Posledično nimajo pravega spoštovanja do tistih, ki jih s trudom izdelujejo. Ko se slečejo, jih odvržejo kamorkoli. Navadno jih kar zvijejo, stlačijo v najlonsko vrečko in vržejo v prtljajnik. Tako da je treba za naslednji nastop vse oprati in zlikati. Kostumi morajo biti brezhibni, že zaradi spoštovanja do gledalcev. Gianna jih navadno zlika tako, da je vse "kot iz škatalice".

Mi gledalci pa sploh ne vemo, kaj se vse dogaja v zakulisju!
Res je. Vse to zakulisno delo ostaja prikrito gledalčevim očem. Ko pred predstavo maskiram igralce, pogosto v kakšni prav tesni sobici, se kar naenkar vsi nastopajoči

nagrmadijo v njej, ker je tam topleje, ker diši po domačem, šminakah ... Mi zakulisni delavci smo tudi nekakšni "tolažniki" in bodrilci igralcev! Mene imajo za mamolo!

Vsako leto "od nog do glave" oblečeš tudi fante, ki v Števerjanu koledujejo kot Sveti trije kralji na praznik Gospodovega razglašanja. Kdaj si pa te kostume, pokrivala, obuvala in vse, kar spada zraven, sploh zasnovala in kje si črpala zanje navdih?

Navdih sem našla v neki svoji knjigi o srednjem veku. Prvič sem te kostume sešila l. 1985. Moja sestra Anka me je "zapeljala" v to dogodivščino, ker mi je predlagala, da bi lahko obudili koledovanje v vasi ob prazniku Svetih treh kraljev. Blago sem poiskala med zavesami, oblogami ... Ker sem redna obiskovalka boljših sejmov, zmeraj najdem kaj primerne, kakšno pregrinjalo, blago za našitke, zlate vložke ... Pri izdelavi si pomagam seveda tudi s kroji, ki jih najdem v posebnih revijah. Pri tem mi, kot sem že povedala, z nasveti večkrat pomaga Irene, ki zmeraj pravi, da če bi se še enkrat rodila, bi bila rada stilist. Z njo se zmeraj lepo ujemava. Ona ima velik smisel za lepo, za barve, za njihovo prelivanje. Zadnjo obleko za sv. Miklavža je naredila iz francoske svile z zlatimi vžitki. To je bilo blago nekega divana bidermajer. Sama ima kroj za Svete tri kralje in po tistem dela. Kostume za števerjanske kolednike pa sama obnavljam vsako leto. Zmeraj namreč kaj dodajam, ker so protagonisti vsakokrat drugi in imajo različno telo. Če med koledovanjem dežuje in se kostumi zmočijo in umažejo, jih ne morem oprati. Zato mi ne preostane drugega, kot

da jih izdelam na novo. Zdaj imam že dvanajst različnih kostumov! Srečo imam, da velikokrat podedujem kaj lepega od kakšne fine gospe. Včasih pa mi kakšna posodi svoje obleke. V tem primeru vse popišem, in ko jih odrabim, vrnem vse čisto in zlikano. **Poleg tega da si že velikokrat oblekla igralce v primerne in domiselno izbrane kostume, si jih tudi maskirala. Kje pa si se tega naučila?**

Maskirati sem se naučila na nekajmesečnem tečaju, ki

sem ga pred leti obiskovala v Trstu. Žal se ne spominjam več imena maskerja, vem pa, da je delal v tržaškem Verdiju, v beneškem gledališču La Fenice in neapeljskem San Carlu. Bil je zelo zahteven, natančen, če si pet minut zamudil lekcijo, te je izključil. Nekoč sem na nekem gostovanju maskirala štandreške igralce po njegovih navodilih. A dobila sem kritiko, da so bili igralci "premočno" maskirani. Seveda, ker nas je masker učil delati maske za velike odre! Nekoč sem na vedeti, kakšna maska spada na veliki, kakšna pa na mali oder ali kakšna mora biti za snemanje filma. Veliko dragocenih nasvetov v zvezi z lasuljami pa mi je dala Lučka Schillani iz SSG Trst. **Vem, da zelo rada zahajaš na gledališke predstave in da si vsakokrat pozorno (tudi s kukalom!) ogleduješ kostume in vse njihove detajle.**

Katera predstava se ti je s tega vidika najbolj vtisnila v spomin?

To je nedvomno Češnjev vrt SSG Trst v režiji Borisa Kobala iz sezone 1992–93, v katerem je glavno vlogo krasno odigrala Mira Sardoč, kostume pa izdelala Marija Vidau in pri tem uporabila mehke barve. Tudi na predstavo Sobica na vrh stopnišča SNG Nova Gorica iz sezone 2010–2011 (kostumografinja Petra Alič; režija Jaka Andrej Vojevec) se rada spominjam. V njej sem najbolj občudovala kostum,

ki ga je nosila Medea Novak. V novogoriški gledališki delavnici sem prosila za kroj in moja nevestica je poročno obleko, hlačni kostim, imela sešito po tistem kroju! **Kakšnega kostumografa/finjo pa najbolj občuduješ?** Kot sem že prej povedala, zelo občudujem Marijo Vidau, ker zna čudovito prelivati barvne odtenke, fantastičnega Alana Hranitelja, ki ima nezmerno domišljijo in veliko ljubezen do tega poklica, ki je pri njem že prerasel v umetnost, njegovi kostumi so pravi unikati, brezčasne umetnine; pikolovsko šiva vse gumbe in tiste krasne ovratnike ... Zelo rada imam tudi ustvarjalnost Lea Kulaša in njegove barve, Alenko Bartl, ki sem jo imela čast поблиže spoznati, ko je z neverjetno natančnostjo sodelovala pri postavitvi operete Planinska roža v KCLB, pa tudi Bjanko Adžić Ursulov in

še marsikatega drugega. **Gotovo imaš v spominu veliko anekdot.**

Ja, seveda. Ena se mi je pripetila, ko smo šli s Štandrežci gostovat v Slovenijo. Zaradi prometne nesreče je bil na cesti zastoj. Ker se je mudilo in smo bili že pozni, sem Majdo Zavadlav in Božidarja Tabaja, imenitna protagonista enodejanke Jaz sem Berto v režiji Janeza Starine, maskirala kar v kombiju! Z njo smo gostovali vsepovsod. Na gostovanju v gledališču Teatro Nuovo Giovanni da Udine sta se v neki predstavi igralca skupine Trigemini pripeljala na oder s trikolesnim avtom, Ape! Nekoč sem za Miklavžev kostum šla v Videm in tam kupila mašno obleko. Moj mož Mario, pa mi je kar tri škofovske palice izdelal iz vodovodne cevi!

Kako pa preživljaš ta prečudni čas koronavirusa brez neposrednega stika z gledališčem? Se ti toži po gledaliških predstavah? "Luto". Kot po pogrebu. Skoraj eno leto bo že, odkar sem na prisilnem počitku, tudi zato ker me je bolela rama. Med tem časom sem pregledala svoja gledališka "skladišča", imam jih namreč kar nekaj: doma, v KCLB, v delavnici svojega moža, v Števerjanu, pri združenju Terzo Teatro. Vse to moram očistiti in pregledati; to delo je zelo zamudno. Vse, kar imam uskladiščeno, ni uporabno za gledališče. Nič koliko oblek sem sicer nesla v SNG Nova Gorica. Marsikaj od tega je odnesel kostumograf Leo Kulaš, ker ga je zanimalo blago; nekdanje blago je namreč neprimerno boljše od današnjega. V njem se igralec ne poti.

V SNG sem nesla tudi torbice, celo punčke, "bambole"! Lepo krilce svoje hčerke je gledališču dala tudi Irene. V neki predstavi ga je uporabil Leo Kulaš za mlado igralko. **Ali si tudi v teh neprijetnih mesecih prejela in sprejela kakšno novo kostumsko nalogo?**

V tem času, ki ga zaznamuje virus, sem sešila nad 700 mask! Veliko večino sem darovala ljudem, ki so jih potrebovali (tudi podpisana jih je bila deležna!) Kot vsakič sem poskrbela za kostume sv. Miklavža in Svetih treh kraljev. Zdaj imam na vidiku spet italijansko predstavo, Due matrimoni e un funerale v režiji Maura Fontaninija. Spletna premiera naj bi bila prve dni aprila. Pripravi moram tudi lasulje ... **Kaj si zdaj najbolj želiš?** Da bi se vrnili stari časi! Da bi lahko šla v gledališče, se usedla in uživala na kakšni lepi predstavi. To mi manjka kot žarek sonca. Vse je tako megleno zdaj, ko ni teatra. Manjka mi slovenska beseda iz ust igralcev. Manjka mi vonj po gledališču. Manjka mi ogled predstave, užitek katere podoživljaš še ves teden. Zelo mi manjkajo tudi gostovanja z ljubiteljskimi gledališkimi skupinami, s katerimi sodelujem. Vse to zahteva veliko dela in povzroča tudi stres, a vseč mi je spremljati predstavo v zaodru in jo tako soustvarjati. V tem času mi manjka tudi "zaodrski" svet. Ko predstava lepo teče, uživam, čeprav me ob koncu čaka dolgotrajno pospravljanje. Večkrat se to zavleče pozno v noč. Domov prihajam zelo pozno, okoli treh zjutraj ali še kasneje. Vse to je naporno, a vseeno zdaj pogrešam tudi to.

Predavanje Akademije ZSSDI

Edina pot do rešitve v travmatični situaciji je svoboda v prepoznavanju čustev

Epidemija koronavirusa covid-19 pušča za sabo posledice na vseh področjih. Med drugim tudi na psihološkem, predvsem pri mladih. Prav zato je Združenje slovenskih športnih društev v Italiji (ZSSDI), ki je pripravilo Akademijo ZSSDI, za prvo predavanje povabilo psihologa Luciana Lippolisa, ki je predaval na temo *Psihosocialne posledice epidemije covid-19* in spremljajočih ukrepov za otroke, mladostnike in družine. Uvodoma je na spletnem dogodku prisotne pozdravil predsednik ZSSDI Ivan Peterlin, večer pa je povezoval Evgen Ban. Luciano Lippolis je psiholog v Centru za zaščito zdravja otrok in mladostnikov Zdravstveno-univerzitetnega

podjetja za Tržaško in Goriško (ASUGI). Med predavanjem je vsem poslušalcem (ki so mu lahko sledili preko platforme Zoom ali Youtube kanala *Skupaj zmoremo*, kjer je posnetek srečanja še vedno na voljo), spregovoril o strategijah, ki jih lahko uporabimo, da omilimo stiske v tem času. Dejal je, da moramo pandemijo, za to da lažje razumemo njene psihološke posledice, definirati kot nekaj dramatičnega. Ne moremo namreč predvideti njenega konca in rešitve, kar povzroča stisko pri odraslih, še veliko bolj pa pri otrocih. Ljudje potrebujemo to, da kontroliramo svoje življenje, vendar pa nam pandemija, iz katere ni rešitve, to onemogoča, kar privede

do travmatičnih posledic. Travme se po predavateljevem mnenju dogajajo na treh ravneh: miselni, čustveni

Psiholog Luciano Lippolis

in telesni ravni. Na čustveni ravni je prisoten predvsem strah, ki je sicer pomemben

za našo eksistenco. Vendar ta močno pogojuje življenje odraslih, otroci pa so mu še bolj izpostavljeni in so torej posledice pri njih še toliko bolj očitne. Emociji, ki nastopita še pred strahom, pa sta žalost in jeza. Na telesni ravni so posledice vidne predvsem v hormonalnem stresu. Kar se dogaja na miselni ravni, se dogaja tudi v našem telesu. Predavatelj je poudaril, da ko se pojavi stres, potrebujejo odrasli nekaj časa, da se zavejo, da je to stres, medtem ko ga otroci sploh ne prepoznajo. Obojim je skupno, da se krivijo za to, kar se jim dogaja. Predvsem otroci si v takšnih situacijah sami razlagajo stvari in krivijo sami sebe za nastalo situacijo (psiholog je dal primer ločitve staršev in spolnega

nasilja). Ta občutek krivde pa jim lahko popolnoma uniči samopodobo. Otroci se krivijo tudi, ker občutijo določena čustva. Prav zato morajo biti odrasli pozorni na to, da jim garantirajo, da lahko čutijo, kar želijo, in da se o svojih čustvih pogovarjajo. Lippolis je namreč prepričan, da je edina pot do rešitve v travmatični situaciji svoboda v prepoznavanju čustev. Otroci namreč ponavadi ne delijo z drugimi občutka krivde in sramežljivosti, zato jih je treba o tem direktno spraševati. Lippolis je delil tudi nekaj nasvetov, kako je treba ravnati v času covida-19. Na miselni ravni je pomembno, da zajezimo naval informacij, kjer je stalen občutek nevarnosti. Vedno je treba otroka spraševati, kaj je

razumel in kaj si misli o tem, zelo pomembna je tudi selekcija virov, od koder črpamo informacije. Otrokom pa ne smemo skrivati novic, tudi če so boleče, saj bodo drugače izgubili naše zaupanje. Na telesni ravni moramo poskrbeti, da se otrok giba in da gre vsaj trikrat na teden na sprehod. Na emotivni ravni pa je treba poskrbeti, da lahko otrok govori brez zadržkov. Akademija ZSSDI bo potekala ob četrkih ob 19. uri v marcu in aprilu. Novo predavanje bo na vrsti že v četrtek, 25. marca, na temo *Zgodnja specializacija in posledice epidemije v gibalnem razvoju otrok*. Predaval bo Primož Pori s Fakultete za šport Univerze v Ljubljani.

Z 12. STRANI Med velikonočnimi prazniki po našem radiu Rebulov Apokrif

V izvedbi Radijskega odra Jezusov pasijon in vstajenje

Se vam zdi, da je vsebina za ta velikonočni čas primerna za predvajanje po našem radiu?

Seveda, saj je več kratkih poglavij *Apokrifa* uglašeni prav na veliki teden in vstajenje, Rebulova umetniška beseda pa je odlična posoda globokih misli.

Dr. Kovač, vi ste prisostvovali nastajanju zadnjega literarnega dela pisatelja Alojza Rebule Apokrif. Kaj lahko poveste o tem?

Edvard Kovač: S pisateljem Alojzom Rebulom sva se že precej časa pogovarjala o izzivu, ki se mu je postavil – da bi namreč svoje vsakdanje branje evangelija, ki ga je globoko podoživljal (“lectio divina”, kot temu pravimo) – da bi torej svoja premišljevanja in osebne odzive izlil na papir v obliki apokrifa. No, moram reči, da se je tega najprej zelo branil, vedno je ponavljal: “Pa kdo sem jaz, da bi lahko o tem sploh kaj napisal?” A že v svojih novelah (npr. Priče vstajenja) je nakazal tudi možnost takih apokrifov. Njegova ideja je bila, da bi dodal le podrobnosti, ki jih v evangelijih ni najti, in kot pričevalec vere razkril, kako

notranje žgale, je bila tudi, kako v tem izjemnem Človeku prepoznati več kot samo čudovitega človeka, ali izjemnega preroka, kako prepoznati Odrašenika, Božjega sina. Venomer ga je vznemirjalo vprašanje, ali bi on sam Kristusu verjel? Naslednje vprašanje, ki je bilo zanj zelo pomembno, pa je bilo: kako sta se v človeku in Bogu srečevali polnost človeškega in polnost božjega. In v tem duhu je v *Apokrifu* opisal Kristusa kot docela pravega človeka in istočasno pravo božjo navzočnost, kot pravega Božjega sina med nami. Stalno se je spraševal, kako sta se ti dve naravi artikulirali, kdaj je prevladovala ena ali druga. Ključno vprašanje je bilo zanj, kako je po smrti. Se pravi, kaj se zgodi po smrti in s čim Jezus, ki se prikaže apostolom, razkrije svojo človečnost, ki pa je vendarle drugačna. V knjigi je posebno pozornost posvetil Jezusovi izjemni človečnosti, a tudi njegovim čudežem, zlasti pa seveda njegovim srečanjem po vstajenju.

Kaj izbrana poglavja iz Apokrifa povedo nam –

je pomembno: Kristus je bil pravi človek – ampak tudi pravi Bog, Marija pa je bila samo prava ženska, prava mati, pravi človek. V njenem liku Rebula razkrije tudi svoje pojmovanje ženske in

matere. Marijo nam človeško približa, npr. ko pride njen Sin k njej po vstajenju in ga očitajoče vpraša: “Zakaj pa nisi prišel prej k meni kot k drugim?” Ampak tukaj ne gre za ljubosumje, to ni prevzetnost, ampak bolj njena nemoč, lahko jo razumemo tudi kot: “Poslušaj, ali nisem vendar jaz tvoja mati; ali me še priznavaš kot svojo mater?” Se pravi, da je izražala željo in potrebo, da bi bila v svoji vlogi potrjena. In tudi potem jo opisuje kot

Vera – upanje – ljubezen, to so krščanske kreposti, na eni strani preproste, a na drugi strani globoke, veličastne – drugi jih ne opazijo vedno, pa vendar pomenijo “večnost med

nami”. Gospod je neopažen. Na trenutke se zasveti, ga vidimo, ampak se nato zopet vrača nazaj v večnost. V svoji skromnosti je Rebula prepričan: to, kar sem jaz povedal, ni pomembno. Pojdite nazaj h kanoničnim evangelijem, tam je že vse! To, kar pa jaz govorim, je pač jecljanje.

Ko vam je Radijski oder zaupal režijo Apokrifa, vam je bila vsebina knjige že znana?

Lučka Peterlin Susič:

grešnega in skesanega Petra sem iskala in ga tudi našla v poglavju Srečanje s Petrom. Srečna izbira: v tem poglavju namreč Jezus, ko Petru potrdi, da bo kljub vsemu on skala, na kateri bo sezidal svojo Cerkev, jedrnato poda celoten katoliški katekizem. V enem stavku vse bistvene verske resnice. Čudovito poglavje, vredno velikega pisatelja in teologa.

Kako je prišlo do radijske realizacije Apokrifa?

Po tisti prvi predstavitvi smo se pri Radijskem odru zavzeli za to, da bi *Apokrif* dobil svojo zvočno obliko. Pandemija pa nam jo je krepko zagodla, še posebno z neprestanimi spremembami protikoronskih ukrepov. Najprej je bilo mišljeno, da bi *Apokrif* predstavili kot “odprto knjigo” v desetih nadaljevanjih, potem v dramatisirani obliki kot osrednjo igro velikonočnega časa, potem spet v okrnjeni obliki “odprte knjige”: pasijon za veliko soboto in vstajenjski del na Veliko noč.

Je bila vam od vsega začetka zaupana režija?

Tako je. Dali so mi tudi precej proste roke za radijsko priredbo. V normalnih okoliščinah bi

Evangelij po Pilatu Erica Emmanuela Schmitta. Ker sem se tudi s tistim delom dolgo in intenzivno ukvarjala, sem ob Rebulovem *Apokrifu* skušala primerjati, kaj je na verskem področju meni osebno prineslo eno, kaj pa drugo delo. Schmittov interes je usmerjen v znanstvena dokazovanja o Kristusovem vstajenju od mrtvih in izpodbija vse ugovore, ki jih še danes slišimo (in na katere večkrat nisem znala odgovoriti). Rebula pa se pogloblja v psihološke, filozofske in teološke teme. Večkrat se ustavi ob verskem vprašanju, odgovora pa večkrat ne posreduje. Bralca usmerja k razglabljanju in iskanju.

Kaj bi posebej poudarili v zvezi z radijsko realizacijo del z versko vsebino? Ali je pomembno, da se režiser lahko živivi v vsebino – mu lastna vera pri tem pomaga?

Mislím, da bo dober režiser v vsakem primeru izvedel strokovno kakovostno delo. Verem režiser pa bo skušal v radijsko igro vlití še tisto, kar ob delu začuti kot vernik, in želi, da bi to dojel tudi poslušalci. Njegovo delo bo težje, obremenjeval ga bo čut odgovornosti.

Lučka Peterlin Susič

Ivo Jevnikar

Dr. Edvard Kovač

si je on zamišljal te dogodke. Dnevno branje evangelija mu je namreč ne samo prebujalo domišljijско moč, ampak tudi na novo oživljalo osebno vero, poglobilo njegovo doživljanje srečevanj z Odrašenikom, z Mesijo, s Kristusom.

V zadnjih letih ste imeli več duhovnih pogovorov s pisateljem Rebulom. Ali ste z njim predebatirali razne teme iz Svetega pisma, ki so prisotne v knjigi?

Vsekakor pisatelj v knjigi odgovarja na tista vprašanja, ki so bila zanj zelo pomembna in žgoča in ki si jih je zastavljal vse življenje. Npr. vprašanje, zakaj Kristusu rojaki niso verjeli. Vpraševal se je: kako bi se on sam znašel v isti situaciji – ali bi imel pogum verovati? (Takšno vprašanje si je zastavljal tudi v svojem znamenitem predavanju Krščanska avantura.) Ena od tem, ki so ga stalno

današnjim vernikom – na letošnjo Veliko noč?

Če smem izreči svoje mnenje: v velikonočnih poglavjih Alojz Rebula doživlja vrh svoje vere. V začetnih poglavjih je še obotavljajoč; tako spoštljivo govori o evangelijih, da celo posnema ritmiko, njihovo izrazoslovje, in imamo občutek, da gre za izgubljeni tekst, ki se je zopet našel. Tu si Rebula še ne upa biti ustvarjalec; ne upa si biti “Rebula”. Potem, ko gre od trpljenja k vstajenju, pa se vedno bolj stilo osvobaja od izvirnika. In seveda ravno ob prizorih ob vstajenju in po njem se čudovito razkrije. Pokaže pa tudi svoj odnos do Marije: pri Rebuli je doživljanje vere tako pristno! Pisatelj seveda verjame, da Marija ni imela greha, vendar je bila Marija še vedno človek, bila je slabotna, človeška, krhkost je ni zapustila. To

skrbno mater, ko Jezusa sprašuje: “Kdaj te je najbolj bolelo? Kdaj ti je bilo najbolj težko?” Ko Sin izgine, je žalostna, našli so jo jokajočo. Tudi ona je še vedno šibka v veri. Sv. Duh še ni prišel nad njo kot še ne na apostole. Njene so namreč tudi besede, ki pravi, da ni bila gotova, ali je to res on. Nazadnje pa spozna resnico: “Zdaj pa vidim, da si res ti”. Ob koncu, v predzadnjem poglavju, se vstali Kristus prikaže v svetlobi (kako naj bi bilo drugače?), a ne pove nič spektakularnega. Njegove tri besede so: “Verujte, zaupajte in ljubite!” Izreče torej to, kar je povedal že prej, ko je učil: verujte vame, zaupajte mi, zakaj jaz sem med vami! Kaj to pomeni? Avtorjevo sporočilo je, da velikonočni trenutek vstopa v naše vsakdanje življenje na ne-spektakularen način.

Knjigo, oziroma fotokopije knjige (takrat je bila še v tisku) sem na hitro prebrala oktobra lani, ko so organizatorji (založba Mladika in Društvo slovenskih izobražencev) ob drugi obletnici Rebulove smrti organizirali njeno predstavitev. Ker se je slovesnost začela z zadušno mašo, je dogodek potekal v farni cerkvi na Opčinah. Bili smo ravno na začetku drugega vala pandemije, zato je bilo treba pohiteti. Meni je bila zaupana izbira in režija kratkega odlomka iz knjige. Ker ta vsebuje kar 29 zgodb, se nisem obotavljala in na hitro odločila: sveti Peter!

Zakaj sveti Peter?

Ker sem ga od nekdaj imela najrajši med apostoli. Peter je tako človeški, poln napak in šibkosti, torej podoben nam vsem. Če jih je Jezus sprejel pri njem, jih bo morda tudi pri nas. Takega

me to ne bremenilo preveč, saj sem take naloge in režije že večkrat izvedla. Tokrat pa me je delo stalo veliko več – posebno duhovnega – napora. Grozilo je, da ne pridemo do konca z realizacijo, da nas bodo zaostreni ukrepi zaustavili, zato je bilo treba dve oddaji strniti v eno. Čutila sem vso težo odgovornosti, ko sem morala pravilno rezati določene epizode in ohraniti bistvo Rebulovega sporočila, ob tem pa ohraniti pripovedno nit, ki ji bo lahko poslušalec z zanimanjem sledil.

Pravite, da vam je bila že večkrat zaupana takala naloge. Pomeni, da ste večkrat režirali besedila z versko vsebino?

Ne, govorila sem na splošno. Če vzamem v poštev versko vsebino, se je to zgodilo le nekajkrat. Zadnjikrat leta 2018 s priredbo romana

V tem primeru bi morda lahko rekla, da radijska realizacija nudi nekaj več in nekaj manj kot film ali branje. Film privlači s svojo vizualno podobo; knjiga ti da možnost, da se ustaviš, prekineš branje, premisliš vsebino, se vračaš tudi večkrat na isto mesto. Radijska izvedba pa sloni na slušni besedi. Ta mora biti za poslušalca jasna, razumljiva; pri delu, kakršno je *Apokrif*, zvoki in glasba ne smejo biti moteči, ne smejo prekriti besednega sporočanja. Njihova vloga je, da samo spremljajo in poudarjajo besedilo. Poslušalec s svojo fantazijo dopolnjuje podobe in kraje dogajanja, vsa koncentracija je namenjena besedi, sporočilu.

Katerih poglavij iz knjige nikakor ne bi izpustili?

Srečanja z materjo in Srečanja s Petrom. Zame so bistvena zaradi verskih resnic in verskih vprašanj.